

Azərbaycanın yaratdığı reallıqların alternativi yoxdur

Buna qarşı çıxmaq Ermənistanın növbəti faciələrinə səbəb ola bilər

Prezident İlham Əliyev Laçın Şəhəri Günü bayram tədbirində bununla bağlı xəbərdarlığını etmişdi: "Bu gün isə biz bütün dünyaya sübut etmişik ki, heç kim bizim iradəmizə təsir edə bilməz. Bunu biz müharibə dövründə göstərmişik, 44 gün ərzində ancaq və ancaq irəli gedərək, düşməni məhv edərək, bayrağımızı qaldıraraq göstərmişik. Müharibədən sonra keçən 3 ilə yaxın müddətdə də bunu sübut etməyə məcburuz. Çünki bizə qarşı aparılan kampaniya, çirkin təbliğat bizim iradəmizə təsir edə bilməz, bizi yolumuzdan döndərə bilməz. Haqq-ədalət bizim tərəfimizdədir, beynəlxalq hüquq bizim tərəfimizdədir, biz heç kimdən qorxmuruq və bunu göstərmişik, həm döyüş meydanında, həm siyasi müstəvidə. Ermənistanın havadarları bunu nə qədər tez anlasalar, o qədər də Ermənistan üçün yaxşı olacaq və bölgə üçün yaxşı olacaq".

Bölgədə yaranmış yeni reallıqlar fonunda Ermənistanın nümayiş etdirdiyi ikiüzlü davranışların heç bir perspektivi yoxdur. Vaxtilə belə mövqedən S.Sarkisyan və R.Koçaryan da çıxış edib, danışıqlar prosesinin uzanmasına çalışırdılar. Hakimiyyətə gəldikdən sonra "Qarabağ Ermənistanıdır" deyə, sərəxş olub Şuşada yallı gedən Paşinyan da danışıqlarda avantürüst və riyakar mövqə ortaya qoymuşdu. Lakin 44 günlük müharibədən sonra mövqeyini dəyişməyə məcbur oldu.

→ 6

İlin sonunadək Füzuliyə 846 ailənin köçürülməsi planlaşdırılır

"Füzulidə hazırda 70 ailə yaşayır. Sentyabrın 7-si, 11-i və 15-i daha 74 ailənin Füzuli şəhərinə köçürülməsi planlaşdırılır. Beləliklə, Füzulidə yaşayan ailələrin sayı 144-ə gatacaq. Sentyabrın sonuna qədər 260, ilin sonunadək isə mərhələli şəkildə 846 ailənin Füzuliyə köçürülməsi planlaşdırılır", - deyə Prezidentin xüsusi nümayəndəsi əlavə edib.

→ 4

Hayastanın "humanitar böhran" şousu iflasa uğrayıb İrəvan hansı uydurmalarla əl atsa da, Azərbaycan həqiqətləri qarşısında aciz qalır

Suverenliyimizin qorunması istiqamətində atılan addımların prinsipial və ardıcıl xarakter daşdığına qeyd edən F.Mustafa deyib ki, Azərbaycan ermənilərin bəhanələrini kəsərək Qızıl Aypara Cəmiyyəti vasitəsilə Qarabağdakı erməni sakinlərə humanitar yardım göndərib: "Əgər onların, doğrudan da, humanitar yardıma ehtiyacları varsa, bunu onlara çatdırmaqda problem yoxdur. Amma onlar şou göstərmək istəyirlərsə, davam etsinlər, atılıb-düşsünlər. Yalnız Azərbaycan üzərindən, ölkəmizin razılığı ilə, vizası ilə ərazilərimizə hər hansı avtomobil daxil ola bilər. Başqa halda buna yol verəcəyimizi düşünməsinlər".

→ 6

Ermənilər çıxış yolunu yenə xaricdə axtarırlar

Miqrasiyanın geniş vüsət almasına təsir göstərən və ən əsas amillərdən biri kimi dəyərləndirilən işsizlik problemi də dərinləşməkdə davam edir. Rəsmi məlumatlara görə, Ermənistanda işsizlik faizi aşağı göstərilmiş də, müstəqil ekspertlər, beynəlxalq qurumlar bunun reallıqdan çox uzaq olduğunu boyan edirlər. Qeyd edilir ki, işsizlik müavinətləri çox aşağı olduğundan insanlar qeydiyyatdan keçmirlər. Hesab olunur ki, Ermənistanda qalan əməkqabiliyyətli insanların yarıya qədəri işsizdir. Sözügedən kontekstdə erməni mediası belə bir maraqlı məqama da diqqət çəkir ki, iqtisadi cəhətdən fəal olan əhalinin bir qismi çoxdan ölkəni tərk etsə də, dövlət onları hələ də qeydiyyatda saxlayır.

→ 7

İlham ƏLİYEV:

"Dövlətimiz tərəfindən separatizmin bütün təzahürləri qəbulolunmazdır"

Sentyabrın 1-də ABŞ Dövlət katibi Entoni Blinken Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib.

Telefon söhbəti zamanı Ağdam-Xankəndi və Laçın-Xankəndi yollarının açılması ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, Ermənistan və onun Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yaratdığı və dəstəkləməkdə davam etdiyi qondarma separatist rejim Ağdam-Xankəndi yolunun açılmasına qərəzli şəkildə imkan vermir və bu yoldan istifadənin qarşısının alınması üçün süni maneə və əngəllər yaradır, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin xətti ilə bu yol ilə yüklərin daşınması barədə əldə olunmuş ilk razılaşmadan imtina edib. Azərbaycan Prezidenti qeyd edib ki, Ağdam-Xankəndi yolundan istifadədən bu formada imtina etmək siyasi manipulyasiyadır və həmin ərazidə, guya, humanitar, yaxud qida böhranının yaşanmadığını iddia etmək üçün məqsədyönlü yalandır. Ağdam-Xankəndi yolunun açılmasından sonra Azərbaycanın gömrük və sərhəd-nəzarət rejimi qaydaları tətbiq edilməklə La-

çın-Xankəndi yolu açıla bilər. Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, dövlətimiz tərəfindən separatizmin bütün təzahürləri qəbulolunmazdır.

Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, Azərbaycan tərəfi ilə razılaşdırılmadan Ermənistan tərəfindən Azərbaycanın Laçın sərhəd nəzarət-keçid məntəqəsinin qarşısına humanitar təyinatlı olduğunu iddia etdikləri yüklərin götirilməsi Azərbaycanın daxili işlərinə qarışmaqdır, ölkəmizin ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə hörmətsizlikdir. Azərbaycan Prezidenti Ermənistanın bu kimi siyasətinin sülh müqaviləsi üzrə danışıqlara ciddi zərər vurduğunu bildirib.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin xətti ilə həmin əraziyə ərzaq yüklərinin çatdırıldığını, lakin qanunsuz se-

paratist rejimin bundan imtina etdiyini bildirib.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın Qarabağın erməni əhalisinin nümayəndələrinin reintegrasiya məsələləri ilə bağlı müzakirələrin aparılması üçün paytaxt Bakıya və ölkəmizin digər şəhərlərinə dəvət edilməsinə baxmayaraq, onların bundan imtina etdiklərini xatırladı.

ABŞ Dövlət katibi Entoni Blinken sülh müqaviləsinin imzalanması və Azərbaycan ilə Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşdırılması istiqamətində səylərini bundan sonra da davam etdirəcəklərini bildirib. Bakı ilə Xankəndi arasında birbaşa təmasları dəstəklədiklərini vurğulayıb.

Prezidentin Mətbuat Xidməti

DTX: "Sosial şəbəkələrdə Azərbaycan Silahlı Qüvvələri ilə bağlı videomateriallar yaymaq ciddi hüquqi məsuliyyət yaradır"

"Ölkəmizin milli təhlükəsizliyinə və müdafiə qabiliyyətinə ciddi ziyan vuran, Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinə aid və dövlət sirri təşkil edən məlumatları özündə ehtiva edən

videoqəşkiləşləri apararaq yaymaq qətiyyətlə yolverilməzdir və vətəndaşları belə əməlləri etməkdən çəkinməyə çağırırıq.

→ 6

Bakıda ilk dəfə Azərbaycan-Türkiyə Fintex Forumu keçirilib

Sentyabrın 6-da Türkiyənin "Fintech Innovation Hub" şirkətinin təşkilatçılığı, Azərbaycan Fintex Assosiasiyası və Türkiyə Ödəniş və Elektron Pul Təşkilatları Birliyinin tərəfdaşlığı ilə Bakıda ilk dəfə Azərbaycan-Türkiyə Fintex Forumu keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, forumun məqsədi Azərbaycan və Türkiyə fintex ekosistemlərinin iştirakçıları arasında işgüzar əlaqələrin gücləndirilməsi, potensial əməkdaşlıq imkanlarının dəyərləndirilməsi, həmçinin iki qarşılıqlı ölkə arasında digər sahələrdə olduğu kimi innovativ maliyyə texnologiyaları sahəsində də effektiv sinerjinin yaradılmasıdır.

Azərbaycan Fintex Assosiasiyasının İdarə Heyətinin sədri Ruslan Talıbov bildirib ki, cari ilin birinci yarısında dünyada "Fintex" sahəsində 52 milyard dollar məbləğində investisiya edilib. Hesabat dövründə 2154 sövdələşmə reallaşdı. Dünyada fintex sahəsində əhəmiyyətli məsələlərdən biri də onun gətirdiyi risklərdir. Bu riskləri nəzərə almaq üçün dünyada və regionumuzda addımlar atılır. "Azərbaycan bazarı və bu bazarı təmsilində MDB ölkələri bazarı Türkiyə fintexləri üçün kifayət qədər maraqlı kəşf edəcək. Azərbaycan bazarı Türkiyə fintexlərinə MDB ölkələri bazarlarına çıxış verəcək, eləcə də Azərbaycan fintexləri üçün Türkiyə bazarı xüsusi əhəmiyyət daşıyır", - deyər R.Talıbov qeyd edib.

→ 2

Müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılan vətəndaşların tibbi şəhadətləndirilməsi sahəsində fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndinə uyğun olaraq qərara alıram:

1. 2024-cü il iyulun 1-dən rayon, şəhər, şəhərdə rayon çağırış komissiyaları tərəfindən müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılan vətəndaşların tibbi şəhadətləndirilməsi zamanı aşağıdakı qərarlardan birinin qəbul edilməsi üçün həmin vətəndaşların yekun tibbi müayinəsi (bundan sonra - yekun tibbi müayinə) Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi (bundan sonra - Nazirlik) tərəfindən həyata keçirilsin:

1.1. sıradankənar həqiqi hərbi xidmətə yararlılıq haqqında;

1.2. sağlamlıq vəziyyətinə görə həqiqi hərbi xidmətə müvəqqəti yararsız hesab edilməklə çağırışa məhəl verilməsi haqqında;

1.3. dinc dövrdə həqiqi hərbi xidmətə yararsızlıq, müharibə dövründə məhduf yararlılıq haqqında;

1.4. həm dinc dövrdə, həm də müharibə dövründə hərbi xidmətə yararsızlıq haqqında.

2. Müəyyən edilsin ki:

2.1. yekun tibbi müayinə Nazirliyin tabeliyində Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyi (bundan sonra - Agentlik) tərəfindən hərbi həkimi komissiyalarının tibbi müayinə nəticələri və müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılan vətəndaşların əyani tibbi müayinəsi əsasında aparılır;

2.2. yekun tibbi müayinə ilə bağlı məlumatların toplanması və həmin müayinənin nəticələrinin

rəsmiləşdirilməsi Nazirliyin Mərkəzləşdirilmiş elektron informasiya sisteminin "Hərbi-həkim ekspertizası və tibbi şəhadətləndirilmə" altistemi (bundan sonra - altistem) üzərindən həyata keçirilir.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Fərmanın 1-ci hissəsi nəzərə alınmaqla altı ay müddətində:

3.1. müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılan vətəndaşların tibbi şəhadətləndirilməsi sahəsində göstərilən xidmətlərin optimallaşdırılması və elektronlaşdırılması ilə bağlı normativ hüquqi aktların təkmilləşdirilməsinə dair təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

3.2. bu Fərmanın 1-ci və 2-ci hissələrindən irəli gələn maliyyə təminatını təmin etsin;

3.3. Agentliyin inzibati bina ilə təmin edilməsi üçün zəruri tədbirlər görüb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

3.4. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

4. Nazirlik:

4.1. 2024-cü il iyulun 1-dək altistemin təkmilləşdirilməsini təmin etsin;

4.2. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələlərin həlli üçün zəruri tədbirlər görsün.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 6 sentyabr 2023-cü il

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 307

QƏRAR

Bakı şəhəri, 5 sentyabr 2023-cü il

"İdxalı əlavə dəyər vergisindən azad olunan əsas vəsaitlərin Siyahısı"nın təsdiq edilməsi haqqında

"Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 9 dekabr tarixli 677-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və bu Qanunla təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin tətbiq edilməsi

barədə" 2000-ci il 30 avqust tarixli 393 nömrəli və "Fiziki şəxs olan istehlakçılar tərəfindən Azərbaycan Respublikasının ərazisində porakəndə ticarət, ictimai işə və tibb fəaliyyəti göstərən şəxslərdən alınmış mallara (neft və qaz məhsulları, avtomobillər, alkoqollu içkilər və bütün məmulatları istisna olmaqla) və göstərilən xidmətlərə görə ödənilmiş ƏDV-nin qaytarılması Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında" 2020-ci il 21 mart tarixli 969 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə"

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 30 dekabr tarixli 1946 nömrəli Fərmanının 2.2.3-cü yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərar alır:

1. "İdxalı əlavə dəyər vergisindən azad olunan əsas vəsaitlərin Siyahısı" təsdiq edilsin (əlavə olunur).
2. Bu Qərarın 1-ci hissəsi ilə təsdiq edilmiş Siyahının 71-ci hissəsi bu Qərar tətbiq edildiyi tarixədək ölkəyə gətirilən və

Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsinə uyğun olaraq müvəqqəti saxlanma xüsusi proseduru altında yerləşdirilən əsas vəsaitlərə münasibətdə də tətbiq olunur.

3. Bu Qərar 2023-cü il 1 yanvar tarixindən tətbiq edilir.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 5 sentyabr tarixli 307 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

İdxalı əlavə dəyər vergisindən azad edilən əsas vəsaitlərin SİYAHISI		
Sıra №-si	XİFMN üzrə malın kodu	XİFMN üzrə mal mövqələrinin adı
1.	8414 80 220 0	Səmərəliliyi 60 m ³ /saatdan çox olmayan, artıq işçi təzyiqi 15 bardan çox olmayan, çarx qolu irəli-geri prinsipə işləyən həcmli kompressorlar
2.	8415 10 100 0	Pəncərə, divar, tavan və ya döşəməüstü tipli, rütubəti ayrıca tənzimləyə bilməyən kondisionerlər daxil olmaqla, mühərriqli ventilyatorlar və havanın temperaturunu və rütubətini ölçən cihazlarla təchiz olunmuş havanın kondisionlaşdırılması üçün vahid korpusda qurğular
3.	8417 10 000 0	Pirit və ya metal filizlərin yandırılması, əridilməsi və ya digər termoeşmə üçün sobalar və kürələr
4.	8420 10 100 0	Tekstil sənayesində istifadə olunan kalandrlar və ya digər vallı maşınlar
5.	8421 39 200 0	Havanın filtrlənməsi və ya təmizlənməsi üçün avadanlıqlar
6.	8427 10 100 0	Qaldırma hündürlüyü 1 m və ya daha çox olan elektrik mühərriqli özügedən yükləyicilər
7.	8441 10 100 0	Kağız kütəlsindən, kağızdan və ya kartondan məmulatların istehsalı üçün uzununa kəsilməsi və rulonların sarınması üçün kombinasiya edilmiş dəzgahlar
8.	8443 32 100 0	Hesablayıcı maşınma və ya şəbəkəyə qoşulma imkanı olan printerlər
9.	8444 00 100 0	Kimyəvi tekstil materiallarının ekstruziyası üçün maşınlar
10.	8445 11 000 0	Tekstil liflərin hazırlanması üçün darayıcı maşınlar
11.	8445 12 000 0	Tekstil liflərin hazırlanması üçün daraqlı maşınlar
12.	8445 13 000 0	Tekstil liflərin hazırlanması üçün lent və ya iplik maşınları
13.	8445 20 000 0	Tekstil ipliklərin hazırlanması üçün öyürücü tekstil maşınları
14.	8445 30 000 0	Tekstil ipliklərin hazırlanması üçün eşmə və ya burma tekstil maşınları
15.	8445 40 000 0	Sarıyıcı tekstil maşınları (argac ipliyi sarıyan daxil olmaqla) və ya barama sarıyan maşınlar
16.	8446 10 000 0	Eni 30 sm-dən çox olmayan parçaların hazırlanması üçün toxuculuq dəzgahları
17.	8446 21 000 0	Eni 30 sm-dən çox olan parçaların hazırlanması üçün məkikli, mühərriqli toxuculuq dəzgahları
18.	8446 30 000 0	Eni 30 sm-dən çox olan parçaların hazırlanması üçün məkiksiz toxuculuq dəzgahları
19.	8447 11 000 0	Baftalı sapın, tülün, krujevaların hazırlanması, naxıştkmə, tesmanın və ya torların hörlmələri üçün diametri 165 mm-dən çox olmayan silindri, dairəvi trikotaj toxuyucu maşınlar
20.	8447 12 000 0	Baftalı sapın, tülün, krujevaların hazırlanması, naxıştkmə, tesmanın və ya torların hörlmələri üçün diametri 165 mm-dən çox olan silindri dairəvi trikotaj toxuyucu maşınlar
21.	8447 20 200 0	Baftalı sapın, tülün, krujevaların hazırlanması, naxıştkmə, tesmanın və ya torların hörlmələri üçün ərişhormə maşınları ("Raşel" tipli maşınlar daxil olmaqla) və toxuyucu iki üzəndən tikmə maşınları
22.	8449 00 000 0	Fetr şlyapaların istehsalı üçün avadanlıq daxil olmaqla parçalar və ya biçmələr şəklində keçə və ya fetr və ya toxunmamış materialların istehsalı və ya işlənməsi üçün avadanlıq; şlyapa hazırlanması üçün qəliblər
23.	8451 50 000 0	Tekstil parçalarının sarınması, açılması, qatlanması, kəsilməsi və ya deşilməsi üçün maşınlar
24.	8451 80 300 0	Tekstil materiallara bəzəkürmə maşınları
25.	8453 10 000 0	Tikiş maşınlarından başqa, gönörün və ya dərilerin hazırlanması, aşılması və ya emalı üçün avadanlıq
26.	8453 20 000 0	Tikiş maşınlarından başqa, ayaqqabıların hazırlanması və ya təmiri üçün avadanlıqlar
27.	8454 30 100 0	Metallurgiyada və ya tökmə istehsalatında istifadə olunan təzyiqliq altında tökmə üçün maşınlar
28.	8456 11 000 0	Lazer şüalanması proseslərinin istifadəsi ilə işləyən, materialın kənarlaşdırılması yolu ilə istənilən materialların emalı üçün dəzgahlar
29.	8456 40 000 0	Plazma-qövs proseslərinin istifadəsi ilə işləyən, materialın kənarlaşdırılması yolu ilə istənilən materialların emalı üçün dəzgahlar
30.	8457 10 100 0	Metallın emalı üçün üfqi emal mərkəzləri
31.	8458 11 200 0	Rəqəmli proqram idarəetmə ilə üfqi çoxməqsədli metalkəsən torna dəzgahları
32.	8460 24 100 0	İstənilən oxunun üzərində 0,01 mm-dən aşağı olmayan mövqələşmə dəqiqliyi olan, rəqəmli proqram idarəetmə ilə metalların və ya metal-keramika məmulatlarının cilalanması üçün dəzgahlar
33.	8461 20 000 0	Materialı kənarlaşdırılmaqla metalların və metal-keramikanın emalı üçün eninə yonma və ya dəlmə dəzgahları
34.	8461 50 900 0	Materialı kənarlaşdırılmaqla metalların və metal-keramikanın emalı üçün kösmə dəzgahları
35.	8462 61 001 0	Metalların soyuq emalı üçün rəqəmli proqram idarəetməsi ilə hidravlik preslər
36.	8463 10 100 0	Materialı kənarlaşdırılmaqla metal və ya metal-keramikanın emalı üçün məfil çəkmə dəzgahları
37.	8463 30 000 0	Materialı kənarlaşdırılmaqla metal və ya metal-keramikanın emalı üçün məfiləndən məmulatlar hazırlanması üçün maşınlar
38.	8465 10 100 0	Mexaniki işlənmə üzrə əməliyyatlar arasında alətləri dəyişməklə, emal olunan məmulatın yerini əməliyyatlararası əl ilə dəyişməklə müxtəlif əməliyyatları yerinə yetirə bilən ağacın, mantarın, sümüyün, ebonitin, bərk plastmasın və ya analoji bərk materialların emalı üçün dəzgahlar

39.	8465 10 900 0	Mexaniki işlənmə üzrə əməliyyatlar arasında alətləri dəyişməklə, emal olunan məmulatın yerini əməliyyatlararası avtomatik dəyişməklə müxtəlif əməliyyatları yerinə yetirə bilən ağacın, mantarın, sümüyün, ebonitin, bərk plastmasın və ya analoji bərk materialların emalı üçün dəzgahlar
40.	8465 20 000 0	Ağacın, mantarın, sümüyün, ebonitin, bərk plastmasın və ya analoji bərk materialların emalı üçün emal mərkəzləri
41.	8465 91 100 0	Ağacın, mantarın, sümüyün, ebonitin, bərk plastmasın və ya analoji bərk materialların emalı üçün mexaniki lentli mişarlar
42.	8465 91 200 0	Ağacın, mantarın, sümüyün, ebonitin, bərk plastmasın və ya analoji bərk materialların emalı üçün mexaniki diskli mişarlar
43.	8465 92 000 0	Ağacın, mantarın, sümüyün, ebonitin, bərk plastmasın və ya analoji bərk materialların emalı üçün rəndələmə, frezləmə və ya fıqurlu rəndələmə dəzgahları
44.	8465 93 000 0	Ağacın, mantarın, sümüyün, ebonitin, bərk plastmasın və ya analoji bərk materialların emalı üçün cilalama, qumla cilalama və ya paradaqlama dəzgahları
45.	8465 94 000 0	Ağacın, mantarın, sümüyün, ebonitin, bərk plastmasın və ya analoji bərk materialların emalı üçün oyma və ya yığma maşınları
46.	8465 95 000 0	Ağacın, mantarın, sümüyün, ebonitin, bərk plastmasın və ya analoji bərk materialların emalı üçün burğulama və ya dəlmə dəzgahları
47.	8465 96 000 0	Ağacın, mantarın, sümüyün, ebonitin, bərk plastmasın və ya analoji bərk materialların emalı üçün doğrama, xırdalama və ya soyma dəzgahları
48.	8471 60 700 0	Pasportlar, şəxsiyyət vəsiqələri və əl-barmaq izlərinin fərdiləşdirilməsi üçün oxuyucu skanerlər
49.	8474 10 000 0	Bərk (o cümlədən toz və ya pasta şəklində) halda olan torpağın, daşın, filizin və ya digər mineral qazıntıların çəşidlənməsi, qəlbirləməsi, ayrılması və ya yuyulması üçün maşınlar
50.	8474 20 000 0	Bərk (o cümlədən toz və ya pasta şəklində) halda olan torpağın, daşın, filizin və ya digər mineral qazıntıların xırdalaması və ya üyüdülməsi üçün maşınlar
51.	8474 31 000 0	Betonqarıdırıcılar və ya məhlulqarıdırıcılar
52.	8474 32 000 0	Mineral maddələrin bitumla qarışdırılması üçün maşınlar
53.	8477 10 000 0	Rezinin və ya plastmasın emalı və ya bu materiallardan məhsulun istehsalı üçün injektorlu tökmə maşınları
54.	8477 20 000 0	Rezinin və ya plastmasın emalı və ya bu materiallardan məhsulun istehsalı üçün ekstruderlər
55.	8477 30 000 0	Rezinin və ya plastmasın emalı və ya bu materiallardan məhsulun istehsalı üçün üfurmə ilə tökmə maşınları
56.	8477 40 000 0	Rezinin və ya plastmasın emalı və ya bu materiallardan məhsulun istehsalı üçün vakuüm tökmə və termik qəlibləyici maşınlar
57.	8477 59 100 0	Rezinin və ya plastmasın emalı və ya bu materiallardan məhsulun istehsalı üçün tökmə və ya qəlibləmə üçün preslər
58.	8477 80 120 0	Penoplast məmulatların istehsalı üçün, reaksiyaya girə bilən qatranların emalı üçün maşınlar
59.	8477 80 910 0	Rezinin və ya plastmasın emalı və ya bu materiallardan məhsulun istehsalı üçün xırdalama üçün avadanlıqlar
60.	8477 80 930 0	Rezinin və ya plastmasın emalı və ya bu materiallardan məhsulun istehsalı üçün qarışdırıcı cihazlar, yoğurucu maşınlar və qarışdırıcılar
61.	8477 80 950 0	Rezinin və ya plastmasın emalı və ya bu materiallardan məhsulun istehsalı üçün doğramaq, sındırmaq və ya soymaq üçün maşınlar
62.	8479 30 100 0	Ağacyonqarlı və ya ağaclıflı və başqa lifli materiallardan plitələrin hazırlanması üçün preslər
63.	8479 40 000 0	Trosaların və ya kəndirlərin hazırlanması üçün maşınlar
64.	8479 81 000 0	Elektrik məfillərin makaralara sarınması üçün maşınlar da daxil olmaqla metalların emalı üçün maşınlar və mexaniki qurğular
65.	8479 82 000 0	Qarıdırma, yoğurma, xırdalama, üyütmə, qəlbirləmə, ələmə, homogenləşdirmə, emulqasiya və ya qarışdıraraq əritmə üçün maşınlar və mexaniki qurğular
66.	8480 60 000 0	Mineral materialların tökülməsi üçün formalar
67.	8480 71 000 0	Rezinin və ya plastmasın üfürülmə və ya təzyiqliq altında tökülməsi üçün formalar
68.	8485 20 000 0	Plastmas və ya rezinin additiv texnologiyaya (3D çap) ilə çəkilməsi (işlənməsi) üçün maşınlar
69.	8485 30 000 0	Gips, sement, keramika və ya şüşənin çəkilməsi (işlənməsi) üçün additiv texnologiyaya (3D çap) üçün maşınlar
70.	8502 12 000 0	Nominal çıxış gücü 75 kVA-dan çox, lakin 375 kVA-dan çox olmayan, sıxılmadan alışıq, porşenli, daxiliyanma mühərriqli elektrik generator qurğuları (dizel və ya yarımdizel)
71.	8502 20 800 2	Modul tipli elektrik stansiyaları üçün nominal çıxış gücü 750 kVA-dan çox olan qüçlücümli alışıqma ilə porşenli daxiliyanma mühərriqli elektrik generator qurğuları
72.	8514 20 100 0	İnduksiya hadisəsi əsasında işləyən sənaye və ya laboratoriya elektrik sobaları və kameraları
73.	8525 89 300 0	Rəqəmsal kameralar
74.	9006 61 000 0	Boşalma (elektron) fotoşartılar
75.	9006 91 000 0	Fotokameralar üçün hissələr və lövazimatlar
76.	9007 10 000 0	Səsyazma və ya səsləndirmə qurğuları olan və ya olmayan kinokameralar

Azərbaycan ilə Türkiyə arasında hərbi, hərbi-texniki sahələrdə əməkdaşlıq müzakirə olunub

Sentyabrın 6-da Türkiyənin Azərbaycana yeni təyin edilən hərbi attaşesi general Soner Oruçoğlu müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənova təqdim olunub.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, müdafiə naziri onu ölkəmizdə fəaliyyətə başlaması münasibətilə təbrik edib. General-polkovnik Z.Həsənov Vətən müharibəsində qardaş Türkiyənin göstərdiyi mənəvi və siyasi dəstəyə görə minnətdarlığını ifadə edib. Azərbaycanın müdafiə naziri iki qardaş ölkənin dövlət başçıları arasında münasibətlərinin digər sahələrdə olduğu kimi hərbi əməkdaşlığa da müstəsna təsirini xüsusi vurğulayıb.

Nazir Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusunda aparılan islahatlar, azad edilən ərazilərdə görülən işlər, həmçinin Azərbaycan-Ermənistan şərti sərəhədi və Qarabağ iqtisadi rayonundakı əməliyyat şəraitində məlumat verib.

sından məmnunluğunu ifadə edib. Hərbi attaşə Azərbaycan-Türkiyə əlaqələrinin, o cümlədən hərbi sahədə əməkdaşlığın inkişafı üçün səylərini əsirgəməyəcəyini bildirib.

Görüşdə hərbi, hərbi-texniki, hərbi-təhsil və digər sahələrdə əməkdaşlığın inkişaf perspektivləri, həmçinin qarşılıqlı maraqlı digər məsələlərə dair ətraflı fikir mübadiləsi aparılıb.

Qeyd edək ki, Türkiyənin Azərbaycandakı yeni təyin edilən hərbi attaşesi müdafiə nazirinin birinci müavini - Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargah rəisi general-polkovnik Korim Vəliyev və Hərbi Dəniz Qüvvələrinin komandanı vitse-admiral Sübhan Bəkirov ilə də görüşüb.

Bakıda ilk dəfə Azərbaycan-Türkiyə Fintex Forumu keçirilib

Əvvəlki 1-ci sahə.

Azərbaycan Mərkəzi Bankının Ödəniş sistemləri və hesablaşmalar departamentinin direktoru Kəmalə Qurbanova diqqətə çatdırıb ki, bu il avqustun 1-nə ölkədə dövrüdə olan ödəniş kartlarının sayı keçən ilin analoji dövrü ilə müqayisədə 20 faiz artaraq 15 milyona öüb. Hesabat dövründə ölkə daxilində bu kartlarla aparılan nağdsız ödənişlərin həcmi 2 dəfə artaraq 24 milyard manata çatıb. "Ölkə daxilində kart ödənişlərində nağdsız dövrüdənin xüsusi çəkisi ötən ilin eyni dövrünə nisbətən 12,3 faiz bəndi artaraq 53 faizə bərabər olub. Daha bir maraqlı göstərici isə bu gün pos-terminallarda aparılan hər 4 əməliyyatdan birinin token əməliyyatı, yəni mobil telefonlar və ya digər ağıllı cihazlar vasitəsilə olmasıdır. Bu isə Azərbaycan əhəlisinin innovasiyalara açıq olduğunu göstərir".

"Azərbaycan Mərkəzi Bankı Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası ilə birlikdə 2024-2028-ci illər üçün fintex strategiyası hazırlayıb. Mərkəzi Bank həmçinin "McKinsey" təşkilatı ilə həyata keçirdiyi maliyyə sektorunun davamlı inkişafı layihəsinin tərkib hissəsindən biri də məhz fintexlərdir. "Bütün bu tədbirlər ölkədə fintexlərlə olan tələbin və təklifin artırılmasına, inkişafı üçün zəruri olan yeni rəqəmsal qabiliyyətli kadrların hazırlanmasına da dəstək olacaq", - deyir Kəmalə Qurbanova vurğulayıb.

Forumun təşkilatçısı "Fintex Innovation Hub" şirkətinin təsisçisi Kutay Yalınkılıç deyib: "Hazırda Türkiyə 76 fintex şirkəti lisenziyalı olaraq fəaliyyət göstərir. Yaxın zamanda lisenziyalı şirkətlərin sayı 100-ə çatacaq. Türkiyədəki fintex şirkətləri 10 illik təcrübəyə malikdir. Bu şirkətlər ödəmə xidmətləri, elektron pul köçürmələri əməliyyatlarını həyata keçirir. Bizim məq-

sədimiz Türkiyədəki bu təcrübələri həm tənzimləyərək, həm də tətbiq edərək Azərbaycan və digər ölkələrdəki fintex şirkətləri arasında əlaqə yaratmaqdan ibarətdir".

Çıxış edənlər Türkiyə və Azərbaycanın maliyyə texnologiyaları sahəsində ən son yeniliklər barədə fikirlərini bölüşüblər.

Fintexlərlə yanaşı, yerli və xarici maliyyə institutlarının nümayəndələrinin iştirak etdiyi forumda hər iki ölkənin aparıcı ekspertləri fintex ekosistemlərinin cari vəziyyəti və inkişaf tendrləri, yeni çağırışlar, beynəlxalq ödəniş həllərindən "Buy Know Pay Later" modelinə, rəqəmsal ödəniş sistemlərindən maliyyə təhlükəsizliyinə, süni intellekt-dən blokeyn texnologiyalarına qədər bir çox mövzuda çıxışlar edib və müzakirələr aparıblar.

Forum panel iclaslarla işini davam etdirib.

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 308

QƏRAR

Bakı şəhəri, 5 sentyabr 2023-cü il

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin "Tikinti obyektlərinin istismarına icazənin formaları"nın təsdiq edilməsi haqqında" 2014-cü il 11 sentyabr tarixli 302 nömrəli, "Tikintisinə icazə tələb edilən tikinti obyektlərinin istismarına icazə üçün müraciətə sifarişçi tərəfindən əlavə edilən tikinti sənədlərinin siyahısı"nın təsdiq edilməsi haqqında" 2014-cü il 16 sentyabr tarixli 309 nömrəli, "Müfəssəl plan olmadığı və ya onun müddəti bitdiyi hallarda tikintiyə icazə verilməsi və ya məlumatlandırma icraatı məqsədləri üçün tikinti layihələrinin onların həyata keçiriləcəkləri ərazinin planlaşdırılması sənədlərinə (baş planlara və (və ya) ümumi planlara), habelə müfəssəl planın hazırlanması zamanı nəzərə alınan tələblərə uyğunluğunun müəyyənləşdirilməsi Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında"

2015-ci il 12 yanvar tarixli 6 nömrəli və "Ətraf mühitə təsirin, o cümlədən transsərhəd təsirin qiymətləndirilməsinin aparılması Qaydası və müddəti"nin təsdiq edilməsi haqqında"

2022-ci il 21 sentyabr tarixli 362 nömrəli qərarlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 20 dekabr tarixli 731-VIQD nömrəli Qanununun icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2014-cü il 11 sentyabr tarixli 302 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2014, № 9, maddə 1126; 2018, № 11, maddə 2445; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2022-ci il 2 dekabr tarixli 429 nömrəli Qərarı) ilə təsdiq edilmiş 1 nömrəli əlavə - "Tikinti obyektinin istismarına icazə" və 2 nömrəli əlavə - "Reklam qurğusunun istismarına icazə" formalarında "Təqdim" sözü "Azərbaycan Respublikası Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinin 102.1-2-ci maddəsinə uyğun olaraq əldə" sözləri ilə əvəz edilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2014-cü il 16 sentyabr tarixli 309 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2014, № 9, maddə 1133; 2019, № 5, maddə 948; 2020, № 6, maddə 813; 2022, № 5, maddə 556) ilə təsdiq edilmiş "Tikintisinə icazə tələb edilən tikinti obyektlərinin istismarına icazə üçün müraciətə sifarişçi tərəfindən əlavə edilən tikinti sənədlərinin siyahısı"na aşağıdakı məzmununda 3-cü hissə əlavə edilsin:

3. Bu siyahının 1-ci və 2-ci hissələrində nəzərdə tutulmuş sənədlərin Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə müvafiq dövlət orqanından (qurumundan) əldə edilməsi mümkün olduqda, həmin sənədlər sifarişçidən tələb edilmir. Bu sənədlərin Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə əldə edilməsi mümkün olmadığı hallarda onların təqdim edilməsi sifarişçinin razılığı ilə sorğu əsasında müvafiq dövlət orqanından (qurumundan) tələb olunur və ya sifarişçi tərəfindən təmin edilir."

3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2015-ci il 12 yanvar tarixli 6 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2015, № 1, maddə 58, № 10, maddə 1210; 2016, № 2 (II kitab), maddə 364; 2017, № 3, maddə 515; 2018, № 5, maddə 1138, № 8, maddə 1819; 2019, № 7, maddə 1358, № 12, maddə 2074; 2020, № 6, maddə 812, № 10, maddə 1297; 2021, № 2, maddə 195, № 4, maddə 400) ilə təsdiq edilmiş "Müfəssəl plan olmadığı və ya onun müddəti bitdiyi hallarda tikintiyə icazə verilməsi və ya məlumatlandırma icraatı məqsədləri üçün tikinti layihələrinin onların həyata keçiriləcəkləri ərazinin planlaşdırılması sənədlərinə (baş planlara və (və ya) ümumi planlara), habelə müfəssəl planın hazırlanması zamanı nəzərə alınan tələblərə uyğunluğunun müəyyənləşdirilməsi Qaydaları"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

3.1. 1.8-ci bəndə "təqdim edir" sözlərindən sonra "(bu Qaydaların 1.8-1-ci bən-

dinin tələbləri nəzərə alınmaqla)" sözləri əlavə edilsin;

3.2. aşağıdakı məzmununda 1.8-1-ci bənd əlavə edilsin:

"1.8-1. Bu Qaydaların 1.8-ci bəndində nəzərdə tutulmuş sənədlərin Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə müvafiq dövlət orqanından (qurumundan) əldə edilməsi mümkün olduqda, həmin sənədlər sifarişçidən tələb edilmir. Belə sənədlərin Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə əldə edilməsi mümkün olmadığı hallarda onların təqdim edilməsi sifarişçinin razılığı ilə sorğu əsasında müvafiq dövlət orqanından (qurumundan) tələb olunur və ya sifarişçi tərəfindən təmin edilir."

4. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2022-ci il 21 sentyabr tarixli 362 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 9, maddə 1096) ilə təsdiq edilmiş "Ətraf mühitə təsirin, o cümlədən transsərhəd təsirin qiymətləndirilməsinin aparılması Qaydası və müddəti"nin 4.10-cu bəndi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"4.10. Nəzərdə tutulan fəaliyyətlə bağlı tikintiyə icazə alınması üçün dövlət ekoloji ekspertizası rəyi Azərbaycan Respublikası Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinin 75.3-1-ci maddəsinə uyğun olaraq tikintiyə icazə verən orqan (qurum) tərəfindən əldə edilir."

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 310

QƏRAR

Bakı şəhəri, 6 sentyabr 2023-cü il

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin "Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin Azərbaycan Respublikasının ərazisində müvəqqəti olma müddətinin uzadılması, müvəqqəti və ya daimi yaşamaq üçün icazənin, o cümlədən iş icazəsinin verilməsi (və ya müddətinin uzadılması) üçün ərizə-anket nümunələrinin təsdiq edilməsi barədə" 2014-cü il 7 fevral tarixli 40 nömrəli, "Vergi ödəyicisinin siyahıya alınmış əmlakının satışı məqsədi ilə elektron hərracın təşkili və keçirilməsi Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında" 2017-ci il 4 may tarixli 196 nömrəli və "İdxalı və satışı əlavə dəyər vergisindən azad edilən kütləvi informasiya vasitələri məhsullarının və kitabların (elektron kitablar istisna olmaqla), habelə dərslik komplekslərinin və həmin malların (məhsulların) istehsalı (nəşri) ilə bağlı rulon və ya vərəqə şəklində kağızın Siyahısı"nın təsdiq edilməsi barədə"

2022-ci il 13 may tarixli 184 nömrəli qərarlarında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 17 fevral tarixli 807-VIQD nömrəli Qanununun icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2014-cü il 7 fevral tarixli 40 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2014, № 2, maddə 195; 2015, № 10, maddə 1222; 2016, № 8, maddə 1451; 2018, № 4, mad-

də 822; 2019, № 12, maddə 2093; 2020, № 8, maddə 1125; 2023, № 4, maddə 590, № 5, maddə 708) ilə təsdiq edilmiş 2 nömrəli əlavə - "Əcnəbilərə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə Azərbaycan Respublikasının ərazisində müvəqqəti yaşamaq icazəsinin verilməsi (müddətinin uzadılması) üçün ərizə-anket"in 11.7-1.3-cü yarımbəndində "kütləvi informasiya vasitələrinin" sözləri "media subyektlərinin" sözləri ilə, "mass media" sözləri "media entities" sözləri ilə əvəz edilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2017-ci il 4 may tarixli 196 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017, № 5, maddə 967; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 5 avqust tarixli 278 nömrəli Qərarı) ilə təsdiq edilmiş "Vergi ödəyicisinin siyahıya alınmış əmlakının satışı məqsədi ilə elektron hərracın təşkili və keçirilməsi Qaydaları"nın 1.8-ci, 2.1-ci və 2.14-cü bəndlərində ismin müvafiq hallarda "kütləvi informasiya vasitələri" sözləri ismin müvafiq hallarda "media" sözləri ilə əvəz edilsin.

3. "İdxalı və satışı əlavə dəyər vergisindən azad edilən kütləvi informasiya

vasitələri məhsullarının və kitabların (elektron kitablar istisna olmaqla), habelə dərslik komplekslərinin və həmin malların (məhsulların) istehsalı (nəşri) ilə bağlı rulon və ya vərəqə şəklində kağızın Siyahısı"nın təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2022-ci il 13 may tarixli 184 nömrəli Qərarında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 5, maddə 546) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

3.1. adında və mətnində "kütləvi informasiya vasitələri" sözləri "media" sözü ilə əvəz edilsin;

3.2. həmin Qərarla təsdiq edilmiş "İdxalı və satışı əlavə dəyər vergisindən azad edilən kütləvi informasiya vasitələri məhsullarının və kitabların (elektron kitablar istisna olmaqla), habelə dərslik komplekslərinin və həmin malların (məhsulların) istehsalı (nəşri) ilə bağlı rulon və ya vərəqə şəklində kağızın Siyahısı"nın adında "kütləvi informasiya vasitələri" sözləri "media" sözü ilə əvəz edilsin.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 309

QƏRAR

Bakı şəhəri, 5 sentyabr 2023-cü il

M-1 Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolunun H.Z.Tağıyev qəsəbəsindən başlayaraq tikilən yeni avtomobil yolunun 129 kilometrlik hissəsinin ödənişli yol kimi müəyyən edilməsinə dair tədbirlər haqqında

"Avtomobil yolları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 10 mart tarixli 299 nömrəli Fərmanının 2.3-cü bəndinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. "Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi yeni avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 19 fevral tarixli 3692 nömrəli Sərəncamına əsasən H.Z.Tağıyev qəsəbəsindən başlayaraq tikilən yeni 150 kilometrlik avtomobil yolunun 129 kilometr hissəsi ödənişli yol kimi müəyyən edilsin.

2. Avtomobil yolunun ödənişli hissəsinin başlanğıcı və son nöqtələri:

2.1. başlanğıcı nöqtəsi - M-1 Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolunun 52-ci kilometr;

2.2. son nöqtəsi - M-1 Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolunun R-5 Qusar-Xudat avtomobil yolu ilə kəsişməsi.

3. Ödənişli avtomobil yolunun uzunluğu - 129 kilometr.

4. Ödənişli avtomobil yolunun başqa avtomobil yolları ilə kəsişmələri və birləşmələri:

4.1. M-1 Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolunun 52-

kilometri - Giləzi qəsəbəsi;

4.2. M-1 Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolunun 105-ci kilometr - Siyözen rayonu;

4.3. R-1 Gəndob-Xaçmaz-Yalama-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolunun 1-ci kilometr - Gəndob qəsəbəsi;

4.4. R-4 Quba-Xaçmaz avtomobil yolunun 19-cu kilometr - Xaçmaz rayonu;

4.5. R-5 Qusar-Xudat yolunun 22-ci kilometr - Xaçmaz rayonu.

5. Ödənişli avtomobil yolunun texniki göstəriciləri:

5.1. texniki dərəcəsi - I b;

5.2. hərəkət zolaqlarının sayı - 4;

5.3. hərəkət zolağının eni - 3,75 metr;

5.4. yol çiyinin eni - 3,75 metr;

5.5. ayırıcı zolağının eni - 5 metr;

5.6. torpaq yatağının eni - 27,5 metr;

5.7. dayanma zolağının eni - 2,5 metr;

5.8. yol çiyinin bərkidilmiş zolağının eni - 0,75 metr;

5.9. ayırıcı zolaqda bərkidilmiş zolağın eni - 1 metr.

6. Alternativ ödənişsiz avtomobil yolunun uzunluğu, marşrutu və əsas texniki göstəriciləri:

6.1. uzunluğu - 142 kilometr;

6.2. M-1 Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolunun 52-194-cü kilometrədək olan hissəsi;

6.3. texniki dərəcəsi - 80 kilometr I b dərəcəli, 62 kilometr II dərəcəli;

6.4. hərəkət zolaqlarının sayı - I b dərəcəli yol üzrə 4, II dərəcəli yol üzrə 2;

6.5. hərəkət zolağının eni - 3,75 metr;

6.6. yol çiyinin eni - 3,75 metr;

6.7. ayırıcı zolağının eni - I b dərəcəli yolda 5 metr;

6.8. torpaq yatağının eni - I b dərəcəli yol üzrə 27,5 metr, II dərəcəli yol üzrə 15 metr;

6.9. dayanma zolağının eni - 2,5 metr;

6.10. yol çiyinin bərkidilmiş zolağının eni - 0,75 metr;

6.11. ayırıcı zolaqda bərkidilmiş zolağın eni - I b dərəcəli yolda 1 metr.

7. Azərbaycan Respublikasının Tarif (qiymət) Şurası ödənişli avtomobil yolu ilə nəqliyyat vasitəsinin gedişi üçün ödənişin məbləğini avtomobil yolunun dərəcəsi, nəqliyyat vasitəsinin qət etdiyi məsafə, çəkisi və ay ərzində gedişlərin sayı nəzərə alınmaqla təsdiq etsin.

8. Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə tapşırılsın ki, ödənişli avtomobil yolunda nəqliyyat vasitələrinin gedişinin təşkili ilə bağlı tədbirlərin həyata keçirilməsini təmin etsin.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 311

QƏRAR

Bakı şəhəri, 6 sentyabr 2023-cü il

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 22 aprel tarixli 188 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Dezoksiribonuklein turşusu (DNT) analizinin aparılması üçün bioloji materialın götürülməsi, onun uçotu, saxlanması, istifadəsi, verilməsi və məhv edilməsi Qaydası"nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasında dövlət daktiloskopik və genom qeydiyyatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 29 iyun tarixli 1197-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 24 avqust tarixli 232 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 11 aprel tarixli 2099 nömrəli Fərmanının 2-ci hissəsinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 22 aprel tarixli 188 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 4, maddə 779; 2020, № 11, maddə 1408; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 19 iyul tarixli 233 nömrəli Qərarı) ilə təsdiq edilmiş "Dezoksiribonuklein turşusu (DNT) analizinin aparılması üçün bioloji materialın götürülməsi, onun uçotu, saxlanması, istifadəsi, verilməsi və məhv edilməsi Qaydası"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 2.3.2-ci yarımbəndə "DİN-in kriminalistika xidmətinin əməkdaşı" sözlərindən sonra "(bu Qaydanın 2.3.3-cü yarımbəndində göstərilənlər istisna olmaqla)" sözləri əlavə edilsin.

2. 2.3.2-ci yarımbəndin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz olunsun və aşağıdakı məzmununda 2.3.3-cü yarımbənd əlavə edilsin:

"2.3.3. Azərbaycan Respublikasına qarşı hərbi təcavüz nəticəsində, o cümlədən ərazilərin işğaldan azad olunması dövründə xəbərsiz itkin düşmüş şəxslərin bioloji qohumlarından (bioloji valideynlərdən və ya övladları ilə birlikdə ər-arvaddan) bioloji material məhkəmə, əməliyyat-axtarış fəaliyyətini, təhqiqat və ya istintaqat həyata keçirən orqanların qərarına əsasən Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (bundan sonra - DTX) əməkdaşı tərəfindən."

3. 2.4-cü bəndə "əməkdaşı" sözlərindən sonra ", Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad olunmuş ərazilərində aşkar edilmiş naməlum meyitlərin müayinəsi zamanı isə DTX-nin əməkdaşı" sözləri əlavə edilsin.

4. 2.9-cü bəndə "DİN Kriminalistik Tədqiqatlar İdarəsinə" sözlərindən sonra "(bu

Qaydanın 2.9-1-ci bəndində göstərilənlər istisna olmaqla)" sözləri əlavə edilsin.

5. Aşağıdakı məzmununda 2.9-1-ci bənd əlavə edilsin:

"2.9-1. Azərbaycan Respublikasına qarşı hərbi təcavüz nəticəsində, o cümlədən ərazilərin işğaldan azad olunması dövründə xəbərsiz itkin düşmüş şəxslərin bioloji qohumlarından (bioloji valideynlərdən və ya övladları ilə birlikdə ər-arvaddan) və işğaldan azad olunmuş ərazilərdə aşkar edilmiş naməlum meyitlərdən müvafiq qaydada götürülmüş bioloji material və məlumat DNT analizinin aparılması, DNT profilinin əldə olunması və DNT Məlumat Bankında saxlanması üçün DTX-nin Hərbi-tibb baş idarəsinə göndərilir."

6. 2.11.3-cü yarımbənddə "və ya DİN" sözləri, DİN və ya DTX" sözləri ilə əvəz edilsin.

7. 3.1-ci bəndə "İdarəsində" sözlərindən sonra ", bu Qaydanın 2.9-1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş hallarda isə DTX-nin Hərbi-tibb baş idarəsində" sözləri əlavə edilsin.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 312

QƏRAR

Bakı şəhəri, 6 sentyabr 2023-cü il

"Azərbaycan Respublikası ərazisində dövlət mühafizəsinə götürülmüş daşınmaz tarix və mədəniyyət abidələrinin əhəmiyyət dərəcələrinə görə bölgüsünün təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2001-ci il 2 avqust tarixli 132 nömrəli Qərarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Tuğ" Dövlət Tarix-Memari və Təbiət Qoruğunun yaradılması haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 16 iyun tarixli 3920 nömrəli Sərəncamının 2.4-cü bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

"Azərbaycan Respublikası ərazisində dövlət mühafizəsinə götürülmüş daşınmaz tarix və mədəniyyət abidələrinin əhəmiyyət dərəcələrinə görə bölgüsünün təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2001-ci il 2 avqust tarixli 132 nömrəli Qərarında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 8, maddə 555; 2005, № 11, maddə 1065; 2006, № 12, maddə 1161; 2007, № 7, maddələr 737, 738; 2008, № 1, maddə 36, № 2, maddə 104, № 6, maddələr 582, 584, 586, № 7, maddələr 680, 681, 682; 2009, № 7, maddə 609, № 10, maddə 848; 2010, № 6, maddə 566, № 7, maddə 704, № 8, maddə 760; 2012, № 3, maddə 264, № 6, maddə 636; 2013, № 3, maddə 338, № 4, maddə 440, № 6, maddə 727, № 10, maddələr 1201, 1213; 2014, № 1, maddə 57, № 5, maddə 586, № 7, maddə 911; 2015, № 4, maddələr 460, 480, № 7, maddələr 887, 900, № 10, maddə 1216; 2016, № 5, maddə 956; 2018, № 5, maddə 1123, № 10, maddə 2144; 2019, № 6, maddə 1151, № 8, maddə 1449; 2020, № 5, maddə 637, № 6, maddə 808, № 8, maddə 1135, № 9, maddə 1201, № 11, maddə 1417, № 12 (V kitab), maddə 1619; 2021, № 1, maddə 86, № 11, maddə 1261; 2022, № 12, maddə 1552) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. Həmin Qərarla təsdiq edilmiş 2 nömrəli əlavə - "Ölkə əhəmiyyətli daşınmaz tarix və mədəniyyət abidələrinin Siyahısı"nın "Memarlıq abidələri" bölməsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 226-cı və 227-ci bəndlər ləğv edilsin;

1.2. 250-cü bənddən sonra "Tuğ" Dövlət Tarix-Memari və Təbiət Qoruğu" hissəsi və aşağıdakı məzmununda 250-1-ci və 250-2-ci bəndlər əlavə edilsin:

250-1.	Alban məbədi	1197-ci il	Tuğ kəndi
250-2.	Qırmızı məbəd	1000-ci il	Tuğ kəndi

2. Həmin Qərarla təsdiq edilmiş 3 nömrəli əlavə - "Yerli əhəmiyyətli daşınmaz tarix və mədəniyyət abidələrinin siyahısı"nın "Memarlıq abidələri" bölməsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. 4320-4322-ci bəndlər ləğv edilsin;

2.2. 4354-cü bənddən sonra "Tuğ" Dövlət Tarix-Memari və Təbiət Qoruğu" hissəsi və aşağıdakı məzmununda 4354-1-ci, 4354-2-ci və 4354-3-cü bəndlər əlavə edilsin:

4354-1.	Məbəd	XIII əsr	Tuğ kəndi
4354-2.	Məbəd	1747-ci il	Tuğ kəndi
4354-3.	Körpü	XVIII əsr	Tuğ kəndinin yaxınlığında

Hikmət Hacıyev: "Regionda sülhə və təhlükəsizliyə töhfə vermək istəyən hər kəs Ermənistan-Azərbaycan sülh danışıqlarına ciddi dəstək verməlidir"

Regionda sülhə və təhlükəsizliyə töhfə vermək istəyən hər kəs Ermənistan-Azərbaycan sülh danışıqlarına ciddi dəstək verməlidir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev Soudiyyə Ərəbistanın "Arabnews" qəzetinə müsahibəsində bildirib.

Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yaşayan erməni əhəlinin guya humanitar fəlakətlə üzləşməsi barədə iddiaların əsassız olduğunu vurğulayan Prezidentin köməkçisi deyib: "Bunlar Azərbaycana qarşı əsassız iddialardır. Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində erməni sakinləri üçün hər hansı məhdudiyət və blokada yoxdur. Azərbaycan bir neçə yolun olmasını təklif edib. Mühüm yollardan biri də Ağdam-Xankəndi yoludur. Bu, daha səmərəlidir və Qarabağ regionu ilə əlaqə saxlamaq üçün daha böyük logistik imkanlara malikdir, çünki Azərbaycan onu tamamilə yenidən qurub. Hazırda Laçın-Xankəndi yolu işlək vəziyyətdədir. Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi və Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti yükləri bu yolla aparır".

Ağdam-Xankəndi yolunun açılmasının integrasiyanı təmin edəcəyini və bununla da Azərbaycanın Xankəndi və Qarabağ erməniləri ilə birbaşa əlaqəsinin olacağını, ermənilərin də Azərbaycanın digər bölgələrində istifadə etmək şansı qazanacağını diqqətə çatdıran Hikmət Hacıyev bildirib: "Təəssüf ki, Azərbaycanın həmin ərazilərdəki erməni marionet rejiminin başında duran şəxslər dünyəvi yalan təbliğat və dezinformasiya apararaq humanitar vəziyyətdən öz mənafecləri - Azərbaycanın suverenliyini qəbul etməyən separatçı qurumun varlığını uzatmaq üçün istifadə edirlər. Bu, həmişə onların mövcudiyəti səbəbi olub. Biz onları dialoqa dəvət edirik. Amma onlar dialoqa yox deyirlər. Bu, dağdıcı münaibətdir. Onlar həmçinin Azərbaycanı gələcək ərazi qanunlarının qəbul etmirlər. Bu, irqçilikdir. Qida məhsulları məhsulunu görə qəbul etməyəcəklərini bildirdilər".

Prezidentin köməkçisi üçtərəfli Bəyanatın imzalanmasından sonra müddətə Ermənistanın Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində hərbi sursat, canlı qüvvə və minaların daşınması üçün Laçın yolundan istifadə etdiyini xatırladaraq, Azərbaycan hökumətinin bunun qarşısını almaq üçün "Laçın" dövlət sərhədindən buraxılış məntəqəsini yaratmağa məcbur olduğunu vurğulayıb: "Azərbaycanın suveren ərazilərində daha bir boz zolaqın olmasına imkan verə bilməz. Mənim sualım belədir: niyə qanunsuz Ermənistan rejimi bu ikinci yolun açılmasına müqavimət göstərir? Onlar hələ də beynəlxalq ittihamların baxışını manipulyasiya edirlər. Yol sivilizasiyadır. Yol mədəniyyətdir. Yola yox deməyin irqçilik elementi var. Bu, dağdıcı siyasətdir. İşğal vaxtı keçmişdə qalıb".

Emin HÜSEYNOV: "Baş Qərənd kəndindəki "Ağıllı kənd" layihəsi Azərbaycanın vəsaiti hesabına həyata keçiriləcək"

İlin sonunadək Füzuliyə 846 ailənin köçürülməsi planlaşdırılır

"Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərində Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Programı"na uyğun olaraq 2026-cı ilin sonuna qədər 34 min 600 ailənin köçürülməsi nəzərdə tutulur. Bu istiqamətdə bərpə ediləcək şəhər, kənd və qəsəbələr konkret siyasətlə təsbit olunub. Bu layihə çərçivəsində ən önəmli komponentlərdən biri də "ağıllı kənd" və "ağıllı şəhər"lərin tikintisidir. Artıq məlumdur ki, ilk belə kənd Zəngilan rayonunun Ağal kəndində salınmış sakinlərin istifadəsinə verilib və artıq orada ailələr yaşayırlar. Növbəti belə bir kənd isə Azərbaycan dövlətinin öz maliyyəsi hesabına Füzuli rayonunun Dövlətyarlı kəndində tikiləcək.

◆ ◆ ◆

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə həyata keçirilən bərpə-quruculuq işləri ilə bağlı əməkdaşlıq üçün müxtəlif ölkələrdən mütəmadi şəkildə təkliflər gəlir. Təkcə dövlət səviyyəsində deyil, hətta ayrı-ayrı ölkələri təmsil edən şirkətlərdən müxtəlif "ağıllı həllər"lə bağlı təkliflər daxil olmaqdadır. Sözsüz ki, bütün təkliflər müvafiq qaydada nəzərdən keçirilir. Əgər iqtisadi, ekoloji və enerji səmərəliliyi təmin olunarsa, layihələr icra oluna bilər. Bu sözləri müsahibəsində Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov söyləyib.

O bildirib ki, artıq Böyük Qayıdış mərhələli şəkildə həyata keçirilir. Bunların içərisində Laçın şəhəri, Zabux kəndi və Füzuli şəhəri xüsusilə qeyd edə bilərik. Bu proses həmin yaşayış məntəqələrində tam yekunlaşdırılıb üçün atəllərin köçürülməsi bundan sonra da davam edəcək.

"Füzulidə hazırda 70 ailə yaşayır. Sentyabrın 7-si, 11-i və 15-i daha 74 ailənin Füzuli şəhərinə köçürülməsi planlaşdırılır. Beləliklə, Füzulidə yaşayan ailələrin sayı 144-ə çatacaq. Sentyabrın sonuna qədər 260, ilin sonunadək isə mərhələli şəkildə 846 ailənin Füzuliyə köçürülməsi planlaşdırılır", - deyir Prezidentin xüsusi nümayəndəsi əlavə edib.

Azerbaijan-Armenia reconciliation possible if apology offered for past atrocities. Azerbaijan presidential adviser tells Arab News

Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin keçmiş prokuroru Luis Moreno Okamponun qərəzli rəyi ilə bağlı suala cavabda Hikmət Hacıyev bildirib ki, Okampo öz rəyində Ermənistanın Azərbaycana qarşı dövlət səviyyəsində həyata keçirdiyi soyqırımı və törətdiyi hərbi cinayətlər, ölkəmizin 8 şəhərinin tamamilə dağıdılması, Xocalı soyqırımına toxunur.

Bildirilib ki, irqi ayrı-seçkiliyin bütün formalarının ləğv edilməsi haqqında Konvensiyaya əsasən, Azərbaycan Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsində Ermənistanla qarşı qəddar cinayətlər haqqında Ermənistanla "azərbaycanlı" və ya "türk" sözləri təhqir kimi işlədilir. Bu, erməni cəmiyyətindəki əsas düşüncədir. Ermənistan çox şey deyir. Ermənistan işğal etdiyi ərazilərdə Azərbaycanın mədəni, dini və hətta başları irsinin bütün nümunələrini məhv edib. Ona görə də bəzi beynəlxalq media orqanlarının Ermənistanın siyasətini təbliğatın tələsinə düşməsi təəssüf doğurur.

Sülh müqaviləsi üzrə proses barədə məlumat verən Prezidentin köməkçisi bildirib: "Azərbaycan, həqiqətən, sülh müqaviləsi imzalamıq, regionda qarşılıqlı və şiddət səhifəsini çevirmək istəyir. Biz sülh üçün yaşamaq istəyirik. Amma top Ermənistan meydançasındadır. Bu realitiyə nə qədər tez başa düşsələr, hamı üçün bir o qədər yaxşı olar. Ermənistanın Azərbaycana qarşı çirkin təbliğatı bizi Vaşinqtonun təqdim etdiyi və çox yüksək qiymətləndirildiyi platformada sülh müqaviləsi üzrə danışıqlar yolundan çıxardı. Biz çox mühüm irəliləyiş əldə etmişdik. Sonodin, demək olar ki, 70 faizi təminləmişdik, müəyyən mənada razılaşmışdıq. Sülh müqaviləsinin imzalanması Cənubi Qafqaz regionunun mənzərəsinə tamamilə dəyişəcək. Ermənistanın baş naziri bir tərəfdən Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyır, digər tərəfdən isə Ermənistan silahlı qüvvələrini hələ də bizim ərazimizdə saxlayır. Ermənistan hələ də ərazimizdəki qanunsuz rejimi maliyyələşdirir".

Slovakiyanın mütəxəssisləri və mühəndisləri tərəfindən böyük effektivliklə bütün dünyada infrastruktur sahəsində tətbiq olunur. Hesab edirik ki, bu da bərpə prosesində baş verən yeniliklərdən biridir. Qeyd edim ki, layihə çərçivəsində ümumilikdə ərazisi 476 hektar olan bir kəndin tamamı yenidən qurularaq "ağıllı kənd" kimi bərpası nəzərdə tutulur. Kəndə birinci mərhələdə 5500, ikinci mərhələdə isə 1170 nəfərin köçürülməsi planlaşdırılır. Kənd həddindən artıq minə ilə çirklənmiş bir ərazidir. Ümid edirik ki, Baş Qərənd kəndində layihə tez bir zamanda yekunlaşacaq.

"Hərbi qulluqçuların statusu haqqında" yeni qanun layihəsi üzərində iş davam etdiriləcək

Sentyabrın 6-da Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin payız sessiyasında ilk iclası keçirilib. Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, komitə sədri Ziyafət Əsgərov payız sessiyasında deputatlara uğurlar arzulanıb. O bildirib ki, iclasın gündəliyinə 4 məsələ daxildir.

İclasın birinci məsələsi olan 2023-cü ilin yaz və növbədənöncə sessiyaları dövründə Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsində görülən işlər barədə hesabatını təqdim edən Ziyafət Əsgərov bildirib ki, bu dövrdə komitənin 8 iclası keçirilib, 22 məsələyə baxılıb. Komitədə 4 qanun layihəsi iş oxunuşunda, 8 qanun layihəsi isə bir oxunuşda müzakirə edilib. Bunlar "Fövqəladə vəziyyət haqqında", "Kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat fəaliyyəti haqqında", "Sanitar-epidemioloji salamatlıq haqqında", "Şəhid adının əbədiləşdirilməsi və şəhid ailələrinə edilən güzəştlər haqqında", "Yağın təhlükəsizliyi haqqında", "Milli arxiv fondu haqqında", "Validənlərin itirimi və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında", "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" və digər qanunlara dəyişikliklər edilməsi barədə qanun layihələridir.

Hesabat təsdiqləndikdən sonra Ziyafət Əsgərov Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin 2023-cü il payız sessiyası üçün iş planının layihəsi barədə məlumat verib. Bildirib ki, komitə payız sessiyasında əsasən qanunvericilik təsəvvürü qaydasında təqdim olunacaq qanun layihələrinə baxacaq. Bununla yanaşı, "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında" yeni qanun layihəsi üzərində iş davam etdiriləcək.

Sonra iclasda "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Gürcüstan Hökuməti arasında müdafiə sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş" in təsdiq edilməsi barədə qanun layihəsi müzakirəyə çıxarıldı. Komitə sədri Ziyafət Əsgərov bildirdi ki, saziş 2023-cü il aprelin 24-də Bakı şəhərində imzalandı, preambula və 13 maddədən ibarətdir.

Sazişin məqsədi tərəflər arasında müdafiə sahəsində əməkdaşlığın təşviq edilməsi və möhkəmləndirilməsi, eləcə də tərəflərin qəbul etdikləri hərbi əməkdaşlıq proqramlarının həyata keçirilməsi üçün praktiki fəaliyyətin təmin edilməsidir. Bu sazişin icrası üçün tərəflər arasında məxfi məlumatların mübadiləsi və qarşılıqlı qorunması 2011-ci il 26 oktyabr tarixli "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Gürcüstan Hökuməti arasında məxfi məlumatların qarşılıqlı müəhafizəsi haqqında Saziş"ə əsasən həyata keçirilir.

Qanun layihəsi Milli Məclisin plenar iclasında müzakirəyə tövsiyə olunub. Sonra komitə sədri Ziyafət Əsgərov bildirdi ki, gündəliyin növbəti məsələsi "Antiinhisar

fəaliyyəti haqqında", "İstehlakçılardan hüquqlarının müdafiəsi haqqında", "Mülki müdafiə haqqında", "Taxil haqqında", "Milli təhlükəsizlik haqqında", "Dövlət sirri haqqında", "Azərbaycan Respublikasında səfərbərlik hazırlığı və səfərbərlik haqqında" və "Qiyəmətlər və qiymətli daşlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Qanun layihəsi "Dövlət ehtiyatları haqqında" Qanuna uyğunlaşdırma məqsədi ilə hazırlanıb. Belə ki, "Dövlət ehtiyatları haqqında" Qanunla tənzimlənən məsələlər sonrakı iclasda müzakirəyə tövsiyə ediləcək.

Bu qanun layihəsi də Milli Məclisin plenar iclasında müzakirəyə tövsiyə olunub.

İclasın gündəliyindəki məsələlərin müzakirəsi başa çatdıqdan sonra komitədə Laçın yolundakı mövcud vəziyyətlə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb. Komitə sədri Ziyafət Əsgərov bildirdi ki, Ermənistan ərzaq məsələsinin Azərbaycanla qarşı bir alətə çevirib. Əslində, burada heç bir problem yoxdur, sa-

dəcə, ermənilər bunu siyasətə çeviriblər. Onlar siyasətə oyuncaqla məşğulduurlar. Bu gün Qarabağda heç bir ərzaq böhranından söhbət edə bilməz. Orada yaşayan ermənilərin hər hansı ərzaq problemi yoxdur. Sadəcə olaraq, ermənilər Azərbaycanla Ermənistan arasında ki sülh danışıqlarını pozmaq üçün müəyyən dövlətlərin, təşkilatların təzyiqi ilə belə davranırlar ki, bu məsələ üzəmsin, sülh müqaviləsi imzalanmasın. Bütün bunlar ona dəlalət edir ki, Ermənistan regionda təhlükəsizlik arxivlərinin yaranmasında maraqlı deyil.

Sonra çıxış edən komitə üzvləri Elman Məmmədov, Hikmət Məmmədov, Elşad Mürşəyroğlu, Arzu Nağıyev, Kamal Cəfərov məsələ barədə fikirlərini açıqlayıblar.

Bununla da Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin iclası başa çatıb. İclasda komitə üzvləri Erkin Qədirlir, Bəxtiyar Sadiqov, Nurlan Həsənov, Aydın Mirzəzadə, Nizami Səfərov və Əminə Ağazadə iştirak ediblər.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"

Azərbaycan-Çin "yaşıl enerji" tərəfdaşlığı daha da genişlənilir

Nazir Çin Beynəlxalq Enerji Keçidi Forumunda Azərbaycanın enerji keçidində töhfələrindən danışır

Energetika naziri Pərviz Şahbazov Çində "Ortaq yaşıl gələcək üçün enerji keçidinin birgə təşviqi" deyəti altında keçirilən Beynəlxalq Enerji Keçidi Forumunda onlayn formada iştirak edib.

Energetika Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, açılış mərasimində çıxış edən nazir enerji keçidinin həyata keçirilməsində siyasi qərarlar qədar iqtisadi və texnoloji reallıqların da mühüm amillərdən olduğunu vurğulayıb. Bildirilib ki, hazırkı keçidin məqsədi qısa müddət ərzində dünya iqtisadiyyatının enerji əsaslarını tamamilə dəyişdirməkdir: "Halbuki ilk enerji böhranı göstərdi ki, istənilən uğurlu enerji keçidi enerji trilemmasının təhlükəsizlik, olçatılılıq və davamlılıqdan ibarət hər üç elementini nəzərə almalıdır. Enerji keçidini

sürətləndirməklə yanaşı, mövcud enerji sistemində investisiyalara, aydın baxış və mühüm əməkdaşlığa ehtiyacımız var. Ətraf mühitin müəhafizəsini və enerji təhlükəsizliyini təmin edəcək ədalətli və inklüziv enerji keçidini dəstəkləməliyik".

Energetika naziri region və Avropa ölkələrinin enerji təhlükəsizliyində strateji rol oynayan Azərbaycanın emissiyalarını azaltmaqla neft-qaz sektorunun inkişafı ilə bərabər, sürətli "yaşıl enerji" kursunu hə-

yata keçirdiyini diqqətə çatdırıb. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin yüksək siyasi iradəsi və aydın strateji baxışının nəticəsi olaraq "yaşıl enerji"nin 2030-cü ilədək ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafında, təmiz ətraf mühitə və "yaşıl artım"na nail olmasında həlledici status qazandıqı qeyd edilib: "Hazırda "China Gezhouba Group Overseas Investment" şirkəti də daxil olmaqla beynəlxalq enerji şirkətləri ilə 28 QVT-dan çox "yaşıl enerji" layihələri üzrə

əməkdaşlıq edirik. Bu "yaşıl enerji" güclərinin 2027-ci ilədək 3 QVT-dan çoxunun istismarına verilmiş planlaşdırılır ki, notədədə ölkəmizin elektrik enerjisi istehsalının gücündə bərpası olunan enerji mənbələrinin payı 37%-dən çox olacaq. Həmçinin 2030-cu ilədək 5 QVT-lıq layihələrin reallaşdırılması planlarımız var".

Bildirilib ki, bütün bunlar Azərbaycanın müxtəlif istiqamətlərdə ixracatçıya çevrilməsinə, "Xəzər-Aİ yaşıl enerji dəhlizi" vasitəsilə avropalı tərəfdaşlarımızın enerji təchizatının yaşıl elektrik enerjisi, hidrogen ilə saxələndirilməsinə töhfə verəcək. Çıxışda həmçinin "Bir kəmə, bir yol" layihəsinin iştirakçıları, "Orta Dəhliz" in reallaşdırılmasına çalışan tərəfdaşlar, dost ölkələr olan Azərbaycanla Çinin yaşıl enerji tərəfdaşlığının daha da genişlənməsinə inam ifadə edilib.

Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin göndərdiyi ərzaq yükü on gündür Ağdam-Xankəndi yolunda gözlənilir

Avqustun 29-da Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti tərəfindən Qarabağda yaşayan erməniəsil sakinlər üçün göndərilən və içərisində 40 ton məmullatı olan iki yük avtomobili on gündür Rusiya sülhməramlılarının Ağdam-Xankəndi yolundakı postunda gözləyir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin əməkdaşları, könüllülər ərazidə qurulan çadırlarda gecələyirlər. Onlar ərzaq yükünü Qarabağ iqtisadi rayonunda yaşayan erməniəsil sakinlərə çatdırmaq üçün ısrarlıdırlar.

Xatırladaq ki, Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin nümayəndələri götdirdikləri yükün keyfiyyət sertifikatını Azərbaycan ərazisində müvəqqəti yerləşdirilən Rusiya sülhməramlılarına təqdim ediblər. Hazırda yükün erməniəsil şəxslərə çatdırılması üçün danışıqlar davam etdirilir.

Azərbaycanın yaratdığı reallıqların alternativini yoxdur

Buna qarşı çıxmaq Ermənistanın növbəti faciələrinə səbəb ola bilər

Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə qarşı iddialarının əks olunduğu son açıqlaması bir daha xəstə erməni təfəkkürünü ortaya qoydu. Yalnız özünü dünyaya məzlum kimi təqdim etmək deyil, dünən dediyini bu gün danmaq da bu millətin mahiyyətidir, qanımadır. Ona görə bunlarla ələ başa düşükləri dildə, yəni "dəmir yumruq"la danışmaq lazım gəlir. Çünki hərdən başlarından bir-iki zərbə almadan ağıllanmırlar.

İrəvan danışıqlar prosesinin pozulmasına çalışır

Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycanın yaratdığı reallıqların alternativini yoxdur. Bu reallıqların alternativini yalnız müharibədir ki, bunu Qərb siyasi dairələrində də yaxşı dərək edirlər. Ermənistanla Azərbaycan arasındakı münasibətlərin normalaşdırılması məhz yeni reallıqlar çərçivəsində mümkündür və təsadüfi deyil ki, Bakının təklif etdiyi sülh paketi Avropa İttifaqı Şurası tərəfindən də dəstəklənir. Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli siyasətinin nəticəsi kimi isə Paşinyan ötən ilin oktyabrında Praqa danışıqlarında Qarabağ daxil Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü təsdiqləməyə məcbur olmuşdu. Bu ilin iyul ayında Brüsselə keçirilən danışıqlarda da Paşinyan Azərbaycanın 86,6 min kvadratkilometr olmaqla ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə hörmətlə yanaşdığını, demilitasiya üçün siyasi çərçivə kimi 1991-ci il "Alma-Ata Bəyannaməsi"ni birmənalı sadiqliyini bir daha təsdiq etmişdi.

Amma üstündən 2 ay keçməmiş Ermənistanın baş naziri yenidən sərəmsəlməyə başladı, dediklərini inkar etdi. Əslində bu Paşinyanın ilk belə riyakar mövqə sərgiləməsi deyil. Məlumdur ki, indiyədək keçirilmiş Moskva, Soçi, Brüssel görüşlərində münasibətlərin normallaşdırılması və sülh sazişinin imzalanması istiqamətində bir çox razılaşmalar əldə edilib. Amma həmin razılaşmalar üzrə Ermənistanın siyasi rəhbərliyi tərəfindən irəliyə doğru bir addım belə atılmayıb. Açıqlamalarında Ermənistan hakimiyyətini təmsil edənlər özlərini

sülh tərəfdarı kimi göstərsələr də reallıqda bunun tamamilə əksi baş verib. Hər dəfə danışıqlardan sonra şərti sərəhd istiqamətində hərbi təxribatlar törətməklə Ermənistan əldə edilmiş razılaşmaların pozulmasına, sülh prosesinin tormozlanmasına çalışır.

Bir neçə gün əvvəl Ermənistanın Basarkeçər rayonunun Zod yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən bölmələri Azərbaycan Ordusunun Kəlbəcər istiqamətində yerləşən mövqelərini müxtəlif çaplı atıcı silahlar, minaatanlar, artilleriya qurğuları və zərbə PUA-larından atəşə tutmaqla bölgədə vəziyyəti gərginləşdirdi. Həmin vaxt Azərbaycan Ordusu düşmənin la-yiqli cavabını verdi, 4 erməni hərbiçisi məhv edildi, Ermənistan silah qüvvələrinə məxsus PUA-nın say-yar yerüstü idarəetmə stansiyası darmadağın olundu. Bütövlükdə bu hadisə və demək olar ki, hər gün Azərbaycan Ordusunun mövqelərinin atəşə tutulması göstərir ki, Ermənistan sülhə qarşıdır.

İlham ƏLİYEV: "Heç kim bizim iradəmizə təsir edə bilməz"

Görünən odur ki, N.Paşinyan sələflərindən heç də geri qalmır, onların yolunu gedir. O da Ermənistanın keçmiş prezidentləri kimi danışıqlarda yalnız imitasiya ilə məşğuldur. Amma nəzərə almaq lazımdır ki, Ermənistanın müstəqilliyi formal olduğu kimi bu ölkənin rəhbərliyi də bütün xarici siyasət məsələlərində, o cümlədən Azərbaycanla münasibətlərin normallaşdırılması prosesində sərbəst qərar vermək qabiliyyətində deyil.

Fransa siyasi dairələrinin Ermənistan hakimiyyətini təlimatlandırması, Paşinyanın Parisdən direktivlər alması aydın şəkildə ortadadır. İkinci Qarabağ müharibəsinin nəticələri ilə barışa bilməyən, bütün imkanları ilə Ermənistanın işğal siyasətinə dəstək verən Fransanın siyasi dairələri düşünür ki, erməni maraqlarının təmini üçün bu yolla Azərbaycana təsir edə bilərlər.

Prezident İlham Əliyev Laçın Şəhəri Günü bayram tədbirində bununla bağlı xəbərdarlığını etmişdi: "Bu gün isə biz bütün dünyaya sübut etmişik ki, heç kim bizim iradəmizə təsir edə bilməz. Bunu biz müharibə dövründə göstərmişik, 44 gün ərzində ancaq və ancaq irəli gedərək, düşməni məhv edərək, bayrağımızı qaldıraraq göstərmişik. Müharibədən sonra keçən 3 ilə yaxın müddətdə də bunu sübut etməyə məcburuq. Çünki bizə qarşı aparılan kampaniya, çirkin təbliğat bizim iradəmizə təsir edə bilməz, bizi yolumuzdan döndərə bilməz. Haqq-ədalət bizim tərəfimizdədir, beynəlxalq hüquq bizim tərəfimizdədir, biz heç kimdən qorxmuruq və bunu göstərmişik, həm döyüş meydanında, həm siyasi müstəvidə. Ermənistanın havadarları bunu nə qədər tez anlasalar, o qədər də Ermənistan üçün yaxşı olacaq və bölgə üçün yaxşı olacaq".

İkiüzlü davranışların perspektivi yoxdur

Fikrimizcə, erməni siyasətçilər və bütövlükdə dünya erməniliyi 44 günlük müharibəni unutmayıblar və unuda bilməzlər. Çünki bu savşada Azərbaycan Ordusu ermənilərə tarixboyu yaddan çıxarda bil-məyəcəkləri dərsi verib.

Yaxşı olardı ki, Ermənistanın iqtidarlı-müxalifətli bütün siyasi kəsimi hərdən bu savaşı və onun nəticələrini, Paşinyan tərəfindən 10 noyabr Bəyanatının hansı şəraitlərlə imzalandığını gözələrinin önünə gətirsinlər. O zaman bir daha dərk edərlər ki, beynəlxalq hüquq prinsiplərini kobudcasına pozan və yürütdüyü təcavüzkar siyasəti səbəbindən düşdüyü acınacaqlı vəziyyətdən nəticə çıxarmayan Ermənistanın heç bir çərçivəyə sığmayan davranışlarının, respublikamızın tarixi və beynəlxalq hüquq çərçivəsində mövcud olan ərazilərinə qarşı əsassız iddialarının qarşısı Azərbaycan Ordusu tərəfindən qətiyyətlə alınacaq.

Bölgədə yaranmış yeni reallıqlar fonunda Ermənistanın nümayiş etdirdiyi ikiüzlü davranışların heç bir perspektivi yoxdur. Vaxtilə belə mövqedən S.Sarkisyan və R.Koçaryan da çıxış edib, danışıqlar prosesinin uzanmasına çalışırdılar. Hakimiyyətə gəldikdən sonra "Qarabağ Ermənistanıdır" deyən, sərəxş olub Şuşada yallı gedən Paşinyan da danışıqlarda avantürist və riyakar mövqə ortaya qoymuşdu. Lakin 44 günlük müharibədən sonra mövqeyini dəyişməyə məcbur oldu. Paşinyanın son açıqlaması isə göstərir ki, tez-tez mövqə dəyişmək Ermənistan rəhbərliyinin riyakarlıqdan irəli gələn vərdişləridir. Amma vaxtında başa düşüb bu vərdişdən nə qədər tez xilas olsalar və yeni reallıqlara uyğun davranarsalar, özləri üçün yaxşı olar. Çünki Azərbaycan başa salmalı olsa, Ermənistan tamamilə məhvə doğru yuvarlanacaq.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"

ICIEC-in Azərbaycan hökuməti ilə əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə edilib

Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev investisiya və İxrac Kreditlərinin Sığortası üzrə İslam Korporasiyasının (ICIEC) baş icraçı direktoru Ussama Kaysinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Nazirlikdən AZƏRTAC-a bildirdilər ki, görüşdə İKT və nəqliyyat sektorlarının inkişafı üçün ölkəmizdə həyata keçirilən layihələrin maliyyələşdirilməsi, eləcə də ICIEC-in Azərbaycan hökuməti ilə əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə edildi.

Qeyd edək ki, investisiya və İxrac Kreditlərinin Sığortası üzrə İslam Korporasiyası İslam İnkişaf Bankı Qrupuna daxildir.

BBC separatçılığa haqq qazandırır

"Son vaxtlar BBC telekanalının Azərbaycan-Ermənistan münasibətləri, Qarabağda yaşayan ermənilərin vəziyyəti haqqında yaydığı materiallar reallıqdan tamamilə uzaqdır və qərəzli xarakter daşıyır".

Bu sözləri Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri Tahir Rzaev qəzetimizə açıqlamasında bildirdi.

Deputat qeyd edib ki, bu BBC-nin qeyri-obyektiv materiallarında Azərbaycan əleyhinə söylənilən fikirlər, erməni separatçılığının müdafiə və təbliğ edilməsi telekanalın ermənilərə satıldığı və onların mənfur məqsədlərinə xidmət göstərdiyini təsdiqləyir: "Dünyada geniş əhatə dairəsinə malik olan BBC həqiqətləri dilə gətirmək, 30 il işğal altında olan Azərbaycan torpaqlarının, dağıdılmış yüzlərlə şəhər və kəndlərin ağır vəziyyətini işıqlandırmaq, Qarabağda fəaliyyət göstərən silahlı erməni quldurlarının əməllərini ifşa etmək əvəzinə separatçılara haqq qazandırır. Əlbəttə ki, bu, yolverilməzdir. Bu, bir daha sübut edir ki, telekanalın məqsədi Azərbaycanın artan nüfuzuna kölgə salmaq, separatçılara dəstək vermək, münasibəti yandırmaq deyil, qızışdırmaqdır".

T.Rzaev qeyd edib ki, Azərbaycanla yaşayan bütün etnik qruplar eyni hüquq və səlahiyyətlərə

malik olduqları halda Qarabağda yaşayan ermənilərə üstünlük vermək, onları hansısa yüksək səlahiyyətə malik olan bir toplumu kimi təqdim etmək və ya hansısa qurum yaratmaq Azərbaycan Konstitusiyasına ziddir və ədalətli seçim deyil. Hadisələrə ermənipərəst mövqedən yanaşmaq, reallıqları danmaq, Qarabağda yerləşən canlılara bəraət qazandırmaq, onların halına acımaq və bunu dünyaya nümayiş etdirmək BBC və onun Azərbaycan xidməti üçün bir ləkədir, azad sözün imkanlarından sui-istifadə etməkdir. Bu telekanala hörmət gətirmir. Bu jurnalistika etikasına, prinsiplərinə, sivil media dəyərlərinə, ilk növbədə isə insanlığa ziddir.

Deputat vurğulayıb ki, başqasının taleyini, əsl həqiqətləri düşündürən insan peşəsindən, vəzifəsindən asılı olmayaraq ali dəyərləri - insanlığı üstün tutmalıdır. "Ancaq gö-

rünür ki, BBC-nin Azərbaycan haqqında materiallar hazırlayan əməkdaşları insanlıqdan, həqiqətlərdən uzaqdırlar, onlar riyakarlar, cəladların şirin dilinə, puluna aldanırlar. Ona görə də həqiqətləri təhrif edirlər. Telekanal günahsız günahlandırır, əli insan qanına batanları qəhrəman kimi təbliğ edir, onlara çıxış etmək, iftiralər söyləmək üçün imkan yaradır", - deyərək əlavə edib.

Komitə sədri bildirdi ki, media orqanının separatizmi təbliğ edən, Azərbaycan reallıqlarına kölgə salan bu mövqeyi arzuolunmazdır. Belə anti-Azərbaycan mövqeyindən çıxış etmək göstərir ki, BBC bir qrup erməni əlində oluncaya qədər, yolunu azıb. Kanal ermənipərəst mövqə tutmaqla öz nüfuzunu alçaltdırmaqdadır. Həm də bu kanalın əməkdaşları dərk etməlidirlər ki, hərəkətləri və yanlış mövqeləri ilə Böyük Britaniya və Azərbaycan arasındakı sağlam münasibətlərə xələf gətirirlər. Əlbəttə, bu, yolverilməzdir. BBC rəhbərləri iki ölkə arasında mövcud olan əməkdaşlığa, münasibətlərə kölgə salmamalıdır. BBC rəhbərləri üçün öz səhvlərinə düzəliş etməlidirlər. Sağlam media, mətbuat aralığı nifaq salmağa, reallıqları danmaq, nüfuzunu satmağa, alçaltdırmaq deyil, xeyrixah məqsədlərə, ali dəyərlərə xidmət etməlidir.

Nəzir QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Hayastanın "humanitar böhran" şousu iflasa uğrayıb

İrəvan hansı uydurmalara əl atsa da, Azərbaycan həqiqətləri qarşısında aciz qalır

Ermənistanın "humanitar fəlakət" şousu davam edir. Azərbaycanın Laçın yolunun başlanğıcında sərəhd-buraxılış məntəqəsi yaratmasından sonra havadarlarının köməyi ilə müxtəlif beynəlxalq instansiyalara, təşkilatlara etdiyi müraciətinin bir nəticə vermədiyini görə Ermənistan siyasi şantajlarından əl çəkmir.

Maraqlı odur ki, haylar "humanitar fəlakət"dən dərək vursalar da, ortada bunun nə izi var, nə də tozu. Erməni sakinlər Laçın buraxılış məntəqəsindən müvafiq qaydalar çərçivəsində keçirlər. Eyni zamanda zəruri ləvazimatların, dərmanların daşınmasında heç bir problem yoxdur. Yalnız orzaq və digər yüklərin daşınması üçün Ağdam-Xankəndi yolu ermənilərə təklif olunub. Amma nə məsələdirsə, "humanitar böhran" yaşayan ermənilər bu yoldan istifadədən qəti şəkildə imtina edirlər. Ermənistanından göndərilən, bu günə qədər içərilərdə nə olduğu bilinməyən avtomobillər hələ də sərəhdə qalmaqda davam edirlər.

Deməli, məqsəd başqadır. Dünyanın diqqətini "humanitar fəlakət" şousuna çəkməklə haylar sazişinin bağlanmasını gecikdirirlər. Azərbaycan tərəfindən göndərilən 40 tonluq orzaq yükünün Ağdam-Xankəndi yolunda qalması, ermənilərin bu yardımı qəbul etməməsi də erməni şousunu bir daha təsdiqləyir. Əslində, Ermənistan qurduğu tələyə özü düşüb. Ermənilər belə səhnəciklər qurub Azərbaycan əleyhinə qərəzli fikirlər formalaşdırmağa çalışsalar da, nümayiş etdikləri davranışlarla özlərini ifşa edirlər.

Ermənistanın şousu nəticə verməyəcək

Milli Məclisin deputatı Fazil Mustafa qeyd edib ki, Ermənistan "humanitar fəlakət" şousu yaratmaqla diqqəti özünə yönəltmək istəyir. Müəyyən yazıq obrazı yaratmaqla hər hansı yardım və ya təsəlli əldə etmək olar, amma bunlar Azərbaycanın maraqlarını üstələyər bilməz. "Övvəllər ermənilər ərazilərimizdə kefləri istədiklərini ediblər. İndi bu imkanları tükənib. Ona görə də təxribatlar törədirlər. Amma hansı üsula əl atırlarsa atırlar, onların fəaliyyətləri uğurla nəticələnməyəcək", - deyərək əlavə edib.

Suverenliyimizin qorunması istiqamətində atılan addımların prinsipial və ardıcıl xarakter daşdığına qeyd edən F.Mustafa deyib ki, Azərbaycan ermənilərin bəhanələrini kəsərək Qızıl Aypara Cəmiyyəti vasitəsilə Qarabağdakı erməni sakinlərə humanitar yardım göndərib: "Əgər onları, doğrudan da, humanitar yardıma ehtiyacları varsa, bunu onlara çatdırmaqda problem yoxdur. Amma onlar şou göstərmək istəyirlərsə, davam etsinlər, atılıb düşsünlər. Yalnız Azərbaycan üzərindən, ölkəmizin razılığı ilə, vızası ilə orazilərimizə hər hansı avtomobil daxil ola bilər. Başqa halda buna yol verəcəyimiz düşünməsinlər".

Ermənistan Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin alət kimi istifadə edir

Milli Məclisin deputatı Tural Gəncəliyev qəzetimizə açıqlamasında deyib ki, Ermənistanın son zamanlar törətdiyi siyasi manipulyasiyalar, eyni zamanda Qarabağdakı humanitar vəziyyətə ətrafında qurduğu siyasi şoular Laçın sərəhd-keçid məntəqəsi yaradıldıqdan sonra bu ölkənin Qarabağ bölgəsinə qanunsuz hərbi silahlar daşması, qeyri-qanuni hərbi birləşmələrin rotasiyasının dayanması ilə bağlıdır.

Deputat qeyd edib ki, Ermənistan bu fəaliyyətini Laçın yolu vasitəsilə həyata keçirər bilmədiyindən Azərbaycanla qarşı müxtəlif qurumlar, ölkələr vasitəsilə təzyiqlər etməyə çalışır: "Bu baxımdan beynəlxalq təşkilatları, xüsusilə Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinə alət kimi istifadə edir. Qarabağda gəy "humanitar böhran" olduğunu iddia edir. Buna cavab olaraq Azərbaycan həm Ermənistanın, həm də onun havadarlarının siyasətini ifşa edən addımlar atır. Beynəlxalq humanitar hüquqda Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin tərəfdaş qurumları sayılan Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin nümayəndələri tərəfindən Ağdam-Xankəndi yolu ilə Qarabağ orzaq yüklərinin göndərilməsi təklif edildi. Artıq neçə gündür ki, bu yoldakı yük maşınları Qarabağdakı erməni sakinlərinə orzaq çatdırmağı gözləyir. Təəssüf ki, Ermənistan və onun nəzarətindəki hərbi xunta həmin yükü qəbul etməkdən imtina edir".

T.Gəncəliyev bildirdi ki, bu, bir daha əsas məqsədin Qarabağda yaşayan ermənilərin təhlükəsizliyinə, qayğısına qalmaqla əlaqəli deyil, onlardan manipulyasiya alət kimi istifadə edildiyini göstərir. Bu, həm də beynəlxalq hüquq pozuntusudur. Çünki BQXK-nın tərəfdaşı olan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin təklif etdiyi orzaq məhsulları rədd edilir. Burada həm beynəlxalq hüququn kobud şəkildə pozulduğunu şahidi oluruq, həm də irqçilik əlamətlərini görürük. Bu, bizdə təəccüb yaratmır, çünki Ermənistanın dövlət ideologiyası əvvəlcədən irqçilik, diskriminasiya, etnik nifrət, Azərbaycanofobiya üzərində qurulub.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

DTX: "Sosial şəbəkələrdə Azərbaycan Silahlı Qüvvələri ilə bağlı videomateriallar yaymaq ciddi hüquqi məsuliyyət yaradır"

Son günlər teleqram kanallarının Ermənistan xüsusi xidmət orqanları ilə əlaqəli olan seqmentində Azərbaycan Ordusunun hərbi birləşmələri, onların dislokasiyası, yerdəyişmələri, döyüş və səfərbərlik hazırlığı, silahları, hərbi texnikası ilə bağlı videokadrların çəkilib sosial şəbəkələr vasitəsilə yayılmasına təhrik edən çağırışlar yer almaqdadır. Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən bu kimi hallar nəzarətə götürülüb və analogi hərəkətləri etməyə təşəbbüs göstərən şəxslər barəsində zəruri tədbirlərin görülməsi təmin ediləcək.

Bu barədə AZƏRTAC-a Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) Mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

"Ölkəmizin milli təhlükəsizliyinə və müdafiə qabiliyyətinə ciddi ziyan vuran, Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinə aid və dövlət sirri təşkil edən məlumatları özümdə ehtiva edən video-

çəkilişləri apararaq yaymaq qətiyyətlə yolverilməzdir və vətəndaşları belə əməlləri etməkdən çəkinməyə çağırır.

Eyni zamanda vurğulayıb ki, qeyd olunan hüquqazid hərəkətlərə qəsdən yol verilməsi dövlət sirri ni yayma, bəzi hallarda isə dövlətə xəyanət cinayət əməllərinin törədilməsi şübhəsi üzrə araşdırma predmeti kimi çıxış edir və müvafiq hüquqi məsuliyyət tədbirlərinə səbəb olur", - məlumatda bildirilib.

Slovakiya parlamentinin nümayəndə heyəti Füzuliyə, Şuşaya və Ağdama səfər edib

Ölkəmizdə səfərdə olan Slovakiya Respublikası Milli Şurasının sədri Boris Kolların rəhbərlik etdiyi parlament nümayəndə heyəti sentyabrın 6-da Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində olub.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətə əlaqələr şöbəsinin verdiyi məlumatla görə, nümayəndə heyətinin Milli Məclisin deputatı, parlamentin Slovakiya ilə parlamentlararası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri Anar Məmmədov, Slovakiyanın Azərbaycandakı səfiri Milan Layçak və digər rəsmi şəxslər müşayiət ediblər.

Səfər çərçivəsində qonaqlar Füzuli Beynəlxalq Hava Limanına gəliblər.

Qonaqları qarşılayan Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov onlara Füzuli və Zəngilan hava limanlarının məktəllərini göstərərək, limanların texniki göstəriciləri barədə danışıb.

Emin Hüseynov həmçinin qonaqları Füzuli şəhərinin bərpası planı ilə tanış edib, rayonda və azad edilmiş ərazilərdə yaradılacaq müasir infrastruktur, "Ağıllı şəhər", "Ağıllı kənd" və "Yaşıl enerji" layihələri çərçivəsində görülən işlərlə bağlı geniş məlumat verib.

Sonra Füzuli şəhərinə yola düşən səfər iştirakçıları burada erməni barbarlığının izləri ilə tanış olublar. Qonaqlara 30 il işğal dövründə Ermənistanın ölkəmizə qarşı törətdiyi cinayətlər, bu ərazilərin Ermənistan tərəfindən minalarla cirkəndirilməsi, aparılan miniatemizləmə işləri, Füzulidə görülən və görülməli işlər, Füzuli şəhərində inşa edilən yaşayış məhəlləsi barədə məlumat verilib.

Sonra Şuşaya gələn qonaqlar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Şuşa rayonundakı xüsusi nümayəndəsi Aydın Kərimov ilə görüşüblər.

Görüşdə Aydın Kərimov Boris Kolların Şuşaya növbəti səfərini yüksək qiymətləndirib. Söhbət zamanı Azərbaycan və Slovakiya şəhərləri arasında olan münasibətlərin inkişaf etdiyi, ikitərəfli əlaqələrin müsbət yöndə irəliləyişi diqqətə çatdırılıb.

Xüsusi nümayəndə qonaqlara Şuşa şəhərinin tarixi, işğal dövründəki vəziyyəti və Şuşada cənab Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın birbaşa nəzarəti altında aparılan quruculuq işləri, şəhərdəki tarixi abidələrin bərpası və nəzərdə tutulan planlar barədə məlumat verib.

Sonra qonaqlar Cıdır düzündə olublar. Bildirilib ki, qəhrəman əsgərlərimiz böyük şücaət göstərərək sıldırım qayalarla Cıdır düzündə qalmış, canları və qanları bahasına Şuşanı işğaldan azad etmişlər. Bu gün Cıdır üzü işğaldan əvvəl olduğu kimi, möhtəşəm tədbirlərin keçirilməsi məkanına çevrilib.

Səfər çərçivəsində slovakıyalı parlamentarilər Ağdam rayonunun Baş Qərənd kəndində olublar.

Burada Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nüma-

yəndəsi Emin Hüseynov qonaqlara "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı" və proqram çərçivəsində görülən işlər barədə məlumat verib. Bildirilib ki, proqram çərçivəsində ən önəmli komponentlərdən biri də "Ağıllı kənd" və "Ağıllı şəhər"lərin tikintisidir.

Bu istiqamətdə üçüncü belə bir layihə Ağdam rayonunun Baş Qərənd kəndində reallaşacaq. Əvvəlki layihələrdən fərqli olaraq Ağdam Qərənd kəndinin ağıllı kənd layihəsi Slovakiya Respublikasının mütəxəssisləri tərəfindən layihələndirilərək Azərbaycan dövlətinin vəsaiti hesabına həyata keçiriləcək.

Bildirilib ki, Baş Qərənd kəndi "Ağıllı kənd" layihəsi çərçivəsində tamamilə yenidən bərpa olunacaq və işğaldan azad edilmiş ərazilərə qayıdan keçmiş məcburi köçkünlər yenidən burada məskunlaşdırılacaq.

"Azərbaycan"

Nikol Paşinyan Rusiyaya qarşı yeni cəbhə açıb

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın İtaliyanın "La Repubblica" qəzetinə verdiyi müsahibə Rusiya ilə münasibətlərin daha da gərginləşməsinə səbəb oldu.

Əslində, "Qərbin adamı" olan Nikolun hər an xəyanət etməyə hazır olduğunu bilən Rusiyanın ona "etibar" etmədiyi açıq şəkildə hiss olunurdu. Hakimiyyətə gəldiyi ilk gündən Paşinyan özünü Qərbe çevirib Gümrüdə yerləşən 102-ci Rusiya hərbi bazasını ölkəsindən çıxaracağını bildirmişdi. Lakin 2020-ci ilin sentyabrında başlanan Vəton müharibəsi zamanı olası vəziyyətdə qalan Nikol Paşinyan Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin qarşısını döyüb gecə-gündüz atəşə üçün ona yalvarmaq məcburiyyətində qaldı. Rusiyanın vasitəçiliyi ilə atəşkəsə nail olduqdan sonra Ermənistanın baş naziri yenə öz erməni xislətini göstərməyə, Rusiya ilə oyun oynamağa başladı.

Nikol Ermənistanın da üzvü olduğu KTMT-ni vaxtaşırı tənqid edir, bu təşkilatın bozi sazişlərini ratifikasiya etməkdən boyun qaçırır, çökmədən bu təşkilatdan uzaqlaşmaq arzusunda olduqlarını dilə gətirirdi. Hətta Avropadan aldığı tapşırıqları can-başla yerinə yetirməkdə həvəsli olan Nikolun Roma statusunu ratifikasiya üçün parlamentə göndərməsi, "La Repubblica" qəzetinə müsahibəsində "Bir gün yuxudan oyanacağıq ki, Rusiya artıq regionu tərki edib" deməsi Ermənistan baş nazirinin Ruiyaya qarşı yeni cəbhə açmasından xəbər verir. Görünür budur ki, Nikol Rusiyadan istədiklərini ala bilmədiyi üçün yenidən bu ölkəyə arxa çevirmək niyyətinə düşüb. Bunu heç də təsadüfi hesab etmək olmaz. Erməni baş nazir Qərbdən zəmanət almısa, Rusiyaya qarşı belə münasibət sərgiləməyə cəsarət etməz. Xatırladaq ki, Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi (Haaqa tribunali) Rusiya Prezidenti Vladimir Putini Ukrayna ərazisində müharibə cinayətlərində ittiham edərək barəsində həbs qərarı çıxarıb. Ermənistan parlamentinin Roma statusunu ratifikasiya etməsi ilə İrəvan Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin qərarını icra etmək öhdəliyini də götürüb. Bu işə birbaşa Rusiya Prezidenti Vladimir Putin "Ermənistanla gəlmə! Səni həbs edib Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin Haaqa tribunalına verəcəyik" deməkdir.

Təsadüfi deyil ki, Paşinyanın arxasını Rusiyaya çevirməsi Ermənistanla rusiyapərəst qüvvələrin fəallaşması ilə müşahidə olundu. Robert Koçaryan, Serj Sarkisyan meydanlara çıxdı... Qarabağda ikibaşlı oyun oynayan, həm Qərbin tapşırıqlarını icra edən, həm özünü Rusiyanın adamı kimi göstərməyə çalışan, Paşinyanla da münasibətlərini qorumağa çalışan Araik Arutunyanı "istefa"ya göndərərək, yerinə Rusiyanın adamı Ruben Vardanyana xüsusi yaxınlığı ilə seçilən Sam-

vel Şahramanyanın gətirilməsi baş nazirinin İtaliya qəzetinə verdiyi müsahibəsinə cavabı gecikmədi. Rusiya Prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov jurnalistlərə bildirdi ki, Rusiya Cənubi Qafqaz regionunda vəziyyətin sabitləşdirilməsində çox mühüm rol oynamaqda davam edir. Rusiya Cənubi Qafqaz regionunun ayrılmaz hissəsidir. Buna görə də heç yerə gedə bilməz. Rusiya Ermənistanı da tərki edə bilməz. Peskov xüsusi olaraq vurğulayıb ki, Rusiyada Ermənistanın özündən daha çox erməni yaşayır və bunu unutmamağa çağırır. Peskov qeyd edib ki, onların əksəriyyəti Rusiya Federasiyasının vətənpərvər vətəndaşlarıdır və ölkənin inkişafına layiqli töhfə verirlər. Rusiya Prezidentinin sözcüsü ad çəkərsə də, mesajın açıq-aşkar Nikola veriləni gözündədir. Burada bir məsələyə də diqqət yetirmək lazımdır. "Rusiyada Ermənistanın özündən daha çox erməni yaşadığını" xüsusi vurğulayan Peskov konkret olaraq Rusiya Prezidentinin fikrini Paşinyana çatdıraraq eylam edir ki, "Rusiyada yaşayan erməniləri bir günün içində Rusiyadan deportasiya edib Ermənistanla göndərərək ki, bu da sonin hakimiyyətinin sonu olar. Ağıllı ol, bunu unutma". Bu arada Ermənistan parlamentinin Roma statusunu ratifikasiya etmək məsələsinə münasibət bildirən Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova rəsmi İrəvanın bu addımının Rusiya-Ermənistan münasibətlərinə necə təsir edəcəyi ilə bağlı suala cavab verərək bildirib ki, Rusiya Ermənistan tərəfindən bu haqda izahat istəyib. "İrəvanın təqdim edəcəyi cavabın məzmunundan çıxış edərək gələcək addımlarımızı müəyyən edəcəyik", - deyib. Görünür budur ki, bu payız Paşinyan hakimiyyətinin qışı olacaq.

Qarabağda gedən proseslər, separatçılar arasında güclənən qarşıdurma da deməyə əsas verir ki, Paşinyan Araik Arutunyanın gedişi ilə Qarabağa təsir imkan-

larını tamamilə itirib. Separatçıların yeni "rəhbər"inin seçilməsi sentyabrın 9-da nəzərdə tutulub. Ermənistan və Xankəndidəki revanşist qüvvələrin təmsilçiləri - Robert Koçaryanın, Serj Sarkisyanın, eləcə də onların Xankəndidəki təmsilçiləri Arkadi Qukasyanın, Bako Saakyanın, bir də Ruben Vardanyanın əsas namizədi Samvel Şahramanyandır. Paşinyanın əleyhinə olan qüvvələrin birləşərək Samvel Şahramanyanı müdafiə edəcəkləri şübhəsizdir.

Paşinyan hakimiyyətinin Xankəndidəki əsas təmsilçisi qismində isə daha çox Samvel Babayan və onun ətrafında olan qüvvələr çıxış edir. Bunlar, Nikol ilə Samvel fərqli düşüncəyə sahib olsalar da, maraqları taktiki baxımdan üst-üstə düşdüüyü üçün birləşmək məcburiyyətindədirlər. Revanşistlər açıqca böyan edirlər ki, Xankəndidəki dəyişiklik İrəvanda da baş verməlidir.

Şahramanyanın seçilməsinə köskin etiraz edən Samvel Babayan Qarabağda yaşayan ermənilərə sentyabrın 8-də Xankəndidə küçələrə çıxmaq barədə çağırış edib. Bildirib ki, Qarabağda yaşayacaq ermənilər öz gələcəklərini müəyyən etməlidirlər. Ermənilər Koçaryan, Sarkisyan, Qukasyan, Saakyan və Vardanyan oyununun reallaşmasına imkan verməməlidirlər. O eyni zamanda Bakı ilə dialoqun tərəfdarı olduğunu bir daha böyan edərək bildirib ki, Azərbaycanla birbaşa danışıqlar yolu ilə məsələləri müzakirə etməklə sülhün öldə olunmasına yardımçı ola bilərik.

Yaxın iki gündə Xankəndidə gərginliyin daha da artacağı gözlənilir. Hətta qarşıdurmanın silahlı toqquşma ilə nəticələnməyi barədə proqnozlar verilir. Şübhəsiz ki, Araikin "istefa" verməsində "xüsusi xidməti" olmuş Ruben Vardanyan nəzarəti ölənd vermək istəməyəcək. Həm də nəzərə alsaq ki, rusiyalı milyarderin qanunsuz silahı dəstəsi Qarabağda "iş başındadır" və onun quldur dəstəsi Əsgəranda yolu kəsib, Azərbaycanın göndərdiyi iki yük maşınında olan 40 ton unu Xankəndiyə buraxmış, gücün onun öləndə cəmləşdiyini düşünür, belə olan vəziyyətdə sabah silahların işə düşəcəyinə, mitinqə çıxacaq əhaliyə qarşı zor təbii ediləcəyinə şübhə yeri qalmır. Belə olan halda isə Azərbaycanın öz ərazisində özbaşınalıq edənlərin qanunsuz hərəkətlərini seyr edib susacağını düşünmək sadələhlüklük olar. "Öz ərazisində hansısa nəzarətsiz boz ərazinin olmasına tolerantlıq nümayiş etdirmək fikri yoxdur", - deyəminin nə anlama gəldiyini Qarabağda "at oynatmaq" həvəsində olanlar anlasalar, daha yaxşı olar. Əks təqdirdə üzərlərinə dəmir iradə, "dəmir yumruq"la gələcəyimizi unutmasınlar.

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

Ermənilər çıxış yolunu yənə xaricdə axtarırlar

Müharibədə məğlubiyyətə uğramasından 3 il keçməsinə baxmayaraq, sülh müqaviləsinin imzalanmasını hələ də uzatması Hayastanın bir dövlət olaraq tənəzzülünü davam etdirməkdə, onun üzvləşdiyi problemlərin miqyasını daha da artırmaqdadır. Baş nazir Nikol Paşinyanın vəziyyəti dəyişdirəcəyinə ümid edən sadə ermənilər isə hansısa yeniliklərin olmamasından getdikcə daha açıq formada narazılıq edirlər.

Bələ vəziyyətdə Paşinyanın reytinginin sürətlə aşağı düşməsi müşahidə olunur və hətta fikirlər səslənir ki, bu gediş onun və komandasının hakimiyyətdən devriləcəyi gün uzaqda deyil. "İrəvank" qəzeti yazıb ki, İrəvan meriyasına seçdiyi günü yaxınlaşdıqca, hakim "Vətəndaş sazişi" partiyasından namizədi Tigran Avinyan getdikcə höycənlər, partiyada narahatlıq hər gün artır: "Əvvəllər Avinyanın 50 faiz +1 səs qazanacağına inan var idi. Lakin Yerevan (İrəvan - red.) sakinləri ilə işsizyyətə tamamilə başqa məqamları göstərdi. Bununla bağlı son günlər hakimiyyət bütün mümkün yolverilməz

də əhali çıxış yolunu xaricdə axtarır.

Bu fonda Hayastan demografik böhran səviyyəsinə çatıb və ölümlərin sayının doğulma sayını üstələyəcəyi mərhələyə yaxınlaşıb. "4rd.am" saytında yer alan araşdırma yazısında qeyd olunur ki, 1990-cı illərin nəslə 1980-ci illərdə anadan olanlara nisbətən 40 faiz azdır. Bu isə nikahların sayında və həzirdə doğuş sayında öz əksini tapmaya bilməz. Bildirilir ki, ölkəni təhdid edən depopulyasiyanın başqa səbəbi odur ki, gənc kişilər evlənmək və ailəyə görə məsuliyyəti öz üzərlərinə götürmək istəməyiblər: "1992-2002-ci illərdə bizdə doğuş hallarının azalması göstəricisi 60 faiz təşkil edib. Bu, postsovet ölkələrində ən yüksək göstərici idi. 10 il ərzində doğumların sayı 70 mindən 32 minə qədər azalmışdı. Demografik strategiyasının yoxluğu 30 il ərzində və-

ziyyəti ağırlaşdırıb".

Miqrasiyanın geniş vüsət almasına təsir göstərən və ən əsas amillərdən biri kimi dəyərləndirilən işsizlik problemi də dərinləşməkdə davam edir. Rəsmi məlumatlara görə, Ermənistanı işsizlik faizi aşağı göstərsə də, müstəqil ekspertlər, beynəlxalq qurumlar bunun reallıqdan çox uzaq olduğunu böyan edirlər. Qeyd edilir ki, işsizlik müəvənzətləri çox aşağı olduğundan insanlar qeydiyyatdan keçmirlər. Hesab olunur ki, Ermənistanı qalan əməkqabiliyyətli insanların yarıya qədəri işsizdir. Sözügedən kontekstdə erməni mediası belə bir maraqlı məqamda diqqət çəkir ki, iqtisadi cəhətdən fəal olan əhalinin bir qismi çoxdan ölkəni tərki etsə də, dövlət onları hələ də qeydiyyatda saxlayır.

Bütün bunlar qarşıda məğlub ölkəni çox çətin bir dövr gözlədiyini təsdiq edir.

Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

"Azərbaycan İpək yolu boyunca əlaqələrin təmin edilməsinə mühüm töhfələr verir"

Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin nümayəndə heyətinin Çin Xalq Respublikasına səfəri davam edir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, səfər çərçivəsində Azərbaycan nümayəndə heyəti sentyabrın 6-da Çinin Qansu əyalətinin Dunhuan şəhərində təşkil olunan 6-cı Beynəlxalq İpək Yolu Mədəniyyət Sərgisinin açılış mərasimində iştirak edib.

Tədbir çərçivəsində mədəniyyət naziri Adil Kərimli 6-cı Beynəlxalq İpək Yolu Mədəniyyət Sərgisi çərçivəsində təşkil edilən İpək yolu mədəni irsi və yeni sivilizasiya for-

masının qurulmasına dair forumda çıxış edib.

Bu mötəbər tədbirə dəvətə və yüksək qonaqpərvərliyə görə təşkilat komitəsinə təşəkkürünü bildirən nazir Çinə səfərinin çox məhsuldar və yaddaqalan olduğunu diqqətə çatdırıb. Qeyd edilib ki, "İpək yolu boyunca xalqların milli mədəni dəyərlərinin qorunub saxlanılması, ənənələrin və birgə məqsədlərə sadiqlik xüsusilə qloballaşma dövründə dünya sivilizasiyasının sabitliyi və tərəqqisinə böyük töhfə verir.

Vurğulanıb ki, tarixən İpək yolu boyunca əlaqələrin təmin edilməsinə mühüm töhfələr verən Azərbaycan keçmişdəki

missiyasını bu gün də davam etdirir: "Azərbaycan Böyük İpək yolu ilə bağlı çoxsaylı beynəlxalq konfranslara evsahibliyi edib və iri regional infrastruktur layihələrinin təşəbbüskarı olub. Bakı-Tbilisi-Qars demir yolu və Bakı-Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı Çindən Qərbe daşımalar üçün əlverişli marşrut təklif edir. Eyni zamanda Azərbaycanda İpək yolu mədəni irsinin qorunub saxlanılmasına böyük əhəmiyyət verilir. Milli səviyyədə tarixi abidələrin qorunmasını təmin etmək üçün müvafiq qanunvericilik və institusional addımlar atılıb. Azər-

baycan həm də UNESCO-nun İpək Yolu Proqramının fəal üzvüdür".

Azərbaycanın mədəniyyət sahəsində diqqətə çatdırılan nazir Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2008-ci ildə irəli sürülmüş "Bakı Prosesi" haqqında məlumat verib. Hazırda BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı, UNESCO, Dünya Turizm Təşkilatı, Avropa Şurası və İCESCO-nun tərəfdaş olduğu Bakı Prosesi global mədəniyyətlərəarası dialoq platformasına çevrilib.

Nazir çıxışının sonunda forumun işinə uğurlar arzulayıb.

Elə mətbuat orqanları var ki, çapa başladığı vaxtdan bir gün də olsun fəaliyyətində qalır, illəri arxada qoya-qoya qorunurlar, əsrlərə yol yoldaşlığı edir. Maraqlı, dəyərli, obyektiv və tarixin səhifələrində qalan yazıları ilə zamanlara meydan oxuyur. Sabahlara gedən dərəcəli yollarını daim genişləndirir. Neçə-neçə nəsil onu sevə-sevə oxuyur.

Oxuduqca da qəzetin səhifələrində elm, bilik, tarix, mərifət öyrənir, bir sözlə, əlinə düşdüyü vaxtı səmərəli keçirir. Yəqin ki, belə bir xoşbəxtlik heç də bütün mətbuat orqanlarının qisməti deyildir. Bu, yalnız fəaliyyəti və üz tutduğu zamanla ayaqlaşan mövzularla böyük oxucu sevgisi qazanan qəzetlərə nisbətən olur. Oxucuları ilə, demək olar ki, hər gün görüşə gələn "Azərbaycan" qəzetinin də qisməti belə uzun və xoşbəxt bir "ömür" yaşamaq düşüb. 105 il əvvəl - 1918-ci il sentyabr ayının 15-də fəaliyyətə başlayan "Azərbaycan" qəzeti bu gün şərfli yoluna elə şərfli də davam edir. Bir ərdən çoxdur ki, qəzet rəsmi materialları, dəyərli yazıları, tarixə güzgü tutan məqalələri, bənərsiz mövzularla oxucularının görüşünə gəlir.

Əsrlərin qovuşduğunda həm 105 il əvvəlki "Azərbaycan"ın, həm də 105 il sonrakı "Azərbaycan"ın səhifələrində boyladıqca kövrəkliyi bürünmüş qəribə hisslər keçirirəm. "Azərbaycan" yüz beş il əvvəl də var idi, "Azərbaycan" yüz beş il sonra da var. Əminliklə demək olar ki, nə qədər Azərbaycan adlı müstəqil dövlətimiz, Azərbaycan adlı ölkəmiz varsa, "Azərbaycan" da olacaq. Azərbaycan Respublikası işə dünyaya durduqca yaşayacaq. Deməli, "Azərbaycan" da həmişə, hər zaman səhər-səhər qarışdırılacaq döyəcək.

105 il əvvəlki "Azərbaycan" da dövrünün, zamanın tarixini yazırdı, 105 il sonrakı "Azərbaycan" da dövrünün gerçəkliklərini yazırdı. 105 il əvvəlki "Azərbaycan" da dövlətin, xalqın yanında idi, onların mənafeyinə müdafiə edirdi, 105 il sonrakı "Azərbaycan" da yorulmadan xalqın, dövlətin mənafeyinə müdafiə edirdi. Daim mübarizəyə, daim çarpışmadı, daim ucalırdı. "Azərbaycan" tarixi ənənəyə daim sadıq qalaraq həmin xətti şərf və ləyaqətlə davam etdirir. Yorulmadan üzü göləcəyə, sabahların oxucularına doğru inamla addımlayır.

"Azərbaycan" qəzeti 105 il əvvəl də ordu quruculuğu, hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsi mövzularını daim diqqət mərkəzində saxlayırdı. 105 il sonrakı "Azərbaycan" da başqa mövzularla yanaşı, ordu quruculuğuna, hərbi həyat xüsusi önəm verir. Bu mövzularda obyektivliyi sökənən bir-birindən dəyərli, maraqlı tarixi əsərlər materialları dərc edir. Səhifələrində ordu quruculuğu mövzusunda, hərbi sahəyə çox böyük səsavətlə çıxır.

"Azərbaycan" qəzetinin bir il, iki il, on il əvvəl dərc olunan nömrələrini deyil, elə bir ay bundan öncə işi üzü görən saylarını, hətta bir neçə nömrəsini belə vərəqləmək kifayət edir ki, rəhbərliyin ordu quruculuğuna, hərbi sahəyə olan diqqət və qayğısını açıq-aydın görəsən. Təbii ki, müharibə şəraitində yaşadığımız vaxtlarda bu belə də olmalıdır. Deməli, qəzet zamanın nəbzini tutur, dövrə ayaqlaşır. Məhz elə buna görədir ki, qərinələr, əsrləri arxada qoya-qoya üzü sabahlara doğru gedir.

Qəzetin 2020-ci il sentyabr nömrələrini vərəqləyirəm. Sual oluna bilər ki, niyə məhz sentyabr nömrələrini? Ona görə ki, həmin il sentyabr ayının 27-də erməni təxribatı nəticəsində İkinci Qarabağ müharibəsi başladı. 30 ilə yaxın susan silahlar ilq bir payız səhifələrində

açılış gürüldü. Qarabağın azadlığı uğrunda döyüşlər başladı. Şükürlər olsun ki, 44 gün davam edən müharibə Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ordumuzun zəfəri ilə başa çatdı. Müharibənin həmin gündə, həmin tarixdə başlayacağına kimsə əvvəlcədən dəqiq bilmirdi. Vətən müharibəsi sanki bir ildırım kimi qəflətən çaxdı. Azərbaycan əsgəri, Azərbaycan zabiti bu döyüşlərdə böyük igidlik göstərərək erməni işğalçıları məğlub etdi. Hərbi qüvvəmiz bu döyüşdə təkə silahların gücü ilə deyil, mənəviyyatlarının, iradələrinin gücü, Vətənə olan sonsuz sevgiləri ilə qalib gəldilər.

Vətən müharibəsi başlayan ərəfədə "Azərbaycan" qəzetində ordu quruculuğu mövzusunda dərc olunan materiallarla tanışlıqdan ürəyim zəif quruluq dolur. Oxuculara təqdim olunan yazıların mayasında düşməne nifrət, Vətənə sevgi dayanır. Təbii ki, bu materialları oxuyan gənclər vətənpərvər ruhda böyüyürlər. Buna görə də tam inamla demək olar ki, Vətən müharibəsində əsgərlərimiz qələbəni təkə silahları ilə yox, həm də mənəvi-psi-xoloji hazırlıqların yüksək olmaları ilə qazandı. Çünki döyüşə atılan əsgərlər təkə avtomatlarla deyil, qisas və intiqam hissi ilə də silahlanmışdılar. Əgər müasir silahlarla təchiz olunan əsgər vətənpərvər deyilsə, ondan qələbə gözləmək çətin işdir. Yəni düşməni üzərində qazanılmış zəfərdə sözün də öz payı var.

Bu gün mətbuat əlində deyilən, yazılan sözlər sahiblərinin birincisi, aparıcı qolu, flaqmanı "Azərbaycan"dır. Qəzetin, demək olar ki, bütün nömrələrində ordu quruculuğuna həsr olunmuş materiallar var. Bu materiallar təkə Müdafiə Nazirliyinin verdiyi rəsmi materiallarla məhdudlaşmır. Qəzetin səhifələrində müəlliflərin də ordu quruculuğu ilə bağlı maraqlı yazıları diqqətə çəkir. Bu yazıların hamısı vətənpərvərlik duyğularından mayalandır.

"Azərbaycan" qəzetinin 6 sentyabr tarixindəki nömrəsindəki "Vətən sevgisinin gücü", 12 sentyabr tarixindəki "Törtüdə vətənpərvər yetişir" məqaləsi, 13 sentyabr tarixindəki "Müasir döyüş imkanlarına malik ordu" və başqa məqalələr ordu quruculuğuna, gənclərin vətənpərvərlik tərbiyəsinə həsr olunub. "Müasir döyüş imkanlarına malik ordu" məqaləsi oxucuların yaddaşına bu sözlərlə cığır açır: "Bu gün Azərbaycan dünyada həm müxtəlif sahələrdə nail olduğu uğurlarla, həm də müasir döyüş imkanlarına malik ordusu ilə tanınır. Qarşısında dayanan vəzifələri çəvik, operativ və yüksək dəqiqliklə yerinə yetirmək imkanlarına malik olan ordumuzun ən modern standartlara cavab verən hərbi gücə çevrilməsi olduqca qürurvericidir". Sonra müəllif ordu quruculuğu ilə bağlı uğurlu islahatlardan ətraflı söz açır. Təbii ki, belə yazıları oxumaq hamı üçün qürurludur.

İkinci Qarabağ müharibəsinin başlamasına 10 gün qalmış qəzetin 17 sentyabr tarixli nömrəsində dərc olunan "Azərbaycan Ordusu torpaqlarımızın azad edilməsi naminə müqəddəs vəzifəni yerinə yetirməyə hazırdır" başlıqlı yazı sanki sabahkı qələbəmizdən xəbər verirdi. Doğrudan da, 10 gündən sonra başlanan müharibədə ordumuz düşməni qalib gəldi.

"Azərbaycan"ın səhifələrində müntəzəm olaraq Azərbaycan Res-

Tarix necə varsa...

Dünən, bu günün və sabahların "Azərbaycan"ı

publikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin hərbi hissə və birlişmələrinə olan sərəfərinə, dövlət başçısının bu sərəfər zamanı zabit və əsgərlər qarşısında çıxışlarının geniş yer verilir. Bu çıxışları yaxından izləyən oxucular ordu quruculuğu istiqamətində aparılan islahatlarla tanış olurlar. Ordumuzun dünənindən, bu gündən, sabahından xəbər tuturlar.

Bela məqalələrdən biri - "İlham Əliyevin iradəsi" adlı yazı təkə ordu quruculuğuna deyil, demək olar ki, bütövlükdə dövlət quruculuğu prosesini əhatə edir. Məqalədə deyilir: "Dövlət başçısı məqsədə çatmaq üçün lazım olan bütün vasitələrdən istifadə edir: - güclü ordu yaradılması, ən müasir silahlarla təmin olunması; - vətənpərvər hərbiçilər, müasir hərbi biliklərlə yiyələnən zabitlər korpusu yaradılması; - münafiqənin sülh yolu ilə həlli üçün sonadək cəhdlər göstərilməsi; - azğın düşməne dördgünlük Aprel döyüşlərində, Günnüt əməliyyatlarında, Tovuz istiqamətindəki döyüşlərdə qulqubması verilən cəddi xəbərdarlıq olunmuşdur".

"Azərbaycan"ın 22 sentyabr tarixli 192-ci nömrəsini vərəqləyəndə qəzetin ordu quruculuğuna, hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinə necə də böyük önəm verdiyinin bir daha şahidi olur. Qəzetin həmin sayında ordu quruculuğundan, hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsindən bəhs edən 3 yazı dərc olunub. "İlham Əliyevdən qətiyyət, cəsarət və milli maraqlara sədəqət nümayişi", "Güclü dövlətin qüdrətli ordusu", "Qəhrəmanlıq nümunəsi" rubrikası ilə verilmiş Əhmədyyə Cəbrayılının 100 illiyinə həsr olunmuş yazılar ordu quruculuğuna, hərbi-vətənpərvərlik mövzusunda həsr olunub.

Qəzetin 26 sentyabr tarixində dərc olunmuş "Əgər onlar bizə hücum etsələr, peşman olacaqlar" başlıqlı yazı diqqətimizi daha çox cəlb etdi. Bu sözləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Toiva Klaarini qəbul edərkən deyir. Yazı ona görə

diqqətə cəlb edir ki, bu sözlərdə bir qürur var, dövlət başçısının ordumuza güvənci var, inamı var, qələbəyə, zəfərə böyük ümid var. Hər şeydən əvvəl dövlət başçısının uzaqgörənliyi, müdrikliyi və özünəgüvəni var. Çünki elə ertəsi gün erməni qəsbkarları mövqələrimizə hücum etdilər. İkinci Qarabağ müharibəsi başladı. Və hər şey dövlət başçısının böyük uzaqgörənliklə söylədiyi kimi oldu. Gündən-günə gücünü, qüdrətini artıran ordumuz erməni qəsbkarlarını mövqələrimizə hücum çəkdiklərinə görə peşman etdilər.

Haqqında qısaca bəhs etdiyimiz bu və ya digər yazılar qəzetdə İkinci Qarabağ müharibəsinə qədər dərc olunub. Bu materialların hamısı ordu quruculuğu, hərbi-vətənpərvərlik mövzusunda. Məqalələr elə şövqlə, elə maraqla, elə mübariz ruhda yazılıb ki, onu oxuyarlarda vətənpərvərlik və düşməne nifrət hissləri formalaşır. Bax, bu cür döyüş ruhunda, məğlubedilməzlik ovqatında, dönməzlik əzmində qələbə alınan yazılar gənclərimizi sabahkı döyüşlərə qəhrəman kimi hazırladı. Bu cür vətənpərvər ruhlu gənclərimiz İkinci Qarabağ müharibəsinə zəfər ovqatı ilə yola düşdülər. Çox keçmədi ki, bu cür uğurlar düşməni məğlub edərkən geriyyə zəfərlə döndürlər. Xalqımıza qələbə sevinci yaşatdı.

27 sentyabrda başlayan İkinci Qarabağ müharibəsi haqqında xəbər "Azərbaycan"ın 29 sentyabr tarixli 198-ci nömrəsində bütün təfətlərlə verilib. Həmin nömrə, demək olar ki, İkinci Qarabağ müharibəsinin başlanmasına həsr olunub. Oxucusuna 28 ildən sonra Qarabağ uğrunda döyüşlərin yenidən başlanmasını qəzet sanki özü də müharibə qoxulu yazıları ilə silahlanmışdı. Səhifələrdə müharibə ilə bağlı müaciələr, rəsmi xəbərlər, sərəncamlar dərc olunub. Qəzet müharibənin elə ilk günündən, ilk nömrəsindən oxucularına müharibənin qələbəmizə başa çatacağı cəlb etdi. Bu sözləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Toiva Klaarini qəbul edərkən deyir. Yazı ona görə

"Mən əminəm ki, bizim uğurlu əhəmiyyətli işləməyə son qoyacağıdır! Ədalətsizliyə son qoyacağıdır!" sözləri ilə oxuculara təqdim olunur.

Həmin günlərdə sanki "Azərbaycan" da dəyərli yazıları, operativ xəbərləri ilə informasiya cəbhəsində düşmənlə döyüşürdü. Cəbhədən gələn uğurlu xəbərləri oxucusuna çatdırmağa tələsirdi. Döyüşlərin davam etdiyi günlərdə qəzetin səhifələrini göz gəzdirən oxucu öyrənirdi ki, ölkədə hərbi vəziyyət elan olunub. Prezident qismən səfərbərlik haqqında sərəncam imzalayıb. Yurd təəssübü çəkən oğullar səfərbərlik elan olunan kimi böyük həvəslə, qələbə əzmi ilə ordu sıralarına yollandılar. Bu mövzuya həsr olunmuş yazılar "Qələbə ilə qayıdacağıq" başlıqlı ilə dərc olunub.

"Azərbaycan"ın səhifələrindəki yazılarla tanış olan oxucular xalqın Prezidentin ətrafında necə də sıx birlişdiyini görürdü. Və özü də qələbə namına səfərbər olurdular. Qəzet Ali Baş Komandanın xalqa davamlı müaciələrinin operativ və ardıcıl şəkildə çatdırıldığı. Oxucular Prezidentin çıxışlarını maraqla oxuyur, işğaldan azad olunmuş rayon və kəndlərin adlarını öyrənirdilər. Səbirsizliklə Prezidentin növbəti müaciətini gözləyirdilər. Müharibə gedən günlərdə müntəzəm olaraq qəzetdə Müdafiə Nazirliyi Mətbuat xidmətinin məlumatları da dərc olunurdu. Vətən müharibəsinin davam etdiyi günlərdə qəzetin müxtəlifləri də səfərbər olaraq, qələmələrini silaha çevirərək cəbhə xəbərlərini oxucularına çatdırırdılar. Həmin günlər qəzetdə dərc olunan yazıların başlıqları da diqqətimizi ahanruba kimi özünə çəkirdi. "İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə tariximizin şərfli səhifəsi yazılır!", "Haqq yolunun zəfər zirvəsi", "Azərbaycan Ordusu ən güclülərinin sırasına olduğunu döyüş meydanında nümayiş etdirir", "Zəfər yürüşü", "Tarixin alqışladığı qələbə", "İlham Əliyevin tam qələbəni elan edəcəyi günə az qaldı", "Yurd həmərimizə son qoyulacağı günə çox qalmayıb", "Əmrinə müntəzirik, cənab Ali Baş Komandan!", "Qara-

bağdan ermənilərin böyük köçü başlayıb", "Azərbaycan əsgərinin tarix yazacağı günə az qaldı", "Sərəfərdə qətiyyət, əsgər rəşadəti", "Vətənə can da qurban, qan da...", "Vətən müharibəsi qələbə ilə başa çatacaq", "Yolun açıq olsun, Azərbaycan əsgəri!", "Şuşa Qarabağın baş tacıdır" və başqa yazılar müharibə həqiqətlərini əks etdirir.

Vətən müharibəsinin davam etdiyi günlərdə "Azərbaycan" qəzetinin səhifələrində Ali Baş Komandan İlham Əliyevin düşməni üzərində qələbəmizə namına atdığı bütün addımlar operativ və ardıcılıqla işıqlandırılıb. Həmin günlərin barıt qoxulu nömrələrini vərəqlədikcə möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevi gah yerli və xarici jurnalistlərə müsahibə verən, gah xalqa müraciət edən, gah da döyüşlərdə yaralanmış zabit və əsgərlərə görüşən görürük. "Azərbaycan" həmin günlərdə Prezidentin qalib obrazını oxuculara böyük ustalıqla və bacarıqla təqdim edirdi. Qəzetin rəhbərliyi belə gərgin günlərdə də qəzetdə oturmaq geniş yer ayırıb, bu səhəni etirazlı işıqlandırır, müharibənin gediş barədə oxucularına operativ məlumatlar verir. Təbii ki, bütün bu addımlar düşməni üzərində qələbəmizə namına atılıb.

"Azərbaycan" qəzetinin 3 noyabr və 8 noyabr tarixlərindəki "Qalib məhz Azərbaycan olacaq", "Azərbaycan bayrağı artıq Qarabağda dalğalanır", "Tarixin alqışladığı qələbə" başlıqlı məqalələr Vətən müharibəsindən bəhs edir. Həmin məqalələrdə müharibənin gedişindən ətraflı söz açılır, bax verən hadisələr geniş təhlil edilir, erməni vəhşiliyi bütün çıpaqlığı ilə dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırılır: "... Bu gün Ermənistanın həyata keçirdiyi etnik və mədəni təmizləmə müharibəsi cinayətdir, insanlıq əleyhinə atılan ən qəddar addımlardır. Düşməni tərəfi həmçinin bizim mədəni irsimizə təxəvüz edir." Məqalə erməniləri, erməniciliyi pisləyən ittihamlarla doludur. Məqalə bu cümlələrlə tamamlanır: "Bizim apardığımız haqq davasıdır, bu davamın qalibi məhz Azərbaycan olacaq!" Doğrudan da, hər şey müəllifin yazdığı kimi oldu, başqaları kimi o da arzusuna qovuşdu, Azərbaycan Vətən müharibəsinin qalibi oldu.

"Azərbaycan bayrağı artıq Qarabağda dalğalanır" məqaləsi də zəfər ovqatı ilə yazılıb. Məqalə qələbə alınmış günə qədər artıq şanlı ordumuz Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında 30 ilə yaxın işğaldan qalmış xeyli sayda şəhər və kəndlərimizi düşməndən azad etmişdi. Xalqımız addım-addım qələbəyə yaxınlaşırdı. Müəllif bu barədə bir daha oxucularının məlumatlandıraraq sevinc hissləri ilə yazır: "Artıq Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan, Qubadlı rayonları işğaldan azad edilib. Xocavənd və Tərtər rayonlarının kəndləri də daxildir, ümumilikdə bu rayonların üzrə iki yüzdən artıq yaşayış məntəqəsi azad olunub..." Məqaləni oxuduqca hiss edirsiniz ki, müəllif bu cümlələri həyəcanla, qürur hissləri keçirir-keçirir yazıb. Elə oxuduqca bu cümlələri həmin hissləri keçirir-keçirir oxuyur: "...Qarabağın tam azad olunmasına az qalıb. Şanlı ordumuz ən qısa vaxtda öz vəzifəsini bütövlüklə yerinə yetirəcək və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü təmin edən Ali Baş Komandan İlham Əliyev bayrağımızı Şuşada dalğalandıracaq". Bu məqalə qəzetdə

dərc olunan gün Ali Baş Komandan İlham Əliyev Şəhidlər xiyabanından xalqa müaciətində mədəniyyət beşiyimiz olan Şuşanın ermənilərin işğalından azad olunmuş müjəssimini verdi.

Haqq-ədalət öz yerini tutdu. Xalqın illərdən bəri gözlədiyi gün gəldi. Bir müddətdən sonra dövlət başçısı Şuşaya səfər edərkən Azərbaycan bayrağını Şuşada dalğalandırdı. Arzular çin oldu, ürəklər açıldı, qəlblər sevindi. "Azərbaycan" bu möhtəşəm, qürurverici mərasimi də səhifələrində geniş işıqlandırdı.

Həm ordu quruculuğu, həm hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsi "İlham Əliyevin tarix və jurnalistika dərsləri", "Sənə minnətdar, Ali Baş Komandanımız", "İlham Əliyev hümnəri", "Demir yumruq", "İlham Əliyev dərsləri", "Dünya orduları Azərbaycanı öyrənirlər", "Müharibənin Azərbaycan modeli" başlıqlı bu və ya digər məqalələrində öz əksini geniş tapır. Məqalələrin başlıqlarından göründüyü kimi, Azərbaycan Ordusunun 44 gün ərzində erməni işğalçıları üzərində qazandığı tarixi qələbə dünyanın aparıcı dövlətlərinin də diqqətini çəkib. Uzun illər ordu quruculuğu istiqamətində həyata keçirilən islahatlar uğurla nəticələndi.

Adlarını qeyd etdiyim məqalələrdəki ordu quruculuğu və Vətən müharibəsi ilə bağlı fikirlər diqqətə yetirək. "Sənə minnətdar, Ali Baş Komandan!" məqaləsində oxuyuruq:

- Yəni dediyini edin, Prezident!
- Sözümlərinin sahibi olduğunu bir daha göstərdin!

- Azərbaycan tarixində itirilmiş torpaqları qaytaran ilk sərəfərdə oldun!

- Vətənin ərazi bütövlüyünü bərpa etdin!

- Xalqımızın ən böyük arzusunu gerçəkləşdirdin!

- Düşmənləri xar edib, dostlarımızı sevincidirdin!

- Biz qalib xalqa, qalib dövlətə çevirdin!

- Bütün bunlara görə Sənə minnətdar, Ali Baş Komandan!

"İlham Əliyev hünəri" yazısının reallığı, həqiqəti əks etdirən bu cümlələrin oxuyuruq:

"... Nə böyük xoşbəxtlikdir İlham Əliyev kimi möhkəm iradəli, qətiyyətli, uzaqgörən, müdrik və cəsarətli Prezidentin rəhbərlik etdiyi ölkədə yaşamaq.

- Fəxr edirik ki, vətəndə sadıq, əməlinə düz, dediyini edən Prezidentimiz var.

- Dediklərinin hamısını etdi!
Cəsarət!
Hünər!
Şücaət!"

"Azərbaycan" ordu quruculuğuna, Vətən müharibəsində qazanılmış uğurları və bu uğurlardan doğan zəfəri təkə yazılarla deyil, fotoşəkillərlə də oxucularına çatdırır. Oxucular bu şəkillərdə hərbi heyətin, ordu quruculuğunun müxtəlif anlarını görür. Şəkillərdə diqqətə baxırıq: budur, zabit və əsgərlər döyüşlülər, snayperlər mövqələrində, artilleriyaçıları atəş açır, zirehli texnikalar irəliləyir, piyadalar düşməni üzərinə yeriyir, həkmlər yarılyalı tibbi xidmət göstərirlər... Bütün bunlar həyatın bir anını tarixləşdirən fotoşəkillərdə əks olunur.

Azərbaycan Ordusu Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında daim inkişaf edir, yenidən qurulur, yenidən formalaşır. Bu gün yenə də "Azərbaycan" qəzetinin səhifələrində ordu quruculuğu, hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsi mövzularında bir-birindən maraqlı materiallar dərc olunur. Dünən də bu belə idi, bu gün də belədir. Əminliklə demək olar ki, sabahlarda da belə olacaq. Çünki "Azərbaycan" qəzetinin, bu günün və sabahların

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
araşdırmaçı jurnalist

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 1 yanvar (Çərşənbə günü) tarixli 76-cı nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

QİSMİ-RƏSMİ
[RƏSMİ HİSSƏ]

Məclisi-Məbusan Raisi həzrətlərinin ömrnamələri
Nömrə 23
Şamaxı əhli tələbə Ağalar İskəndəri həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlin [dekabrın] 23-ündən etibarən Azərbaycan Məclisi-Məbusan İdarəsində təhrirot [məktub] xidmətçisi təyin edilir.
Nömrə 24
Tatyana Kazantseva həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlin 22-sindən etibarən Azərbaycan Məclisi-Məbusan İdarəsində baş məzbətə mühərrirliyinə [protokol katibliyinə] (stenoqrafist) təyin edilir.
Nömrə 25
İslam oğlu Süleyman Nuri həmin 13-34 sənəsi kanuni-əvvəlin 20-sindən etibarən Azərbaycan Məclisi-Məbusan İdarəsində təhrirot xidmətçisi təyin edilir.
Nömrə 26
Şişa şahəri əhli Səhra xanım Paşazadə həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlin 23-ündən etibarən Azərbaycan Məclisi-Məbusan İdarəsində təhrirot xidmətçisi təyin edilir.
Nömrə 27
Ağası Məhəmmədov həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlin 18-indən etibarən Azərbaycan Məclisi-Məbusan İdarəsində xidmətçisi (kuryer) təyin edilir.
Nömrə 28
Məhəmmədali Səfərov həmin 1334 sənəsi təşrihi-səninin [noyabrın] 16-sindən etibarən Məclisi-Məbusanın cəlasələrində [iclaslarında] məzbətə mühərrirliyinə təyin edilir.
Nömrə 29
Xəlil İbrahimov həmin 1334 sənəsi təşrihi-səninin 16-sindən etibarən Məclisi-Məbusan İdarəsində məzbətə mühərrirliyinə təyin edilir.
Nömrə 30
Hənəfi Zeynəli həmin 1334 sənəsi təşrihi-səninin 19-undan etibarən Məclisi-Məbusan cəlasələri məzbətə mühərrirliyinə təyin edilir.
Nömrə 31
Əbdül Əbdülzadə həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlin 7-sindən etibarən Məclisi-Məbusan cəlasələri məzbətə mühərrirliyinə təyin edilir.
Nömrə 32
Ələkbər Heydərzadə həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlin 15-indən etibarən Məclisi-Məbusan cəlasələri məzbətə mühərrirliyinə təyin edilir.
Nömrə 33
İsmail Dmitriyev Ostromenski həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlin 26-sindən etibarən Məclisi-Məbusanda rus məktubları [rusca yazışmalar] müdiri təyin edilir.
Nömrə 34
Rübəbə xanım Tağızadə həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlin 29-undan etibarən Məclisi-Məbusan İdarəsində təhrirot xidmətçisi təyin edilir.
Nömrə 35
Yefimya Yakurovna İvanova həmin 1334 sənəsi kanuni-əvvəlin 29-undan etibarən Məclisi-Məbusan İdarəsində makina yazan məmuru [makinəçi, maşinistka] təyin edilir.

BAKI, 1 KANUNİ-SANI
[YANVAR] 1919

Keçmiş fəlakətlər və gələcək ümidlər
Bu gün miladi-Məsihinin [İsanın doğumunun] 1919-cu sənəsinə qədəm qoyduq. Keçən 1918-ci il Azərbaycan türk və islamlarının tarixində ən rəngarəng, qarışıq və müğləq [dolaşlıq] bir sahifə işğal edəcəkdir [tutacaqdır]. Zira, həmin ildə Azərbaycan türkləri bir müddət müttəmədi həyat ilə məmət [ölüm] arasında qalıb, axırda həyatdan nəümid olarkən, birdən həyat günəşi onları üzünə güldü. Razil və əxləqsiz düşmənlərin təhti-təziyiləri [təziyiq] altında paymal olduqları [əzildikləri] vaxt, azərbaycanlılar öz həmcinsləri olan Osmanlı türkləri tərəfindən böyük bir müavinət [yardım] göürüb, onların fədakarlığı sayəsində sahili-nicata [xilas sahilinə] çatdılar və bununla elan etdilərki istiqalyyətlərini əldə saxlamağa müvəffəq oldular. Türklərin müavinəti olmasaydı, Azərbaycan və onunla bütün Qafqaz, bolşeviklər və daşnak təhlükəsi altında olub, buradakı türk-ler tamən məhv olub gedərdilər. İravan, Bakı və Şamaxı hadisəti [hadisələri] bizə bunu aydınca göstərdi.

Azərbaycan türklərinin bir çox fəlakətdən sonra sahili-nicata çıxaran 1919-cu il, ələmsüml [bütün dünyanı əhatə edən] qanlı Cahan müharibəsinə dəxi xitam verdi. Müttərikə hüsusla qəddi [atəşkas hasil oldu] və bunun sayəsində insanlar bir qədər dincəlməyə müvəffəq oldular. Cahangirlik [imperializm] iddiasında olub da "millətçilik" əsasına istinad edən Almaniya dövləti məğlub olub, "üfaq millətlərin müqəddəratı üçün müharibəyə girişdik" kəlməsi şüarları olan Etiaf [Antanta] Dövlətləri qəlib gəldilər. Həmin şüarın qövlənd feila [sözdan işə] gəlməsi üçün Etiaf Dövlətləri bizim məmləkətdə dəxi gəlib, bolşevizim bəlası ilə çarşıpan Rusiyanın imdadına yətmək üçün buranı özələnə üsülləhrəkə [tixtaz etdilər] [bəza secdilər].

Azərbaycan türk və islamlarının düşməni olan ənasir [ünsürlər] Cahan müharibəsi ilə Rusiya inqilabi-kəbiri [Böyük Rusiya inqilabı] ortalığa atdıqları şüara rəğmən Azərbaycanın istiqalyyətinə zidd gedib, bu barədə hər dürlü təşviq və təhrikatda [təhriklərdə] bulundularsa da, lakin hürriyyətparvar Amerika, İngiltərə və Fransa millətləri nümayəndələri[nin] xətti-hərəkəti həmin ənasirin öz batil niyyətlərində nomid [ümidisiz] olduqlarını göstərdi və bir an "ixtilafli məsələlər Cahan Sülh Konfransında həll olunacaq" deyə, o vaxtdək yalnız bir Azərbaycan Hökumətini etiraf [qəbul] edib, ona müavinət-də bulunmalarını vəz etdilər.

Türklərin müavinəti Azərbaycan islamlarını və onların istiqalyyətinə maddiyyənn müvəqqəti olaraq təmin etdi isə, Müttəfiqlərin böylə müavinət və hüsn-rəğbətləri Azərbaycan istiqalyyətinin mənavi cəhətini təmin edib, onun daimi surətdə paydar olması [yaşaması] üçün bizə ümid verdi.

İştə, keçən 1918-ci ildə istiqalimiz kəndimiz tərəfindən elan edilidsə, ümidvarız ki, yeni 1919-cu ildə istiqalımız özgələr tərəfindən dəxi etiraf və təsdiq olunur.

LƏNKƏRAN FƏCİSİ

Bakı şəhəri İslam Ordusu tərəfindən alınmamış olsaydı və Bakı quberniyası şəhərlə bərabər, Allah göstərməsə, "Sovetlər" əlində qalsaydı, bilirsinizmi bəzə müsəlmanların başına nələr gələrdi? "Hürriyyətpərəst"lərin "idareyi-anarşiyyə"si [anarxiya idarəsi] altında haqarət, rəzəlat, əziyyət, zülm və sitəm kimi məzh müsəlmanlara qarşı rəva görülmə "mərhəmətlərin" bərkətindən, zənn etmirəm ki, Bakıda müsəlman namına bir kəs qalmış olaydı. Bir tərəfdən "Sovetlər" başında olan "sosialist"lərin idarəsi işində göstərdikləri cəhəlati, digər tərəfdən həmin "sosialistlər"i əllərində oynacaq və

alati-məxərəə etmiş olan hiyləkar və xunxar [qaniçən] daşnakların ibraz etdikləri [göstərdikləri] fitna və şeytanəti [şeytanlığı] müsəlmanları bir halətə salmışdı ki, yaşamaq imkanı qalmamışdı. Şükürlər olsun bizi yaradan xalığa ki, "hikməti-siyasiyyəsi" [siyasi müdrikliyi] qətl və qarətdən ibarət olan bu məhəv idarənin təhəmmül-fərsə [dözülməz] ömrü ünmən Bakı müsəlmanlarının bičküllüyə [tamamən] məhv və tələf olacağı müddət ərzincə uzun çəkməyib, qəhrəman İslam Ordusunun şanlı qılıncı ilə kasilidi və Bakı müsəlmanları azad etdidi.

Bakı ilə bərabər, Bakı quberniyasında olan Quba, Göyçay, Salyan və "bə'dəz xərabiyi-Bəsrə" olsa da Şamaxı daxi cahil, müstəbid "hürriyyətpərəstlər" in və erməni makiavellərinin panceyi-zali-manələrindən [zülmkar pəncələrindən] xilas edilmək üzrə xoşvaxt və xoşbəxt oldular. Lakin minlərcə təəssüflər olsun ki, bu azadlıq səadəti bütün Bakı quberniyasına şamil olmayıb, həminə xoşbəxt edə bilmədi. Xoşbəxtlər arasında bədbəxt qalanlar daxi oldu.

O bədbəxt qalanların birincisi, məlumunuz olduğu üzrə, Lənkərandır və Lənkəran uyezdidir.

Bu bədbəxt uyezd və onun bədbəxt müsəlmanları bu günə qədər bigənələr [yadlar] əlində qalıb nizamsız, qanunsuz və zalımanə bir idarənin bütün ağırlıqlarını zəif boyunlarında çəkməyə məcburdurlar.

Salyan və Bakı alından bəri buranın binəvə müsəlmanları nicat yaxınlığı ümidi ilə çırpan qəlibərənə bu ümidi bəsləməklə bərabər, səbirsizlik nəticəsi olaraq hər dəm bir qəzetlərimiz sütunlarını və idarələrimiz qapılarını dəxi istimdad [yardım] fəryadı ilə doldurub, nicat tapmış olan qardaşlarımızın diqqətini fəlakətli hallarının şəraititəhəmmül-fərsəsinə [dözülməz şəraitinə] doğru calb etməyə çalışırdılar. Lakin bunların fəryadları biyaban üzərində [səhrada] yol əzsək olan bir yolçunun sədəyi-istimdadı [imdad fəryadı] kimi cavabsız qalıb, səslərinə səs verən olmayırdı.

Lənkəran – Azərbaycanın bir hissəsidir. Taxıl, meşə, balıq və sairə kimi sərvətləri nəzərə alınmayıb, ümum Azərbaycan dövləti xəzinəsi üçün bir köpüklük mənfəəti olmasa da, burada yaşayan qardaşlarımızın himayəsi Azərbaycan dövlətinin boynunadır. Biz Lənkəran müsəlmanlarının bigənələr və yadlar əlində çərbəcür zülmü və fəlakətlərə məruz qaldığına qeydsiz nəzərə baxa bilmərik, indiyə qədər də baxmamışıq. Onların fəryadlarını eşitməmiş, fəqət səslərinə səs vermək, tezliklə imdadlarına yetirmək və onları fəlakətdən qurtarmaq işində bir taqım mümaniətlər [mənaəfilər] qarşısında məəttəl qalmağa [gözləməyə] məcbur olmuşuq. Bu işdə bizim bir səhlənkarlığımız olmuşsa, o da bu mühüm məsələ xüsusunda Parlanəmizdə hələ indiyə qədər söz açılmamışdır. Bunun günəhu isə ümum Parlanəmiz üzvlərimizin [üzvlərimizin], baxıxusu [xüsusilə] Lənkəran məbusunun [millət vəkili]nin boynunadır ki, sitəmdidə [zülm görmüş] vətəninin xilası xüsusunda bu günə qədər heç bir təşəbbüsdə bulunduyu müşahidə edilməmişdir...

İndi isə, zənn edirəm ki, daha qarşımızı kəsən "rəsmi" bir mümaniət qalmayan kimi, Lənkəranı bigənələr əlindən qoşun gücü ilə xilas etmək məcburiyyəti də qalmadı. Bu məsələ, general Tomsonun bu axırkı intibahnaməsi [bəyanatı] ilə həll olunub getdi.

Hürriyyətpərəstlikdən əlavə bu qarışıqlıq [qarışıqlıq] içində səthi bir nəzərlə də olsa həmin dəm doğrunu yalandan, düzü əyridən, paki napəkədən seçmək qabiliyyətinə dara [malik] olan bir ingilis generalı Azərbaycan türk və islamlarına qarşı haqiqi münasibətini tezliklə təyin edib, Azərbaycanı Azərbaycan Hökumətinə tapşırırdı və tapşırıqdən sonra köməyini də əlavə olaraq elan etdi.

Qoy, düşmənlərimizin içi od tutub yənsin! Qəzetlərimdə bu xüsusda ağızlarına gələnə deməklə büxl [paxıllıq] və həsəd atışıq içində qıvrılıb yandıqlarını bildirməklə, "hürriyyət və insaniyyət" şüarları altında istibdad və şeytanət əməli gizlətmis olduqlarını təkrar-təkrar isbat etsinlər! Bunlarla işimiz yoxdur, yandıqlardan istər lap canları çıxsın. Biz general həzrətlərinin bu təsdiqnaməsindən istifadə etməliyik. Zətan generalın əmrini yerinə yetirməliyik. İngilis demokratiyası [xalqı] və ingilis hökuməti adından Azərbaycanın müqəddəratını azərbaycanlıların öz əllərinə verən general Tomsonun bizə dair bəşarət [muştuluq] və düşmənlərimizə qarşı ölüm xəbəri dəracəsində olan bu əmri, bütün Azərbaycan torpağını, binaənilləy [deməli], Azərbaycanın hissəsi olan Lənkəranı dəxi öz hökumətimizin təhti-idarəsinə mühəvvel edib [idarəsinə tapşırırdı].

Bundan sonra artıq fikir lazım deyildir. Tezliklə lənkəranlı qardaşlarımızın imdadına yetişib bigənələr pəncəsindən xilas etməklə, canlarını azad və könlərini sad edək. Lənkəran şəhəri və Lənkəran uyezdı idarələri başına öz məmurlarımızı tezliklə gəndərək. Ancaq bunları tapşıraq ki, o məmurlar bigənə və xudsar [özbaşına] xarici məmurları kimi rus, erməni və müsəlman arasına təfavüt qoymaqla bir milləti əzib digər milləti hakim vəziyyətdə qoymasınlar. Azərbaycanımızın hər yerində olduğu kimi, orada da həmiyə bir millətə baxsınlar. Kin və küdürətə məhəl [yer] vermasınlar. Qanlı kəsilmək bir işi general Tomson sözlə kəsdı və Azərbaycan Hökumətinə kömək vədər etməklə bu sözlə razı olmayanların cəzaya verilyacayını dəxi anlayınlar bildirdi.

Bəs tez olub məmurlarımızı göndərək. Lənkəran müsəlmanlarının bir bu qədər fəlakət çəkdiqləri artıq kifayətdir.

Hacıbəyli Üzeyir

HƏR İŞƏ ÇARƏ VARDIR

Yeni Heyəti-Vüzəra Raisi [Nazirlər Kabinetinin Sədri] Fətəli Xan həzrətləri nitqinin bir yerində dəmiryol məmurları barəsində bu əşğıdaki sözləri demişdir:

"Yollarda özümüzdən qulluqçumuz olmadığımızdan, xaricilər dəxi bilirlər ki, onlar gətənlər yol fəna olacaqdır. Ona görə də bildiklərini edirlər."

Filvaqə [həqiqətdən] bir dəmiryollarda əhalidən alınan rüşvətlərin həddü hesabı yoxdur. İş bir dəmiryolla gəlmişdir ki, həttə Parlanəmiz özləri bu xüsusda şikayət yapmışlar. Bu cür işlər Azərbaycan məxluquna [xalqına] böyük bir sədmə [zərbə] və həttə xəyanətdir. Böylə xəyanətləri təkcə dəmiryollarımızdan yox, bəlkə sair müəs-sisələrdən də bəkləməliyiz. Bunun səbəbi isə həzirsizlik və adamsızlıqdır. Dünənki zabastovkalar bunu bizə sübut etdi ki, bəzi ünsürlər kəfləri istadikləri zaman tamam məqsətimizi belə dayandıra bilərlər. İş bu münval ilə davam edərsə, rüşvətlərin, xəyanətlərin qabağı alınmazsa, hökumət idarələri bir oyun-oyuncaq halına alar.

Əcəba, bu uçurumlara bir çərə yoxdurmu? Əlbəttə, vardır. Lakin gələcəkdə. Bu şərtlə ki, indidən işə şüru oluna [başlan]. Həmiyə məlumdur ki, bu gün bir çox doktor, mühəndis, müəllim, texnik, teleqraf məmuru və bunlar kimi bir çox ərəbi-ixtisas [mütəxəssislərə] ehtiyacımız vardır. Bu mütəxəssisləri yetişdirmək üçün ərazimizdə heç bir məktəbimiz yoxdur və bu məktəbləri hüsusla gətirmək üçün illər yox, bəlkə əsrlər lazımdır. Böylə olan surətdə çərməz nədir?

Bəzi mütəxəssisləri müvəqqəti kurslarda və bəzilərini ənəbi darülfünunlarında [univərsitetlərində] yetişdirmək mümkündür. İştə çərə! İndiyə qədər üfərməz [ziyallığımız] Rusiya darülfünunlarında təlim tapdırdılar. Lakin bu gün inqilab pozzunluğu həman darülfünun-

ların qaplarına böyükə qıfıllar əsdirmişdir. Böylə olan surətdə, Rusiya əsasıyşi bərpə olunana qədər məarif ehtiyaclarımızı Yevropa darülfünunlarında raf' etməyə [aradan qaldırmağa] məcburuz. Sülh Konfransına gəndəriləcək nümayəndələrimizin bir vəzifəsi də məşhur Yevropa darülfünunlarında Azərbaycan tələbələrinə təlim üçün yol açdırmaqdır. Buna dair bir proqram, bir düsturləmə [təlimat-namə] tərtibi Məarif Vəzaratının [Nazirliyinin] bərcudur. İngilis, Firanğıstan və Almaniya darülfünunlarının hər birinə ilə nəçə tələbə və hangi şöbələrə qəbul olunması indidən gərək aşkar olsun, ta ki, nümayəndələrimiz də məsələyə dara olaraq [məsələdən xəbərdar olaraq], haqq və ixtiyar qazanılması üçün da Yevropada çalışsınlar.

Bundan əlavə, bir çox ehtiyacımız vardır ki, onların raf'i [aradan qaldırılması] üçün kənara adam göndərməyə heç lüzüm yoxdur. Məsələn, məşinç, teleqrafçı, konduktor, icraçı, fəldiz, memar, kimyaçı, texnik və mexanik kimi xidmətçiləri yətmək üçün birar müvəqqəti kurslar açmaq lazımdır ki, bunu da yenə Məarif Nəzarəti öhdəsinə götürməlidir.

Əhəsil, hər xidmətçi, hər vəzifə daşıyan, müqəbilində [qarşısında] amadə [hazır] bir namizəd görməlidir ki, vəzifəsinə də kamali-sədəqətlə [tamamıyla düzgün] ifa etsin. Yoxsa, yemədi rəqəbətədən xali [boş] görmüş həriflərin xəyanətinə heç bir məhəli sədd çəkmək mümkün deyil. Bu bir öylə əhəmiyyəti məsələdir ki, Heyəti-Vüzəranı [Nazirlər Kabinetini] gərək həmişə düşündürsün. Bu barədə qəflət olunarsa, şəksiz acı-acı səmərlələr [nəticələr] rast gələcəy və övlad müqəbilində də [övladlarımızın qarşısında da] məsuliyət altında qalarsız!

Bu məsələdə hökumət ricalı [hökumət adamları] ilə bərabər, əhali və ələlxüsus [xüsusilə] üfərməz [ziyallığımız] da çalışmalıdır. Lakin bunların vəzifəsi başqadır. Dünənki zavastovka ittihad [birlik] və ittifaqın səmərsini bizə aşkar etdi. Zavastovkalar, hər yerdə olduğu kimi, fəhəli sinfi əsas və istinadq olmuşdur. Bunların içində müsəlman fəhəsi də əz deyildir. Lakin bu biçərələr mədəniyyətə sairələrindən gərə olduqlarına [görə], bir çox məsələlərə aldandırlar, vəzifələrinə anlamayırlar. Üfəra qismindən adamlar lazımdır ki, fəhələrimizi birləşdirsinlər, haqlarını anlaşınsınlar. Həmçinin əkinçilərə, tacirlərə, hökumət müəssisələrindəki xidmətçilərə, müəllimlərə, mühəndislərə, doktorlara və sair əsnafımıza [peşə sahiblərimizə] birar ittifaq yapmaq lazımdır ki, haqlarını anlayıb özgələriənə alati-təvzir [fitna-fəsad törətməkdə vasitə] olmasınlar.

Haydi, cavandırınız! Siniflər əsnafınızın, fəaliyyətinizi də göstərsiniz!

Şükürlər olsun ki, hələ əralıqda üç ittifaq görürüz:

- 1) Türk texnikləri;
- 2) Markəzi Müttəallimlər [Tələbələr] Komitəsi və;
- 3) Müsəlman Tələbələri İttifaqı.

Bizi maraqlandıran, texniklərin ədəbiyyat və tarix kursları açmalarıdır. Hələ "Azərbaycan tarixi və ədəbiyyatı" mövzusunda referat [məruzə] da oxumuşlarıdır!

İttifaqın fəaydsını hələlik müttəallimlərimiz anlamışlardır. Ümidvaram ki, sair əsnaflarımız da anlaşırlar. Üfərməz üçün də böyük bir meydan açılar ki, nə ucuz var, nə də bucağı!

Fərhəd Ağazadə

AZƏRBAYCAN MƏCLİSİ-MƏBUSANINDA

6-cı iclas

Məclisi-Məbusanın 6-cı iclası dekabrın 30-da saat birdə doktor Ağayevin sədarəti [sədrliyi] və Əhməd Cövdətin katibliyi ilə vaqe oldu. Sədr iclası açaraq ruznaməyi-müzakirəti [müzakirə gündəliyini] bu qərar ilə elam etdi [bildirdi]:

- 1 - Parlanəmiz əzasından Mehdi bəy Hacıbəbabayov ilə Hacı Karim [Sənli] Əfəndilərə 10 gün məzuniyyət;
- 2 - Gürcüstan Parlanəmizinin təbriki;
- 3 - "Əhrar" firqəsinin ərizəli [ərizəsi];
- 4 - Son həbslər haqqında istizah [söyğü];
- 5 - Əfvi-ümmüni [amnistiyə] layihəsi.

Müzakirəyə başlandıdan əvvəl, sədr bəyən edir ki, əfvi-ümmüni layihəsinin müəllifləri layihəni yenidən nəzərdən keçirmək və tərtib etmək qəsdı ilə gər götürmüşlərdir.

Ağəzəli Əhməd bəy - (Növbətdən xaric səs alaraq) Əfəndilər! Qəzetdə general Tomsonun bayannaməsinin oxudunuz və əhəmiyyətini tədqiq etdimiz. Bu bayannamə, haqiqətdən şayani-qeyd və təqdirli [qeyd edilmişə və bəyanlamaya layiqdir]. Onun məzmunu, millət və hökumətimiz üçün şayani-təbrik [təbrikə layiq] bir müvəffəqiyyətdir. Daha Ənzəlidə Müttəfiq dövlətlər nümayəndələri ilə müzakirə olunarkən, Azərbaycan bəzi müşküllərdə çıxara bilərdi və öz paytaxtını müdafiəyə müttəfər bir halda idi. Fəqət Azərbaycan üç böyük dövlət ilə qovğa çıxarmaq fikrini hələ ibtidadan [lap əvvəldən] bərtəraf etmişdi [aradan qaldırılmışdı]. Çünki, bu dövlətlər böyük müharibəyə girmədən əvvəl, əvaf millətlərin əzədligi və onların hüququnu müdafiə uğrunda müharibəyə girişdikləri müttəmədiyini [daimi olaraq] elan etməkdə idilər. Daha sonra məzkur [adı keçən] hökumətlər Amerika Cəməhəri-Müttəhidəsi [Amerika Birləşmiş Ştatları] rəisi-cümhuru [prezidenti] Vilsonun dünyaya atmış və bəşəriyyətə təbşir etmiş [muştuluq vermmiş] olduğu 14 maddəni kəndilərinə bir şüar, bir bayraq qərar verərək meydanə çıxdılar. Buna görədir ki, İngiltərə, Amerika və Fransa nümayəndələri ilə Ənzəlidə müzakirətdə bulunan zaman biz bildirik ki, onlar gəldikləri yerlərdə yaşayan millətləri əzmək üçün gəlməyib, o millətlərin haqq və mövcudiyyətlərini təmin edəcəklərdir. Biz buna əmin idik. Ona görə də azərbaycanlılar qovğanı bərtəraf edib də Müttəfiqlərin şəraf və namusuna inanaraq, vətənimizin geniş bucaqlarını onların üzərinə açdıqlar. Şimdi Müttəfiqlərin nümayəndələri burada bulunurlar. Mən bunu qeyd etmək istəyirəm ki, Müttəfiqlər qüvvəsinin rəisi Tomson, Ənzəlidə vermmiş olduğu sözlərin heç birindən bu vaxtdək inhiraf etməmişdir [boyun qacırmmışdır].

General Tomsonun son bayannaməsi mənim bu sözlərimin doğruluğunu isbat edir. Parlanəmiz əzasının [üzvlərinin] nəzəri-diqqəti bayannamənin iki mühüm nöqtəsinə calbə, bu iki nöqtənin Parlanəmiz və bütün millət tərəfindən də qeyd olunmasını təmənnə edirəm. Tomson cənabları Azərbaycan dairəsində qənanı, məşru [leqal] bir hökumət olmaq üzrə yalnız Azərbaycan Hökumətini tanıdıqları qeyd edir və ona müavinət və müzahirətə bulunacağıni [kömək edəcəyini və dəstək olacağıni] bildirir.

Əfəndilər! Azərbaycan mövcudiyyətini mühafizə yolunda bu, birinci qədəmdir. İşbu qədəmi təbrik edirəm. (Alqış) Haqq heç vaxt paymal olmaq [təpədalınmaz]. Müttəfiqlər nümayəndələri hələ Ənzəliyə gəlkənkən bizim bərməziddəki haqiqətlər, bəhtən və iftiralər-lə zəhər-lənmmişdi. Amma yanımızda gəlkənkən biz başqa bir şəkildə gərdülər, gəlib yəxından tanıdırlar. Sülh və müsəlmat [barışiq] tərəfdarı kimlər olduğuunu anladırlar; bizi tanıdırlar. Şimdiki müvəffəqiyyət dəxi həman bərun nəticəsidir. Bizə qarşı çıxarılan süni xəbər və provakasyona biz cavab vermədik, çünki haqlı olduğumuz əmin idik. Şimdi nəticəsinə də görürüz. Azərbaycan istiqalyyəti yolunda köksümüzü gərəkərkə daima eyni mətanət, eyni səbat, eyni əzmkarlığı göstərərək müstəqil yaşamağa layiq və müstəhaqq [haqqı çatan] olduğumuz isbat edəcəyiz. (Alqış)

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır.

Dərc olunmayan övraq iada edilməz.

Dərc edilən məqalənin mükafatını idarə təyin edir.

Abunə şəraiti:
Yanvarın birinədək Bakı üçün 24, başqa şəhərlərə 35 rublədir. Bir aylığı Bakıda 12, başqa şəhərlərdə 19 rublədir.

Elan fiatı: sətiri 3 rubla. Kərratla gedən elanlar üçün güzəşt edilir.

Məhəmməd Əmin Rəsulzadə - Möhtərəm Əhməd bəy həzrətləri tərəfindən şayani-qeyd [qeyd edilmişə layiq] görülmə məsələ, haqiqətdən calibi-diqqət [diqqəti calb edən] və Məclis tərəfindən qeyd olunacaq mühüm məsələlərdir. Hələ ingilis və sair Müttəfiqlər qoşunu paytaxtımıza daxil olan zaman, Azərbaycan paytaxtında yaşayıb da "Azərbaycan" fikrinə müəriz [zidd, müxalif] və ancaq qüvvəyə tabe olaraq məqəmi-təslimlə bulunanlar [təslim olanlar], kənardan başqa qüvvə gəlkənkən ruhlınlı bərrəzə [hücum] başladılar. Bir çox ünsürlər onların gəlmələrindən ruh alaraq, Azərbaycanın kökünə baltalamağa başladılar. Əhməd bəy buyurduğu kimi, azərbaycanlı özlərinin haqlı olduqlarına və Müttəfiqlərin öz qövlərinə [sözlərinə] sədiq qalacağına əmin olduqlarından, Azərbaycan paytaxtında baş qaldıran intriqa və fəsadlardan müttərib idilər. Lakin na qədər ümidvarlıq hasil olsa da, bundan böylə Azərbaycanı tanıyanların bir daha iş görməyəcəklərinə inanmaq xətdir. Əvvəlinci günlərdə biz burada xof [qorxu] ilə rəca [ümid] arasında idik. Özümüzün haqlı olduğumuzda böylə ixtilaf çərməyə qadir idikdə, əvəz ixtilaf çərməyəkdir. Zira hüququmuz əl uzadılmayacağına inanırıq. Lakin əhvalın böylə olduğunu yalnız iş başında duranlar və siyasətçilər bilirlər. Amma camaat kütləsi əhvaldan bixəbar olduğundan, Azərbaycan fikri əleyhinə bulunanların hərəkətlərini görüb şübhədə idilər. Müttəfiqlərin vürudundan [gəlişindən] sonra birinci günlərdə vüqu bulunan hərəkətlər şübhəni daha da artırdılar. Çünki burada baş qalxızımı ünsürlər Azərbaycanın istiqalyyəti əleyhinə iş görmək istəmişlər. İngilis və sair Müttəfiq nümayəndələri Ənzəlidə olduqları zaman bizimlə dost olmayan mənbələrdən başqa məlumat və fikirlər üzərinə bayannamə nəşr etdilər. Tomsonun bayannaməsi Müttəfiqlərin haqiqi əhvaldan bixəbar olduğunu göstərir. Fəqət sonradan haqiqəti-hala [haqiqi vəziyyəti] balad olmaq nəticəsində çıxardığı və nəşr etdiyi [yayıdığı] ikinci bayannaməsi birincini rədd etdi. Bu bayannamədə Qafqaziya məsələsinin Ümumi Sülh Konfransında həll olunacağı işar [qeyd] edildi. Bu bayannamə, azərbaycanlıların sülh və müsəlmat [əmin-amanlıq] tərəfdarı olduqları yəxından öyrənilmiş və təcrübə nəticəsində atılmış bir qədəm idi. Bu qədəm atıldı və bu gün haqqı-məşruəyə [qənanı haqq] layiq yeganə bir hökumət olmaq üzrə Azərbaycan Hökumətinin tanındığı, məmləməsar [sədiq ki], eşidir. Bu gün ingilis və müttəfiqləri nümayəndəsinin böylə bəyanatı və bizə qarşı münasibətini böylə açıq təyin qılması, məmləkətimizdə mövcud olan anlaşılmazlıq [raf' edər] [aradan qaldırıldı]. Bu gün burada qonaq şəkildə olan ingilis və sair Müttəfiqlər bizə müzahirət [kö-məklilik] göstərirlər və bizim istiqalyyətimizi istəməyənlik bu gündən etibarən aşkar görəcəklər ki, buradakı qüvvələr Azərbaycanı təsdiq etməyə meylə olan bir qüvvətdir. Xaricdən gələn bir qüvvəyə istinadla Azərbaycanı dağıtmaq istəyənlər gərdülər ki, o qüvvə Azərbaycan əleyhinə deyildir. Şimdi xarici qüvvələrdən müzahirət almaq xəyalı ilə Azərbaycanı yıxmaq istəyənlər artıq görəcəklər ki, o xəyal puçdur. Azərbaycan xalqı öz istiqalyyəti var qüvvəsilə müdafiə və mühafizə edəcəkdir və bu da ona qüvvətli verərək bir dəfə cızmış olduğu istiqalyyətimizi, o sitareyi-əməlimizi [əru ulduzumuzu] müdafiə etmək məsələsində bizi dəxi qüvvət verir, imanımızı artırır. General Tomson tərəfindən nəşr edilmiş bayannamə bu yolda bizə daha böyük bir ümid verir ki, bu gün bir ingilis komandanı tərəfindən qəbul olunan yeganə məşru bir hökumət, Sülh Konfransında nümayəndələrimizin çalışmaları sayəsində o komandanıqların hökumətləri tərəfindən də etiraf və təsdiq ediləcəkdir. (Markəzdan və soldan alqışlar)

Əhməd Cövdət - Əfəndilər! Əhməd bəy Ağayev cənabları ingilis komandanı general Tomsonun tərəfindən verilmis bayannamə haqqında danışırdı və bu bayannaməni təqdirə bizi dəvət etdilər. Nə olmuş, əfəndim?

İngilis komandanı öz qoşunu ilə buraya gəlmiş, məhəlli [yerli] hökuməti tanıyır. Əcəba, yuxarı general öz rayi iləmi etmiş və bizə qarşı səmimiyyət göstərmiş, bəxud bunun dərən bir əsası vardır? İştə o dərin əsaslar barəsində burada bir neçə kəlmə söz söyləməliyəm.

Məlumdur ki, general Tomson İngiltərə Hökumətinin bir əsgəri [hərbi] nümayəndəsidir. Hərbi zəmanı bu qədər qanlar töküldü, Müttəfiqlər demokratiyası [xalqı] öz səssini ucaldıb xirdə millətlərə hürriyyət və azadlıq istədi. Əlbəttə Müttəfiqlər nümayəndəsi olan general Tomson, "hər millət kəndi müqəddəratını həll etmək haqqına malikdir" - deyənn demokratiyanın ərzusunu da [qulaq ardına] verə bilməz və Azərbaycan istiqalyyətinə qəbul etməyirəm, tanıtırəm deyə bilməzdi. Çünki general Tomson bu əmri verən ingilis və bütün cəhan demokratiyasıdır; bütün cəhanin haqiqi demokratiyası ona əmr edir ki, xirdə millətlərin hüququnu

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 1 yanvar (Çərşənbə günü) tarixli 76-cı nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

“Azərbaycan Parlamentini Rəyasətinə:

1917 sənəsi “Qafqaz təqvimi”ndən alınan rəqəmlərə görə Şəki şəhərində 52.343, qəzasında isə 133.505 nüfus [əhali] var ki, cümlətani 185.848 nüfus olur. Bunlardan yalnız İslam əhəli 145.209 nəfərdir. Axırncı ərzaq siyasinə baxılsa, bütün əhali 200.000-i mütaəvəzdir [keçir]. Qabaqkı seçkilərdə bu qəzanın haqqı nəzərə alınmadığı kimi, bu axırncı dəfə də İslam əhəlisindən 3 əvəzinə 2 nümayəndə dəvət edilmişdir. Binaənileyh [ona görə] biz təklif edirik ki, Şəki qəzasından təcili surətdə bir nümayəndə dəxi dəvət edilsin.”

Bu məsələ, Heyati-Rüasanın [Rəyasət Heyətinin] təklifinə görə Etibarənə komissiyasına verilir.

Növbətdə: son həbslər haqqında sosialistlər tərəfindən idxal [daxil] edilən istizahdır [söğurdur].

İstizahın məzmunu:

Bu günlərdə Bakı şəhərində bəzi siyasi firqələrin bir qəç [bir neçə] əzasi [üzvü] təqəsinə veriləndə həbs edilmişlərdir. Bu həbslər Azərbaycan polis məmurları vasitəsilə icra olunmuşdur. Bu əhvalət Hökumətə məlumdurmu və əgər məlum isə səbəbi nə olmuşdur?

[Məhəmməd] Məhərrəmov - Möhtərəm Parlamən əzaları! Necə ki məlumdur, neçə gün əvvəl bəzi firqələrin nümayəndələri həbs edilib Ənzəlyə göndərilmişdir. Demokratiyanın bu xüsusdəki təşəbbüsləri bir nəticə verməmiş və nəhayət, iş Bakıda böyük bir tətilə münəcar olmuşdur [gəlib çıxmışdır]. Bu tətilin Bakı və Azərbaycan üçün zərərli olduğu məlumdur. Biz Sosialist firqəsi deklarasiyasında demişdik ki, müqəssirlərin təqəsinə 24 saat zərində [müddətində] özlərinə təqdim ediləməlidir, yığıncaqlar açıq olmalıdır. Bu mühtəm maddələr pozulmuşdur. Tətil şimdiki qurtarmışsa da, gələcəkdə vüquu [baş tutması] ehtimal xaricində deyildir. Binaənileyh, biz təklif edirik böylə işlərin qəbajını almaq üçün Parlamən bu məsələni geniş surətdə müzakirə və öz fikrini bəyan etsin.

Bəzi nətiqlər məbusların azad edildiklərini, digərləri istizah vaxtının keçdiyini və sairləri göstərərək, nəticədə istizahın qəbulu məsələsi araya gəlir. Sədr məsələni iki qismə təqsim edir [ayırır]:

- 1 - İstizah qəbul edilsinmi, ya yox?
- 2 - İstizah təclimini hesab olunsun, ya qeyri-təcili?

Səsa qonulduqda qeyri-təcili olmaq üzrə istizahın qəbulu əksəriyyəti-ara [səs çoxluğu] ilə qəbul olunur.

Ruznaməyi-müzakirət [müzakirə gündəliyi] bununla qurtararaq, Sədr cənəbləri Heyati-Rəyasət namından [adından] təklif edir ki, Məclisi-Məbusan nizamnəməsi tərtib və qəbul olunandaq Məclis özü üçün bir əksəriyyət (kvorum) qərar versin. Heyati-Rəyasət əksəriyyət olmaq üzrə bir sül [üçdə bir] təklif edir. Bu məsələ uzun mübahisəyə bais olur. Nəhayət, ətraflı məlumat toplamaq və məsələni bir daha nəzərdən keçirmək üçün Heyati-Rüasa təklifi geri götürür.

İclas qapanmaq üzrə ikən Qara bəy [Qarabəyov] “Qruziya” qəzetəsini göstərərək bəyan edir ki, məzkur [adi çəkilən] qəzetə Parlamənizin fəvqəladə iclası haqqında verdiyi məlumatında böhtan və iftiralər yazmışdır. Qara bəy qəzetənin bir qismini oxuyur və deyir ki: “Mən burada böylə söz danışmamışam. Buna protesto edirəm. Qoy Parlaməniniz də şahədat versin ki, mən bu sözləri deməmişəm.”

Sədr: Heyati-Rüasa təsdiq edir ki, bu qəzetəyə yazılan sözləri Qara bəy Parlaməndə deməmişdir.

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Serbiya və Qaradağ

Qaradağ Parlaməni, Qaradağ ilə Serbiyanın birləşməsinə rəsmi surətdə elan etmişdir.

Rusiyanın tələfatı

Petroqraddan Kopenhaqa verilən xəbərlərə görə, müharibə zamanında Rusiyanın tələfatı 9.150.000-dir. Bunlardan 1.700.000 nəfəri ölüb, 1.450.000 şikəst, 3.500.000 yaralı və 2.500.000 əsirdir.

Vilson Londonda

Vilson Londona varid olub [gəlib], təntənəli bir surətdə istiqbal edilmişdir [qarşılanmışdır].

Vilsonun səfər yoldaşları

“Corc Vaşinqton” paraxodunda Avropa və Asiyanın siyasi və iqtisadi əhvalından dürrüst xəbərdar 23 nəfərdən ibarət münəsf komitəsi vardır.

Yaponlar Cənubi Rusiyada

İstanbuldan xəbər verirlər ki, varid olan [gələn] yeddi yapon gəmisini Qara dənizə çıxıb Rusiya sahillərinə azim olmuşdur [yönlənmişdir]. Feodosiyada yapon əsgərləri gözənlənməkdədir.

AZƏRBAYCAN GƏNCLƏRİNƏ

Bir bax! Nə gözəl boyanmış əlvan

Dörd güşəli ol nigari-tənnaz;
Baxdıqca lətif, pak, qurnaz;
Göy, qırmızı, səbz, qəlib rəxşan.

Parlaq günəşin şüayi-pakı

Düşdükcə ona olur münəvvər.
Qan içrə hilali saf, ənvər,
Qəlbində nə qorxu var, nə bəki.

Azərlərin atəşin dilində

Baxdıqca ona səfəsi artar.
Türk millətinin hilali parlar
Teymur ilə Mürtezə belində.

Türk oğluna evçilik yaraşmaz,

Türk yavrusu canla, qanla oynar.
Qurşun yəsa ölməz, ölsə söynər
Qalxar, yürüyər, qoşar, yavaşmaz.

Türk oğlu vətən deyib qan ağlar,

Al bayrağını tutub usanmaz.
Türkün ucadiri hilali sommaz,
Həq nuru qapanmayıb da parlar.

Qalx, ey vətən oğlu, gəl hizaya,

Durma, çabıq ol, silaha sarmaş.
Çıx avcı xətinə, həydi marş, marş
Qaldır uca bayrağın səmaya.

Aşurbəyli İsa (Həqqi)

GÜRCÜ-ERMƏNİ MÜHARİBƏSİ

(Gürcüstan ərkani-hərbindən [qarargahından])

Kanuni-əvvəlın [dekabrın] 25-ində müharibə etdikdən sonra əsgərlərimiz Daqet-Xaçın kəndini işğal etmişlərdir. Süləvər yanındakı müharibə davam edir. Cəbhənin qeyri yerlərində sakitlikdir.

Hökumətdən istizah [sörgü]

Gürcüstan Parlaməni üzvü Vəşəpəli Parlamən Sədrİ Çxeidzeyə müraciətə, gələcək birinci iclasda Gürcüstan Hökumətinə böylə bir istizah verilməsini xahiş etmişdir:

“Gürcüstan Hökumətinə məlumdurmu ki, Ermənistan Hökumətinin siyasi nümayəndəsi Camalyan, müharibə elan edildiyi gündən indiyə qədər haqqı olmadığı halda Tiflisdə qalıb, Gürcüstanın mənəfeyi əleyhinə olaraq, əsgərlərimiz arxasında düşmənənə hərəkətdə bulunmaqdadır? Hərgah bu əhvalət hökumətə məlumdur, bu barədə nə kimi tədbirlər ittixaz etmək [tədbirlər görmək] niyyətindədir?”

Həbslər

Hökumət binəğüzərliyi [sarəncəmi] ilə Tiflisdə olan Rus Milli Şurası binasında axtarış olmuşdur. Axtarış əsnasında Milli Şura binasında müşavirəyə cəm olan 200 nəfər erməni həbs edilmişdir.

Axtarış

Kanuni-əvvəlın [dekabrın] 24-ündə Erməni Cəmiyyəti-Xeyriyyəsi binasında axtarış olmuşdur. Şəxsiyyətini isbat edici sənədə malik olmayan cavan adamlar həbsə alınmışlardır.

İngilis-fransız heyəti

Bu yaxınlarda İngilitərə-fransız heyətinin bir hissəsi İrəvana, digər hissəsi Batuma gedəcəkdir.

BİR MÜNASİBƏTLƏ

Sülh Konfransına göndərilən İran heyəti-mürəxxəsasının [nümayəndə heyətinin] şəhərimizə vürudunu [gəlişini] eşidib də, qəzetətim rəsmi hökumət qəzetəsi olmaq üzrə bəndəyi-acizi [acı bir bəndə olan məni] mühərrir sifəti ilə heyəti-mürəxxəsə hüzuruna göndərdi ki, əvvəla mərasimi-xoşamədinə yerinə yetirib [xoş gəldiniz deyib] və rəsmi hökumət qəzetəsinin bu heyət vüruduna əhəmiyyət və etinə göstərdiyini bildirib, bə'd [sonra] bir para biczə və zənn edirik ki, İran Hökumətinə də vacib ədd [hesab] edilən məsələlər xüsusundə məlumat alıb qəzetətimdə dərc edək.

Ləkin möhtərəm heyəti-mürəxxəsasın başında dərən zəvət [şəxslər] bizimlə müləqət [müsahibə] və söhbət etməyi, bilmirik kəs-rişən hesab etdiklərimi [şanlarına layiq görmədiklərimi] və ya nə isə, qədim bürokratlarla məxsus bir ədə ilə qəbul buyurmadılar. Konsul Səlidüvərə cənəblərinin vəsətətinə [vasitəçiliyinə] rücu [müraciət] etdiklə də, yəna müləqət sərfəfindən məyus qaldıq.

İran vüzərəsi [vəzirləri] ilə müləqətdən məqsəd, İranin övzayi-haliyəsindən [indiki vəziyyətindən] xəbər bilmək, İran dövlətinin Azərbaycan istiqlalı xüsusundə rəy və mülahizələrindən xəbərdar olmaq və İranin Sülh Konfransında nə kimi məsələləri irad və iltizam edəcəyini anlamaq idi. Bu kimi məsələlərin biz azərbaycanlılar və Azərbaycanca yaşayan İran əhlinə nə dərcədə haizi-əhəmiyyət [əhəmiyyətə malik] olduğu müəlləmədir [aydındır]. Biz də bunu bilmək istəyirdik. Yoxsa vəzirlərlə qurudan-quruya söhbət etməyə nə vaxtımız vardır, nə də həvəsimiz.

Ayn

BAKI XƏBƏRLƏRİ

* Məlumdur ki, müvəqqəti olaraq Gəncədən Bakıya gətiriləcək ərzaq məmnü [qadağan] idi. Şimdiki Azərbaycan dəmiryolları müdiriyyəti Ərzaq Nəzarətinə müraciətən rica etmişdir ki, işbu qanun ləğv edilsin. Zira Bakı və Gəncənin ərzaq işlərinin layiqli surətdə getməsinə artdır.

* Bələdiyyə İdarəsi, vergi komitəsinə təklif etmişdir ki, Bakı dairəsindəki ictimai təməşaxanalardan “hərbi naloq” miqdarında vergi əltsin.

* Azərbaycan post və teleqraf müəssisələrində Ararat (Ermənistan) Cümhuriyyətinə məktubət qəbul edilir.

* Dün İran heyəti-mürəxxəsəsi [nümayəndə heyəti] Parisə Sülh Konfransına azim olmuşdur [yola düşmüşdür].

Hərbi məhkəmədə

Kanuni-əvvəlın [dekabrın] 17-sində Hərbi məhkəmə atidə mündəric əşxasın [aşacağı dərc edilən şəxslərin] işlərinə baxıb, böylə qətnəmə çıxarmışdır:

- 1) Yaqub Sillikov Bakı küçələrində güllə atdığı üçün 1 il həbsə alınır. Qətnəmə general Tomson tərəfindən təsdiq edilmişdir.
- 2) Nikolay İqnatyevič Bakı küçələrində güllə atdığı üçün 5 il həbsə alınır. Qətnəmə general Tomson tərəfindən yüngülləşdirilib 2 ilə təbdil edilmişdir [deyişdirilmişdir].
- 3) İvan Samoylov piyan olub Bakı küçələrində güllə atdığına görə 2 il həbs cəzasına məhkum edilir. Qətnəmə general Tomson tərəfindən təsdiq edilmişdir.

Erməni Milli Komitəsində

Azərbaycan Hökuməti-Cümhuriyyəsi Rəisi-Vükkəli [Baş Naziri] Fətəli Xan Xoyski həzrətləri, Erməni Milli Şurasına müraciət edib, yeni Kabinədə iştirak etməyi təklif etmişdir.

Erməni Milli Komitəsi işbu məsələni 25 kanuni-əvvəl [dekabr] iclasında müzakirə edib qət etmişdir ki, təklifi rədd etsin. İşbu rədd cavabının səbəbləri əvvəllərdə göstərilənlərdir.

Müttəfiq qoşunlarının vürudu [gəlişi]

Kanuni-əvvəlın [dekabrın] 30-unda səhər saat 7-də Ənzəlindən “Qırğız” vaporu varid olub [gəlib], Müttəfiq qoşunlarını gətirmişdir.

Azərbaycan heyəti-mürəxxəsəsi [nümayəndə heyəti]

Hökumətin Məclisi-Məbusan Heyəti-Rüasası [Rəyasət Heyəti] ilə bərabər kanuni-əvvəlın [dekabrın] 27-dəki iclasında Ümumi Sülh Konfransında iştirak etmək üçün əsnamisi atidə mündəric zəvətdən mürəkkəb [adları aşığıda yazılmış şəxslərdən ibarət] bir heyəti-mürəxxəsə ittixab edilmişdir [seçilmişdir]:

Məclisi-Məbusan Rəisi Əlimərdən bəy Topçubaşov, Hökumət üzvü Məhəmmədşən Həcinski, Məclisi-Məbusan əzəsi [üzvləri] Əhməd bəy Ağəyev, Şeyxülislamov.

Müstəşarlığa [məsləhətçiliyə] [Məhəmməd] Məhərrəmov, [Miryəy] Mehdiyev və Ceyhun bəy Hacıbəyov cənəbləri ittixab edilmişlərdir. Heyəti-mürəxxəsə ən yaxın günlərdə azim olacaqdır [yola düşəcəkdir]. Heyət şimdilikdə lazım olacaq məlumatı cəm edir.

Cümani bayram etməyə dair

Əcnəbi fəhlələri [beynəlmillətçilər] mister Valtona bir müraciət-namə verib, cüma gününü bayram etmək barəsində verilən qanunun ləğv edilməsini tələb etmişlər və mister Valton işbu qanunun ləğv ediləcəyinə çalışacağına xəbər vermişdir. Bayram ediləcək günün təyini fəhlələrə müəhəvval ediləcəkdir [təpşiriləcəkdir].

Müsləman tələbələrinə

Bu gün kanuni-səninin (yanvarın) 1-ində Bakı Birinci realni məktəbi binasında, əşxam saat 5-də Bakı müsləman tələbələrini iclası təyin edilmişdir. Yoldaşların vaxtında təşrif gətirmələri xahiş olunur.

ƏRZAQ İŞLƏRİ

Ətrafdakı kəndlərə düyü paylanacağıdır

Bakı Şəhər Ərzaq İdarəsi Əhmədli, Keşlə, Zığ, Biləcəri, Binəqədi, Digah, Şağan, Pırşağı, Məhəmmədi, Fatmayı, Türkan, Güzdək, Nardaran, Bilgah, Xırdalan, Xocahəsən, Buzovna, Qobu, Zira, Kürkənd, Qala, Şüvəlan, Goradil, Maştağa, Hövsən, Novxanı, Kürdəxanı, Hökmalı, Mərdəkan, Bihiyyəbat və Bina kəndlərinə bu gələn yanvar ayının 2-sindən 8-inəcən Ərzaq Şöbəsinin anbarlarından camaata paylanmaq üçün hər adam başına üç girvənkə hesabı ilə düyü paylayacağıdır. Düyünün girvənkəsi 3 manat 30 qəpikdir.

Ona görə də lazımdır ki, camaatı siyahı edib həzirdə nə qədər adam olduğunu ədəbd və hər külfətdə neçə nəfər olduğunu iki vərəqdə, yəni iki ədəd siyahıda yazsınlar.

Siyahı vərəqəsinin biri vəkilə qalır, o biri vərəqi nə qədər düyünün pulu əyləyirsə, camaatdan yığılan pul ilə bərabər kəndin vəkilii “Natsional” mehmanxanasında Ərzaq Şöbəsinə 12-ci otağa verib düyü almaqdan ötrü bəz [order] almaldır.

Kəndlərin vəkililəri kənd camaatından düyü almağa şahədat-namələri olmalıdır. Camaatın siyahı vərəqəsi kənd kəndxüdasının imzası və möhrü ilə təsdiq olunmalıdır. Kəndxüda, vəkil və qeyri adamlar, hansılar ki külfətdə olan adamları doğru göstərməyələr, düyünü paylayan vaxt doğruluqca bilməyələr, təftiş olandan sonra əvvəla onlara düyü verilməyəcək və ondan əlavə dəvə zamanında olan qanuna görə şiddətli cəzaya mübtəla olacaqlar.

Düyü kəndə gələndən sonra kəndxüda və vəkil düyünü siyahı üzvü ilə camaatın hüzurunda elan olan qədər, yəni bir adam başına üç girvənkə hesabı ilə düyü paylamalıdır.

* Ərzaq Nəzarəti tərəfindən Əli bəy Zülqədərova icazə verilibdir ki, Gürcüstandan dörd vaqon qənd gətirib Azərbaycan Cümhuriyyətində sərbəst satışa qoysun.

* Ərzaq Nəzarətinə Sabuncu naibi-konsulu Şəbanzadə tərəfindən ərizə verilibdir ki, Sabuncu-Balaxanı polismeysterstvosunda [polis idarəsində] vəfat edən iranlılar üçün kəfənlik dörd tay bez buraxılsın.

* Dərbənd mövfiqində [stansiyasında] vəsiqəsiz üç tay bez tutulubdur. Ərzaq Nəzarəti bu xüsusdə həman bəzi gəndərcən Qazıqumuc sakini Mirzə Ramazan oğlunun həbs olunmasına əmr etmişdir. Mirzə Ramazan oğlu hal-həzirdə 5-ci polisda həbsdədir.

* Ərzaq Nəzarəti Quba qəzası qaim-xəqəminə yazıb bildirmişdir ki, Quba mahalında türklər tərəfindən zəkat tərifi [yolu] ilə yığılan təxilin miqdarını və hansı anbarlarda olmasını xəbər verməklə bərabər, məzkur [deyilən] təxili Bakıya Ərzaq Nəzarəti adına göndərsin.

* Bakıdan Tiflisə kilsə şamı aparmaqdan ötrü Ərzaq Nəzarəti tərəfindən Anatoli Yefimova icazə verilmişdir.

* Gürcüstandan Azərbaycana mal gətirib sərbəst satışa qoymaqdan ötrü Ərzaq Nəzarəti tərəfindən İsmayıl Məhəmməd oğluna müsəidə verilmişdir.

* Kanuni-əvvəlın [dekabrın] 30-unda Ərzaq Nəzarəti Əbdül Babəyevə Tiflisə və Poti tərəfi [yolu] ilə Odessaya silyotka [siyanək balığı] aparmağa icazə vermişdir.

AZƏRBAYCANDA

Gəncə Şah Abbas məscidi həyatında, bazar ertəsi saat 10-da,

“Mövludi-nəbi” münasibəti ilə təntənəli bir ictimə [yığıncaq, tədbir] vəqə olmuşdur və ictimədə başqa ruhanilərlə Molla Məhəmməd Axund Pişnaməzadə, Gəncə Bələdiyyə rəisi Ələsgər bəy Xasməhəmmədov, türk məhəhdirlərindən Mürsəl paşa, Gəncə müsləman müəllimlərindən bir qəç nəfəri, Məktəbi-Hərbiyyə tələbələri, Mədrəsəyi-Ruhaniyyə şağirdləri ilə başqa ibtidai məktəblərin çocuqları hazır idilər. Bunlardan başqa əsnəfdən [xırdə ticarətlə və sənətkarlıqla məşğul olan adamlardan] dəxi ictiməyə təşrif gətirənlər də az deyildi.

Ən əvvəl Mədrəsəyi-Ruhaniyyə şağirdlərindən hazırlanmış qəyət müntəzəm bir xor dəstəsi milli qərdi söyləməyə başlayır. Əvvəlinci şərqit bittikdə, mədrəsənin şəriət müəllimi Mir Nasrulla Seyidzadə, Məhəmməd əleyhissaləmin “mövludu” xüsusundə bir qədər izahət verib, tərəcəmey-hali ilə əhəlini əşinə edir. Sonra ruhanilərimizdən Hacı Molla Yaqub Barətzadə cənəbləri hərbiyyə tələbələrini və islamiyətə naminə salamla qarşılayıb “Mövludi-nəbi” münasibətilə hazırınu [orada olanları] təbrik edir və yeni təşkil olunmuş Azərbaycan Hökumətinə sədaqətlə xidmət etmələrini tövsiyə edərək, “Hər kas bu müqəddəs əsgərlik vəzifəsini buraxıb fərar edərsə, küfrünə hökm olunacağıdır [kəfir elan ediləcəkdir]” buyurur.

Barətzadə həzrətlərin mütaəqib [ardınca], müəllim Əziz Musazadə, ictimədə hazır bulunulanları təbrikdən sonra qısa bir nitq irad edərək [söyləyərkək]:

“Həngi bir millət olursa olsun, yaşayib ideal və arzusuna varmaq üçün maddi və mənəvi qüvvəyə malik olması lazımdır. Həman millət-in mənəvi qüvvəsi ziyallırlarından ibarətdir ki, bu, elm və marifət vəsiğində meydana çıxacağı şübhəsizdir. Maddi qüvvəsi isə hər dürlü varidatından və birinci dərcədə mövqə əzə xədən [tutan] əsgəri qüvvəsindən ibarət idi.”

Bundan sonra Bələdiyyə Rəisi Xasməhəmmədov həzrətləri, hazırına xitabən öymül islam əlamı üçün bu günün müqəddəs bir gün olduğunu söyləyərkək, türk qardaşlarımızın Qafqaziyyəyə gəlmələri və almış olduqları əmrnamə üzərinə riciət etmələri [qayıtmaları] barədə danışırlar.

Bundan sonra özünü hərbiyyə tələbələrinə tutaraq: “Qardaşlar! Sizin əsgərlik vəzifənin ən mühümüdür. Zira millətin irz [və] namusunu düşmənlərə qarşı müdafiə və mühəfiyə edən yalnız sizin süllübləriniz olacaqdır. Qafqaziyyədə hal-həzirdə şanlı Azərbaycan müllü bəyərğinin təməvvüc vürməsinə [dalğalanmasını], maarif xüsusundə dövrifə-qiyətlərin bir surətdə gedişini gördüyümdən dolayı qəlbimin məsrur [sevincil] olduğunu qafqaziyalı qardaşlarıma elam ediram [bildirirəm]” deməklə xətimi-kalam edirilər [sözü bitirirlər].

Ən nəhayət, Axund Molla Məhəmməd Pişnaməzadə həzrətləri əhəliyyə qarşı bu günün şərəfini zikr edərək dövrifə-istibaddədən Qafqaz müsləmanlarının türk lisanı [dil] uğrunda çəkmış olduqları cövrü cəfaları və kəndi ana dili üzərinə təlim və tərbiyə almaqdan binəşib

olaraq bu xüsusda bir qəfəs içərisində həbs olunduqlarını təsvir edirlər.

Bədəhu [ondan sonra] lisan üstündə bir qədər danışıqdən sonra hərbiyyə tələbələrinə xitabən:

“Yağasin o cavanlar ki, rus lisanı üzrə təlim almağı qəti surətdə rədd edərək kəndi ana dillərində təlim almağı qəbul etdiklər!” *[Alqış]* Nəhayət, zati-alliləri xütbə [dini-əxlaqı məzmunlu nitq] oxuyaraq ictimədə iştirak edənlərin cümləsi “amin” deyirlər. Xütbə bitdikdən sonra hərbiyyə tələbələrini komanda edilir. Türk təlimi üzərinə nizam almış bu gənclər, milli şərq oxuya-oxuya məscidi-cəmənin böyük qapı-sından dışarı fırlayaraq qəyət müntəzəm bir surətdə yürüş edirdilər. Saat bir rədələri idi. İşbu mənzərə tamaşaçılara başqa bir zövq, başqa bir ruh yüksəkliyi bəxş edirdi.

Mirzə Əziz Musazadə

* Cəbrayıl qəzasının 2-ci dairə müfəttisi xəbər verir ki, 30 nəfərədək müsəllah [silahlı] erməni, Əfəndilər kəndi sakininin 12 baş qarəmalını aparmışlar. Canilər erməni Sor kəndinə qaçıb gizlənmişlər.

* Gorazillı kəndi sakinləri Həsən Hacı Qurban oğlu və Muxtar Qara oğlu Ağarı kəndindən qayıtdıqları əsnədə Noraşen kəndi yanında 6 nəfər müsəllah [silahlı] ermənilər tərəfindən qərar edilmişlər.

* Cəbrayıl qəzasının 2-ci dairə müfəttisi xəbər verir ki, Balyand kəndi sakinləri Cəfər Ələkbər oğlu və Nasir Məhərrəm oğlu Vəng kəndinə buğda və dəz satmağa gətirdikləri əsnədə yolda ermənilər tərəfindən qərar edilib qətl edilmişlər.

Mirzə Əziz Musazadə

Bu günlərdə müqtəddir şairlərimizdən Əbdülsəlimzadə Məhəmməd Hədi əfəndinin “İnsanların tarixi faciələri”, yaxud “Əvlahi-intibah” adlı mənzum əsərinin ikinci cüzü çapdan çıxıb mövqeyi-füruşə [satışa] qoyulmuşdur. Kitabça gözəl və qalın kağız üzərində təb [çap] edilmiş, fiatı [qiyməti] 2 manatdır. Turan mətbəəsində, Parəpətdə “Məktəb” mağazasında və Bazar cədasində Paşa Qasımqəzədinin mağazasında.

b. 4 – 3

Doktor Rza bəy Sultanov

Paris Dərülfünunundan

Qəbul edir dəxilyyə və əsəbi xəstələri hər gün səhər saat 9-1-ədək, əşxam saat 4-7-yədək. Telefon 57-40. Adres: Persidski küçədə 22 nömrəli əvəzi, Gimnazikeski küçənin küncdə.

2603

İŞİMİZ, GÜZƏRANIMIZ

Azərbaycanla Özbəkistan arasında sosial əməkdaşlıq əlaqələri daim genişlənir

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyində Özbəkistan Respublikasının Prezidenti yanında Milli Sosial Müdafiə Agentliyinin sədr müavini Cəmsid Abruyevin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş olub.

Nümayəndə heyəti "DOST 2023: çevik, innovativ və davamlı xidmətlərin göstərilməsi üçün vahid platforma" adlı beynəlxalq konfransda iştirak etmək üçün ölkəmizdə səfərdədir.

Görüşdə əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev Azərbaycan və Özbəkistan xalqları arasında tarixən mövcud olan dostluq və qardaşlıq əlaqələrini qeyd edib. İki ölkənin prezidentlərinin birgə söyləri ilə bu münasibətlərin strateji səviyyəyə yüksəldiyini vurğulayıb.

Qeyd edilib ki, işğaldan azad edilmiş Füzuli şəhərində Özbəkistan Prezidenti cənab Şavkat Mirziyoyevın təşəbbüsü ilə Özbəkistan büdcəsinin vəsaiti hesabına Mirzə Uluqbov adına 1 nömrəli tam orta məktəb inşa edilib. Bu il avqustun 23-də Prezident cənab İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev, xanımı Ziroatxon Mirziyoyevanın iştirakı ilə açılış mərasimi olan bu məktəb iki ölkənin həmrəylik, dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin daha bir təzahürüdür.

Ölkələrimiz arasında əmək və sosial müdafiə sahəsində də əməkdaşlığın inkişaf etdirildiyi vurğulanıb. Qarşılıqlı səfərlər, imzalanmış əməkdaşlıq sənədlərinin əlaqələrin genişlənməsində önəmi qeyd edilib. Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ilə Özbəkistan Prezidenti yanında Sosial Müdafiə Milli Agentliyi arasında əməkdaşlığın müqavilə-hüquq bazasının genişləndirilməsinin vacibliyi diqqətə çatdırılıb.

Azərbaycanda əmək və məşğulluq, sosial müdafiə, əlillik və reabilitasiya sahələrində son illər aparılan islahatlar, DOST konsepsiyası, sosial sahədə elektronlaşdırma proqramının uğurları barədə məlumat verilib.

Ölkəmizin sosial sahədə innovativ həllərin tətbiqi ilə bağlı təcrübəsini öyrənərək tətbiq etməkdə maraqlı olan Özbəkistanla bu istiqamətdə daim fəal əməkdaşlığa hazır olduğumuz qeyd edilib.

C. Abruyev iki ölkənin əlaqələrinin daim genişlənməsinin məmnunluq doğurduğunu, sosial islahatlar prosesində ardıcıl təcrübə mübadilələrinin aparılmasının əhəmiyyətini vurğulayıb.

Özbəkistan nümayəndə heyəti ilə görüşdə sosial müdafiə, sosial xidmətlər, habelə bu sahələrdə innovativ həllərin, elektron texnologiyaların tətbiqi və s. üzrə gələcək əməkdaşlığa dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Ticarət evləri qeyri-neft məhsullarımızın tanıtılması baxımından uğurlu layihədir

Bu gün ölkənin qeyri-neft sektorunun qarşısında duran əsas hədəflərdən biri Azərbaycan məhsullarının xarici bazarlara çıxışı təmin etmək, ölkənin ixrac potensialını artırmaq və "Made in Azerbaijan" brendini dünyada tanımaqdır. Bu istiqamətdə atılan addımlar sırasında xaricdəki Ticarət evləri xüsusi qeyd olunmalıdır.

İlk dəfə bu barədə danışıqların Prezident İlham Əliyev demişdir: "Bu, həm ölkəmizi təbliğ edəcək, həm də ixracatçılar üçün yeni imkanlar yaradacaqdır. Bununla bərabər, Asiya qitəsinin böyük ölkələrində mütləq Ticarət evlərimiz olmalıdır. İndi Körfəz ölkələrində bizim məhsullarımıza böyük maraq göstərilir. Əslində, bu marağın da mənbəyi bizim fəaliyyətimizdir".

Son illər Azərbaycan Prezidentinin tapşırığına uyğun olaraq, yerli məhsulların ixracının dəstəklənməsi, ixrac həcmiminin və coğrafiyasının genişləndirilməsi, eləcə də "Made in Azerbaijan" brendinin daha çox tanıtılması və ixracını həyata keçirmək məqsədilə xarici ölkələrdə Ticarət evləri yaradılır. Artıq Rusiya, Belarus, Ukrayna, Polşa, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Qətər, Latviya, Çin, Qazaxıstanda Azərbaycan Ticarət evləri fəaliyyət göstərir.

Xəbər verdiyi kimi, bir neçə gün əvvəl Çinin paytaxtı Pekində Azərbaycan Ticarət Evinin açılış mərasimi

keçirilmişdir. Bununla əlaqədar təşkil olunmuş tədbirdə hər iki ölkənin rəsmi şəxsləri, sahibkarlar və Çində akkreditə olunmuş diplomatik korpusun nümayəndələri iştirak etmişlər. Prezidentin tapşırığı ilə İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən yaradılmış Azərbaycan Ticarət Evi "Made in Azerbaijan" brendinin Çin bazarında daha çox tanıtılmasına, ölkəmizdə istehsal olunan məhsulların ixrac coğrafiyasının genişləndirilməsinə dəstək göstərəcək, bu sahədə əlaqələndirici rol oynayacaqdır.

Bu, Azərbaycanın Çində sayca 4-cü Ticarət Evidir. Digər 3 Ticarət Evi Çinin başqa şəhərlərində - Çindəo, Çendu və Cansiçiyədə uğurlu fəaliyyət göstərir. Bundan əlavə, Azərbaycanın Şanxay, Harbin, Cinan və Vuhanda 4 ticarət bölməsi var. Urumçi və Şanxay kimi şəhərlərdə isə 3 Azərbaycan Şərab Evi yaradılıb. Asiya regionu kimi Çin bazarı ixrac imkanlarımızın əsas istehlakçısı kimi Azərbaycana böyük perspektiv vəd edir.

Xatırladaq ki, İqtisadiyyat Nazirliyi "Made in Azerbaijan" brendi altında qeyri-neft məhsullarının ixracının artırılması məqsədilə xaricdə Ticarət evlərini 2017-ci ildə yaramağa başlayıb. Azərbaycanın ilk Ticarət Evi həmin il Minsk-də açılıb. 2018-ci ildə isə Ki-

iqtisadi cəhətdən Azərbaycana nə verir?

Öncə bildirik ki, Ticarət evləri məhsullarımızın daha geniş coğrafiyaya ixrac edilməsi və daha çox xarici ölkələrlə xarici ticarət əlaqələrinin yaradılmasına xidmət edir. Eləcə də bu, ondan xə-

Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, xaricdəki Ticarət evləri Azərbaycan ticarət potensialının artırılması, qarşılıqlı əməkdaşlığın gücləndirilməsi və ölkəyə xarici investisiyanın cəlb edilməsi baxımından uğurlu bir layihədir. Artıq ölkəmizin xarici tərəf-

Yev, Riqa və Varşavada Ticarət evləri fəaliyyətə başlayıb. Bir il sonra BƏƏ-də də Ticarət Evi yaradılıb. Daha sonra bu iş bir sıra MDB ölkələrində həyata keçirilib. Asiya qitəsi və Körfəz ölkələri də unudulmayıb.

Bəs, xaricdə açılan Ticarət evləri həm təbliğat, həm də ixrac imkanlarımızın genişləndirilməsi baxımından nə dərəcədə effektivdir? Ümumiyyətlə, Ticarət evləri

bər verir ki, Azərbaycan təkə neft yox, həm də qeyri-neft məhsulları istehsal və ixrac edən ölkədir. Üstəlik, Ticarət evləri Azərbaycana yeni bazarlara çıxış imkanı verir. Eyni zamanda bu evlər vasitəsilə Azərbaycan sahibkarları xarici ölkələrdə fərqli sektorlardakı vəziyyəti öyrənir, bazarlarda marketinq araşdırmaları aparmağa fürsət qazanırlar.

Züleyxa ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"

İnnovativ məhsulların istehsalında yüksək artım qeydə alınıb

Dünya yeni bir sənaye inqilabı dövrünü yaşayır. Hədəf az vəsait xərcləməklə daha çox keyfiyyətli məhsul istehsal etmək, global bazarda layiqli yer tutmaqdır. Çünki hamı qiyməti aşağı, keyfiyyəti yüksək olan məhsul almağa üstünlük verir. Bu üzrə beynəlxalq iqtisadiyyatda rəqabət daha da artır.

Global sənayedə həm də yeni bir tendensiya müşahidə olunur. Artıq dünya bazarında təkə nəhəng şirkətlər əsas oyunçu deyil. Kiçik və orta şirkətlər də müasir texnologiyalardan istifadə edərək yüksəkkeyfiyyətli məhsul istehsal etməklə bazarında nəhəng şirkətlərlə rəqabət apara bilərlər.

İndi ötən əsrdən fərqli olaraq inkişaf edən ölkələr yüksək texnologiyaları daha asan yolla əldə edə bilər. Çünki belə texnoloji avadanlıqları istehsal edən şirkətlər üçün məhdudiyətlər yoxdur. Odu ki, inkişaf edən və inkişaf etməyə can atan ölkələr bu texnologiyalardan istifadə edərək dünya bazarına keyfiyyətli və ucuz

məhsul çıxarırlar. Və üstəlik, bu zaman yerli xammaldan istifadə edirlər ki, bu da məhsulun maya dəyərini ucuzlaşdırır. Ucuz məhsul isə rəqabətə daha davamlı olur.

Azərbaycanda həyatı keçirilən iqtisadi islahatların əsas məqsədlərindən biri də inkişaf etmiş sənaye ölkəsi olmaqdır. Ötən illər ərzində bu istiqamətdə çox iş görüldü de, proses davam edir. Bu prosesin hədəfi isə qeyri-neft-qaz sektorunda yüksək texnologiyalardan istifadə etməklə qeyri-neft-qaz sənayesini inkişaf etdirməkdir. Ötən illər ərzində

bu sahədə görülən işlər sayəsində qeyri-neft-qaz sektorunda, o cümlədən qeyri-neft-qaz sənayesində məhsul istehsalı ildən-ilə artır.

Bu, ölkəmizə həm də qeyri-neft-qaz məhsullarının ixracını artırmağa imkan verir. Dövlət Statistika Komitəsinin verdiyi məlumatda bildirilir ki, cari ilin yanvar-iyun aylarında ölkə üzrə qeyri-neft-qaz məhsullarının ixracının dəyəri ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə faktiki qiymətlərlə 20,6, real ifadədə 16,9 faiz artaraq 1 milyard 773,3 milyon dollar olmuşdur. Yanvar-iyul aylarında isə

neft-qaz sektorunda məhsul istehsalı 2,4 faiz azalsa da, qeyri-neft-qaz sektorunda 6,5 faiz artmışdır. Statistik rəqəmlər göstərir ki, sənayedə özəl sektor daha fəaldır. Belə ki, hesabat dövründə sənayedə qeyri-dövlət sektorunun payı 85,4 faiz olmuşdur.

Hesabat dövründə kimya sənayesi, ocaqlıq məhsullarının, rezin və plastik kütlə məmulatlarının istehsal sahələrində 1 milyard 225,1 milyon manatlıq məhsul istehsal olunmuşdur. Kimya sənayesi məhsullarından polietilen istehsalı 44,5, etilen istehsalı 42, propen (propilen) istehsalı 36,3, sət plastmasdan borular, borucuqlar, qolçaqlar və şlanqların istehsalı 36,7, plastmas çubuqlar, millər və protillərinin istehsalı 14,8 faiz, rezin və plastik kütlə məmulatlarından plastmas butulkalar, flakonlar və oxşar məmulatların istehsalı 2,2 dəfə artmışdır.

Hazırda tikinti materiallarının istehsalı sahəsi ölkə üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyır. İşğaldan azad edilən ərazilərdə nəhəng tikinti layihələri icra olunduğundan inşaət materiallarına olan tələbat koskin şəkildə

artıb. Cari ilin yanvar-iyul aylarında bu sahədə 592,9 milyon manatlıq, ovsolki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 24,1 faiz çox məhsul istehsal olunmuşdur. Bu dövr ərzində tikinti gipsinin istehsalı 2 dəfə, əhəng istehsalı 40,4, tikinti şüşələrinin istehsalı 22,7, beton istehsalı 14,6 faiz artmışdır.

Sənayedə ən yüksək artım kompüter, elektron və optik məhsullarının, elektrik avadanlıqlarının istehsal sahələrində qeydə alınmışdır. Cari ilin yanvar-iyul aylarında bu sahə üzrə 130,9 milyon manatlıq məhsul istehsal olunmuşdur. Ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə kompüter, elektron və optik məhsullarının istehsalı 2, stolüstü kompüterlərin istehsalı 3,5, ölçmə cihazlarının istehsalı 2,2 dəfə artmışdır.

Azərbaycanda qeyri-neft-qaz sənayesinin inkişafı icra edilən islahatlar nəhəng başa çatmayıb. Hədəfdə sənayenin yeni sahələrinin yaradılmasıdır.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

Ölkəmizin iki rəqəmsal sosial layihəsi "SDG Digital GameChangers Award" müsabiqəsinin finalçıları seçilib

E-sosial.az portalı və proaktiv təyinat mexanizmi 90 ölkədən 450 layihənin iştirak etdiyi bu beynəlxalq müsabiqədə 60 finalcının siyahısına daxil edilib.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin e-sosial.az portalı və pənsiya, müavinət və təqaüdlərin proaktiv təyinat mexanizmi Beynəlxalq Telekomunikasiya İttifaqı (BTİ) və BMT İnkişaf Proqramının "SDG Digital" tədbiri çərçivəsində keçirilən "SDG Digital GameChangers Award" müsabiqəsində uğur əldə edib.

Nazirliyin tabeliyindəki DOST Rəqəmsal İnnovasiyalar Mərkəzi tərəfindən bu beynəlxalq müsabiqəyə təqdim edilən hər iki rəqəmsal sosial layihə 90 ölkədən 450 layihənin iştirak etdiyi müsabiqədə seçilmiş 60 finalcının siyahısına daxil edilib. Müsabiqənin məqsədi rəqəmsal texnologiyalar vasitəsilə BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə çatmağa töhfə verən şəxsləri və təşkilatları seçməkdir.

Ölkənin vahid sosial reyestrini olan e-sosial.az portalı layihəsi "İnsanlar - Həyatların və İcmaların Gücləndirilməsi" kateqoriyası üzrə 15 finalçıdan biri (https://www.itu.int/initiatives/sdgdigital/gamechangers-award/people/) olub.

Pənsiya, müavinət və təqaüdlərin proaktiv təyinat mexanizmi layihəsi isə müsabiqənin "Sülh-Sülhsevər və inklüziv cəmiyyətlərin qurulması" adlı digər bir kateqoriyasında fərqlənmiş 10 finalçı sırasında (https://www.itu.int/initiatives/sdgdigital/gamechangers-award/peace/) qərarlaşılıb.

Sentyabrın 17-də BMT-nin Nyu Yorkdakı Baş Qərargahında keçiriləcək "SDG Digital" tədbirinin məqsədi BMT-nin üzv ölkələrinə rəqəmsal dəstəyi gücləndirməkdir, inklüziv transformasiyalar, təşəbbüs və həllərin təbliğidir.

Bundan əvvəl e-sosial.az portalı və "Əmək və Məşğulluq" altstemi BTİ-nin müxtəlif ölkələrdən 360 layihənin təqdim edildiyi müsabiqəsində iki ayrı kateqoriya üzrə qalib gələrək hər biri "Çempion layihə" mükafatı ilə təltif olunub.

Azərbaycan neftinin qiyməti 96 dolları ötüb

Dünya bazarında Azərbaycan neftinin qiyməti bahalaşılıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, "Azeri Light" markalı neftin bir barelinin qiyməti 1,79 dollar artaraq 96,42 dollar olub.

Azərbaycanın bulki dövlət büdcəsində bir barel neftin orta qiyməti 60 ABŞ dollarından hesablanıb.

Xatırladaq ki, "Azeri Light" neftinin ən aşağı qiyməti 2020-ci il aprelin 21-də (15,81 ABŞ dolları), maksimal qiyməti isə 2008-ci ilin iyulunda (149,66 ABŞ dolları) qeydə alınıb. Azərbaycanda neft əsasən "Azəri-Çıraq-Günəşli" yataqlar blokunun işlənməsi haqqında müqavilə çərçivəsində hasil edilir. Müqavilədə Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin payı 25 faizdir.

Azərbaycan Investisiya Şirkəti İsrailin "C2A Security" startap layihəsinə 670 min dollar investisiya yatırır

"Azərbaycan Investisiya Şirkəti" ASC (AIC) kibernetiklik platformasının inkişafında ixtisaslaşan İsrailin "C2A Security" startap layihəsinə 670 min ABŞ dolları investisiya yatırır.

Bu barədə iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov məlumat verib. "İsrailin OurCrow Fondu ilə əməkdaşlıq çərçivəsində "Azərbaycan Investisiya Şirkəti" ASC elektrik avtomobillərdə daxili sistemləri kibernetikliklərdən qorumaq məqsədilə etibarlı təhlükəsizlik həlləri təmin edən kibernetiklik platformasının inkişafında ixtisaslaşan İsrailin "C2A Security" startap layihəsinə 670 min ABŞ dolları investisiya yatırır", - deyərək qeyd edib.

Mebel sahəsində yeni standart qəbul edilib

İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidmətinin tabeliyində olan Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu (AZS-TAND) tərəfindən Avropa standartı əsasında AZS EN 1129-1:2023 "Mebel - Qatlanan çarpayılar - Təhlükəsizlik tələbləri və sınaqlar - 1-ci hissə: Təhlükəsizlik tələbləri" dövlət standartı qəbul edilib.

Ölkədə mebel sənayesinin inkişafı, bu sahədə istehsal olunan məhsulların keyfiyyətinin və təhlükəsizliyinin yüksəldilməsi, ixrac məhsullarının çeşidinin və rəqabətqabiliyyətinin artırılması, sahibkarların dəstəklənməsi, istehlakçıların tələb və gözləntilərinin təmin edilməsi üçün

mebel sənayesi üzrə müasir standartların qəbul edilməsinə zərurət yaranıb.

Standart məqsətdə istifadə olunan qatlanan çarpayıların təhlükəsizliyini və möhkəmliyini dəir tələbləri müəyyən edir. Həmçinin müvafiq hallarda divar bərkidicilərinin möhkəmliyi tələblərini də əhatə edir.

"Furniture - Foldaway beds - Safety requirements and testing - Part 1: Safety requirements" Avropa standartının autentik tərcüməsi əsasında hazırlanmış AZS EN 1129-1:2023 "Mebel - Qatlanan çarpayılar - Təhlükəsizlik tələbləri və sınaqlar - 1-ci hissə: Təhlükəsizlik tələbləri" dövlət standartının layihəsi Fövqəladə Hallar

Nazirliyinin Sənayedə İşlərin Təhlükəsiz Gözlənməsi və Dağ-Mədən Nəzarət Dövlət Agentliyinin Azərbaycan Dövlət Əməyinin Mühafizəsi və Təhlükəsizlik Texnikası Elmi-Tədqiqat İnstitutu ilə rəsmi qaydada razılaşdırılıb.

"Azərişiq" ASC paytaxt və bölgələrdə elektrik enerjisinin talanmasının qarşısını alıb

"Azərişiq" ASC elektrik enerjisi itkilərinin azaldılması yönündə yenilənmə işlərini davam etdirir. İnnovativ texnologiyalar əsasında həyata keçirilən yenilənmələrlə yanaşı, abonentlərlə mütəmadi maarifləndirici söhbətlər aparılır.

Qurumun Mətbuat xidmətinin məlumatına görə, görülən tədbirlərə baxmayaraq, elektrik enerjisinin talanması hallarının qarşısını tam almaq mümkün olmayıb. "Azərişiq" ASC əməkdaşları sayğaclara aylıq baxış zamanı həm əhəli, həm də qeyri-əhəli abonent qrupları arasında elektrik enerjisindən qanunsuz istifadə hallarını aşkarlayıb.

Abşeron rayonunda iki ayrı fərdi yaşayış evində sayğaca baxış zamanı məlum olub ki, mənzilə sayğac sxemindən kənar

xətt daxil olur. Həmçinin Xəzər rayonunda, Maştağa kəndində və Balakən rayonunda fərdi yaşayış evlərinə baxış keçirilərkən evlərə sayğac sxemindən kənar xətt daxil olması aşkarlanıb.

"Azərişiq" ASC tərəfindən Ağstafa rayonunda sayğaclara aylıq baxış keçirilən zaman fərdi yaşayış evində sayğacın giriş-xıç xətlinin eyni yuvada birləşdirildiyi müəyyən olunub.

Fərdi yaşayış evləri ilə yanaşı, obyektlərdə də elektrik enerjisindən qanunsuz istifadə halları aşkar edilib. Zira qəbəsində yerləşən marketlərin birində, Şirvanada isə gözəllik salonunda obyektə sayğac sxemindən kənar xətt daxil olduğu müəyyən edilib.

Qeyd edək ki, elektrik enerjisinin abonentlərə keyfiyyətli verilməsi və talanma

hallarının qarşısının alınması məqsədi ilə "Azərişiq" ASC mütəmadi monitorinqlər keçirir. Qanunsuz istifadə aşkar olunduqda abonentlərin elektrik enerjisi təchizatı dərhal dayandırılaraq bəzələndirilməsinə qanunvericiliyin tələblərinə uyğun tədbirlər görülür. Həmçinin həmin obyekt və müəssisələrin adları kütləvi informasiya vasitələrində ictimaiyyətə təqdim olunur.

Abonentlər bilməlidirlər ki, uçuşdan kənar qoşulmalar səbəbindən elektrik xətləri həddən artıq yüklənir. Nəticədə həmin xətlər boyunca elektrik enerjisinin keyfiyyəti azalır və gərginliyin aşağı düşməsinə səbəb olur. Bu da abonentlərin keyfiyyətli və dayanıqlı elektrik enerjisi ilə təmin edilməsinə maneələr yaradır. Ən əsası isə belə hallar insanların həyat və sağlamlığı üçün təhlükəlidir.

7 ayda "Azərkosmos"un xidmətlərindən 45 ölkə yararlanıb

Azərbaycan elektrik enerjisi ixracını da artırır

Hazırda ölkə üzrə xam neft və neft məhsullarının, eləcə də təbii qazın ixracı xarici ticarətdə üstünlüyə malikdir. Ancaq son illər büdcə gəlirlərində və ixracda qeyri-neft sektorunun, xüsusilə qeyri-neft sənayesi məhsullarının ixracı dinamik şəkildə artmaqdadır.

İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin hazırladığı "İxrac icmalı"nda bildirilir ki, cari ilin yanvar-iyul aylarında qeyri-neft sektoru üzrə ixracın dəyəri ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 17,8 faiz artaraq 2 milyard dollara çatıb. Təkcə yeyinti məhsulları üzrə ixracın dəyəri 520 milyon dollara bərabər olub.

Hesabat dövründə ixracın dəyəri elektrik enerjisi üzrə 5,5, spirtli və spirtsiz içkilər üzrə 4,4 dəfə, şəkər üzrə 46,6, meyvə-tərəvəz üzrə 6,1 faiz artıb. Beləliklə, 7 ayda aqrar və aqrar sənaye məhsullarının ixracının statistik dəyəri 10,6 faiz artaraq 540,2 milyon dollar təşkil edib. Ayrı-ayrılıqda götürüldükdə, qeyri-neft-qaz məhsullarının ixracının tərkib hissəsində əhəmiyyətli yer tutan aqrar-sənaye məhsullarının yaratdığı dəyər ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 41,3 faiz artaraq 119,4 milyon dollara çatıb. İxrac edilən qeyri-neft məhsullarının sıralanmasına gəldikdə, sözügedən dövrdə elektrik enerjisi birinci, pomidor (tomat) ikinci, pambıq məhlihi üçüncü olub. Yanvar-iyul ayları ərzində Rusiya Federasiyasına 641,9 milyon, Türkiyəyə 555,1 milyon, Gürcüstanla 198,7 milyon, İsviçərə Konfederasiyasına 81,8 milyon, Qazaxıstana 66,5 milyon dollarlıq qeyri-neft məhsulları ixrac edilib.

"İxrac icmalı"nda göstərilir ki, cari ilin avqust ayında "Bir Pəncərə" İxrac

Dəstək Mərkəzi vasitəsilə həyata keçirilən qeyri-neft məhsullarının ixracının dəyəri 14,7 milyon dollar olub.

İcmaldə həmçinin qeyri-neft sektoru üzrə cari ilin yanvar-iyul aylarında həyata keçirilən ixracla bağlı qeyri-dövlət və dövlətə məxsus ixracatçı subyektlərin reytingi tərtib edilib. Qeyri-dövlət ixracatçı subyektlərin reytingində ilk onluqda aşağıdakı şirkətlər təmsil olunublar: Şirinov Elvin Valeh oğlu, "MKT İstehsalat Kommersiya" MMC, "Baku Steel Company" QSC, "Azərbaycan İntermeysnl Mayninq Kompani Limited Şirkəti"nin Azərbaycan Respublikasındakı Nümayəndəliyi, "Best Logistik" MMC, "STP Global Cable" MMC, "P-Aqrar" MMC, "Mega Fruit Az" MMC, "My Fruit" MMC, "Almeyva" MMC. Dövlətə məxsus şirkətlərin siyahısına isə "Azərenerji" ASC başlıqdır. Daha sonra siyahıda ARDNŞ-nin Marketing və İqtisadi Əməliyyatlar İdarəsi, "Socar Poly-

mer" MMC, "Azəralüminium" MMC, "AzerGold" QSC, "Azərbaycan Hava Yolları" QSC, "Azərpambıq Aqrar Sənaye Kompleksi" MMC, "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC, "Azəripək" MMC, "ASK Tütün" MMC təmsil olunurlar.

Bu ilin 7 ayında Kosmik Agentlik ("Azərkosmos") tərəfindən dünyanın 45 ölkəsinə 11,1 milyon dollar dəyərində peyk telekommunikasiya xidmətləri ixrac edilmişdir. Bu da xidmət ixracından əldə olunan gəlirlərin 78 faizidir. Təkcə iyul ayında "Azərkosmos" dünyanın 40 ölkəsinə 1,6 milyon dollarlıq xidmət göstərmişdir. Həmin ölkələrin siyahısında 3,2 milyon dollarla Birləşmiş Krallıq, 2,4 milyon dollarla Lüksemburq, 983,6 min dollarla BƏƏ, 613,8 min dollarla Almaniya, 472,9 min dollarla Nigeriya ilk beşlikdə qərarlaşıblar.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

İslamşünaslıq ixtisası üzrə boş qalan yerlərə tələbə qəbulu elan edilib

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda (Aİİ) 2023-2024-cü tədris ili üçün İslamşünaslıq ixtisasına boş qalan yerlərə tələbə qəbulu elan edilib.

Dünya III ixtisas qrupu üzrə bakalavriat pilləsinin İslamşünaslıq ixtisasına boş qalan yerlərə qəbul olmaq istəyən abituriyentlər üçün müsahibə mərhələsi keçirilib. Dövlət İmtahan Mərkəzi (DİM) tərəfindən yaradılan Dini Psixoloji Komissiya (DPK) üzrə 1-4 sentyabr tarixlərində qeydiyyatdan keçən 23 nəfərdən 12-si "məqbul" qiymət alıb.

Məlumat üçün bildirək ki, 2023-2024-cü tədris ili üçün ali təhsil müəssisələrinin boş qalan plan yerlərinə qəbul olmaq istəyən abituriyentlərin ixtisas seçimi sentyabrın 4-dən 9-dək aparılır. İslamşünaslıq ixtisasını seçmək istəyən abituriyentlər DPK-nın müsahibəsində iştirak edib məqbul aldıqları

təqdirə elektron qaydada ixtisas seçimi edib orizlərini təsdiq etmişdirlər. Müsahibədə III ixtisas qrupunu seçmiş və müsahibə şərtlərinə əsasən ümumi bala 150, o cümlədən qəbul imtahanının II mərhələsi üzrə bala minimum 50 olan abituriyentlər iştirak ediblər. Müsahibədə abituriyentlərin dünyagörüşü və dini bilikləri, dini baxışları və dün-

yəvilik anlayışı, psixoloji parametrlərinin İslamşünaslıq ixtisasına uyğunluğu, tolerantlıq və multikulturalizm təşəvvürləri yoxlanılır.

III ixtisas qrupunun İslamşünaslıq ixtisası üzrə müsahibə abituriyentlərin qəbul imtahanında (iki mərhələnin nəticəsində) topladığı ümumi bal əsasında aparılır.

"Azərbaycan"

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə
abunə yazılış davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır.
Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azərmətbuatçı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik -124,80 (yüz iyirmi dörd manat səksən qəpik) manat
6 aylıq - 62,40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat
3 aylıq - 31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzlənsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Səriştəsizlik, diqqətsizlik, məsuliyyətsizlik

Ölkədə artan yol qəzalarına əsas səbəb bu kimi hallardır

Azərbaycanda son illərdə yol qəzalarının, eləcə də piyada ölümlərinin sayı artıb. Rəsmi statistika əsasında, 2023-cü ilin 6 ayında 780 yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib. Bu hadisələr nəticəsində zərər çəkən şəxslərin sayı 1056 nəfər olub. Onlardan 387-si dünyasını dəyişib, 669-u isə yaralanıb. Bu göstəricilər ölkəmizdə artan avtoqəzaların səbəblərini aydınlaşdırmaq üçün diqqətə layiqdir.

Mütəxəssislərin fikrincə, əsas səbəblər arasında avtomobilin yüksək sürətə idarə olunması, sürücü intizamı və yol infrastrukturuna daymır. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə ölkədə baş verən yol-nəqliyyat hadisələrində 4,8 faiz azalma müşahidə edilərsə də, qəzalar nəticəsində baş verən ölüm halları hər il artır.

Avtoqəzalarda ölüm halları artıb

Araşdırmalar göstərir ki, yol-nəqliyyat hadisələrinin 88,5 faizi yaşayış məntəqələrində baş vermiş, bu hadisələr zamanı həlak olanların sayı ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 24,7 faiz artaraq 293 nəfər, yaralananların sayı isə 7,5 faiz azalaraq 644 nəfər olmuşdur. Yol-nəqliyyat hadisələrinin 39,1 faizi bir neçə nəqliyyat vasitəsinin, 37,9 faizi nəqliyyat vasitələrinin və piyadaların, 23,0 faizi isə bir nəqliyyat vasitəsinin iştirakı ilə baş verib. Yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində həlak olanların 74,7 faizini, yaralananların isə 73,2 faizini kişilər təşkil edib.

Nəqliyyat vasitələrinin sər-xoş vəziyyətdə idarə olunması səbəbindən ölüm və ya bədən xəsarəti alınması ilə nəticələnən 16 hadisə baş vermiş, nəticədə 4 nəfər həlak olmuş, 18 nəfər yaralanmışdır. Hadisələrin 13-ü minik avtomobillərinin sürücüləri tərəfindən törədilmişdir.

Qəzalara əsas səbəb sürücülərin qeyri-peşəkariyyətidir

Bu mövzu ilə bağlı sualları cavablandıran nəqliyyat

məsələləri üzrə ekspert Eldəniz Cəfərov bildirir ki, ölkəmizdə yol-nəqliyyat hadisələrinin sayı getdikcə artır. "Bunun müxtəlif səbəbləri var. Ötən ilki araşdırmamızın nəticələrinə əsasən, avtoqəzaların artmasının başlıca səbəbləri yol hərəkəti iştirakçılarının qaydaları pozması və bəzi yolların qaranlıq olmasıdır".

Yol hərəkəti qaydalarını bilməyən sürücülərin səriştəsizliyi səbəbindən də qəzaların artdığını söyləyən ekspert deyir ki, vədəndə avtomobil idarəetmə bacarıqlarının inkişaf etdirməlidir: "Bu mənada əsas məsuliyyət sürücülük kursları və məktəblərinin üzünə düşür. Təəssüf ki, belə kursların effektivliyi fəaliyyəti formal xarakter daşıyır. Onlar müraciətçilərə kifayət qədər bilik və bacarıq öyrətmirlər. Sürücülər yalnız yola çıxdıqdan sonra avtomobil sürməyi öyrənirlər".

E.Cəfərovanın sözlərinə görə, bəzən təcrübəli sürücülər də məsuliyyətsizlik edərək, hətta bilərəkdən yol hərəkəti qaydalarını pozurlar. Belələri ya səhv dönmək manevri edir, ya da sürət həddini aşırırlar. Xüsusi qeyd

etmək lazımdır ki, yol hərəkəti qaydalarını pozulması kimi halları yalnız cərimə tətbiq etməklə həll etmək mümkün deyil. Bəzi sürücülər cərimələrə heç məhəl belə qoymurlar.

"Qəzalar zamanı bir çox hallarda piyadalar da günahkar olurlar. Yol hərəkəti qaydalarına əməl etməmək, qırıq-çıxmaq keçmək, nəqliyyat vasitəsinin qəfildən qarşısına çıxmaq, piyada keçidlərinə etinasız yanaşmaq kimi hallar qəzaların baş verməsinə səbəb olur. İstifadə müddətini başa vurmuş, texniki cəhətdən nasaz, heç bir göstəricisinə görə müasir tələblərə cavab verməyən avtomobillər də yol qəzalarına səbəb olurlar. Onların ucubandan yolda yaranan problemlər digər hərəkət iştirakçılarının həyatını təhlükəyə atır", - deyir ekspert qeyd edir.

Maarifləndirmə aparılmalı, yol-nəqliyyat infrastrukturunu yenilənməlidir

Qəzaların qarşısının alınması üçün dövlət tərəfindən mütəmadi olaraq bir sıra tədbirlər həyata keçirilir. Hələ bu ilin mart ayında Bakı Nəqliyyat Agentliyi şəhər ərazisində ən çox qəzaların baş verdiyi küçülərdə sürət həddini endirməyi qərar almışdı. Ümumilikdə 14 küçə və

prospektdə sürət həddi aşağı salınımışdır. Lakin ekspertin fikrincə, ilk növbədə qəzaların mütəmadi baş verdiyi ərazilərdə, qəza ocaqlarında müəyyən işlər aparılmalıdır: "Z.Bünyadov prospektində olan yol ötürücüsü, tunellər olduqca təhlükəlidir. Orada nişanlar azlıq təşkil edir. Tunel qaranlıqdır və zolaqlar düzgün qurulmayıb. Bu da potensial qəza şəraiti yaradır".

E.Cəfərov söyləyir ki, Azərbaycanda bəzi piyada yol infrastrukturunu, keçidlər standartlarına cavab vermirlər: "Bəzi piyada keçidləri enişdə, yoxuşda qurulur. Bu zaman avtomobil sürücüsü ilə piyada arasında vizual kontakt yaranmır, onlar bir-birilərinə görə bilmirlər. Piyada keçidlərinin yanında məlumatverici nişanlar qoyulsa da, keçidə 150 metr qalmış xəbərdar edici nişanlar qalmış deyildir. Piyada keçidində 100-150 metr qalmış ya xəbərdar edici nişan, ya da sürət həddini endirilməsini tələb edən nişan qoyulmalıdır ki, sürücü piyada keçidinə qədər sürətini tənzimləyib piyadaya yol verə bilsin. Belə olmadıqda qəzalar baş verir".

Ekspertin fikrincə, yol nəqliyyat hadisələrini aradan qaldırmaq üçün maarifləndirmə işi aparılmalıdır. Təhsil müəssisələrində məktəblilər arasında yol hərəkəti qaydalarını öyrətmək, bəzi vacib nüansları təbliğ etmək məqsəduyğundur. Maarifləndirmə tədbirlərini yalnız uşaqlar arasında deyil, böyüklər üçün də keçirmək lazımdır. Qaydaları dəfələrlə pozanlarla isə qrup halında xüsusi işlər aparılmalıdır. Əgər sürücülər eyni qayda pozuntularına yol verərlərsə, onlar, ümumiyyətlə, sürücülük vəsiqəsindən məhrum edilməlidirlər.

Ütkər XASPOLADOVA,
"Azərbaycan"

Azərbaycan Ordusunun mövqeləri atəşə tutulub

Sentyabrın 6-sı saat 19:50-də Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazisindəki qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələri Azərbaycan Ordusunun Laçın rayonu istiqamətində yerləşən mövqelərini atıcı silahlardan atəşə tutublar. Bu barədə AZƏRTAC-a Müdafiə Nazirliyindən məlumat verilib. Bildirilib ki, ordumuzun bölmələri tərəfindən qeyd olunan istiqamətdə cavab tədbirləri görülüb.

Qanunsuz erməni silahlıları ordumuzun Laçın rayonu istiqamətində yeni səngər yolları qazmağa cəhd göstərirlər

Sentyabrın 6-sı saat 12:10 radələrində Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazisindəki qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələri Azərbaycan Ordusunun Laçın rayonu istiqamətində yerləşən mövqelərinə yaxınlaşmaq məqsədilə yeni səngər yolları qazmağa cəhd göstərirlər.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, ordumuzun bölmələri tərəfindən görülən təxirəsalınmaz tədbirlər nəticəsində aparılan işlər dərhal dayandırılıb.

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin reklam xidməti

539-49-20

BAŞ REDAKTOR
Bəxtiyar
SADIQOV

Əlaqə telefonları:
Qəbul otağı - 539-68-71, Beynəlxalq həyat, idman
Baş redaktor müavinləri - 538-86-86, və informasiya şöbəsi - 539-63-82, 432-37-68
434-63-30, 539-72-39 İnsanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60
Məsəl katib - 539-43-23, İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Məsəl katib müavinləri - 539-44-91, Fotoilustrasiya şöbəsi - 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi - 539-84-41, 539-21-00, Kompüter mərkəzi - 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55, Mühəsiblik - 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" nəşriyyatı,
IV mərtəbə
contact@azerbajian-news.az
az.reklam@mail.ru

www.azerbajian-news.az

Qeydiyyat № 1
"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəhsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti
Tiraj 5509
Sifariş 2267
Qiyməti 40 qəpik